

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra muzikologie

**OBRAZ KULTURY V CELOSTÁTNÍCH
DENÍCÍCH V LETECH 1990 A 1991**

THE IMAGE OF CULTURE IN NATIONAL NEWSPAPERS IN THE YEARS 1990
AND 1991

Bakalářská práce

KATEŘINA VOJKŮVKOVÁ

IV. ročník – prezenční studium

Obor: Uměnovědná studia

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Eva Vičarová, Ph.D.

OLOMOUC

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a zdroje.

V Olomouci dne 23. 4. 2014

.....

Na tomto místě bych chtěla poděkovat své vedoucí bakalářské práce Doc. PhDr.
Evě Vičarové, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

OBSAH

OBSAH.....	4
1. ÚVOD.....	6
2. STAV PRAMENŮ A LITERATURY	8
3. HISTORIE A PODOBA DENÍKŮ.....	9
3. 1 Lidové noviny	9
3. 1. 1 Historie	9
3. 1. 2 Podoba Lidových novin v roce 1990.....	11
3. 1. 3 Podoba Lidových novin v roce 1991.....	12
3. 2 Mladá fronta	13
3. 2. 1 Historie	13
3. 2. 2. Podoba Mladé fronty v roce 1990	14
3. 2. 3 Podoba Mladé fronty DNES v roce 1991.....	15
3. 3. Rudé právo	16
3. 3. 1. Historie	16
3. 3. 2 Podoba Rudého práva v roce 1990.....	18
3. 3. 3 Podoba Rudého práva v roce 1991	19
4. CHARAKTERISTIKA ŽURNALISTICKÝCH ŽÁNŘŮ.....	21
5. ANALÝZA NOVIN	28
5. 1 Úvod k vlastní analýze	28
5. 2 Lidové noviny v roce 1990	29
5. 2. 1 Druhy umění.....	30
5. 2. 2 Žánry článků.....	36
5. 2. 3 Autoři.....	37
5. 2. 4 Závěr analýzy	39
5. 3 Lidové noviny v roce 1991	39
5. 3. 1 Druhy umění.....	40
5. 3. 2 Žánry článků.....	46
5. 3. 3 Autoři článků.....	47
5. 3. 4 Závěr analýzy	49
5. 4 Mladá fronta v roce 1990	50
5. 4. 1 Druhy umění.....	50
5. 4. 2 Žánry článků.....	57

5. 4. 3 Autoři článků	58
5. 4. 4 Závěr analýzy	60
5. 5 Mladá fronta DNES v roce 1991.....	60
5. 5. 1 Druhy umění.....	61
5. 5. 2 Žánry	68
5. 5. 3 Autoři článků.....	69
5. 5. 4 Závěr analýzy	72
5. 6 Rudé právo v roce 1990	72
5. 6. 1 Druhy umění.....	73
5. 6. 2 Žánry článků.....	80
5. 6. 3 Autoři článků.....	81
5. 6. 4 Závěr analýzy	84
5. 7 Rudé právo v roce 1991	84
5. 7. 1 Druhy umění.....	84
5. 7. 2 Žánry článků.....	91
5. 7. 3 Autoři článků.....	92
5. 7. 4 Závěr analýzy	95
5. 8 Porovnání jednotlivých periodik	95
5. 9 Porovnání deníků v letech 1990 a 2000	100
6. ZÁVĚR	102
Resumé.....	104
Summary.....	105
Das Resümme	106
Seznam literatury a pramenů	107
Literatura	107
Prameny.....	107
Internetové zdroje.....	108
Seznam grafů	109
Seznam tabulek	109
Seznam příloh	110
Anotace	112
Přílohy:.....	113

1. ÚVOD

Stejně jako celá kultura prochází i žurnalistika postupným vývojem, za jehož příčinu může být považována také politická situace v zemi. V devadesátých letech to byla Sametová revoluce, propuklá již na konci osmdesátých let, která znamenala politický převrat a s ním spjaté uvolnění cenzury a zvýšení zájmu o kulturní dění.

Cílem této práce je vytvořit obraz rozsahu a obsahu kulturních rubrik zvolených deníků v porevolučních letech. K analýze byly vybrány tři deníky: *Lidové noviny*, *Mladá fronta* (později *Mladá fronta Dnes*) a *Rudé právo*, a ročníky 1990 a 1991. Původní záměr činil zmapování celých devadesátých let, ovšem po analýze dvou ročníků bylo od tohoto záměru z důvodu značné obsažnosti upuštěno.

Zvolení tohoto tématu pro svou bakalářskou práci podnítil zájem o takové nespecifické umělecké téma, které by se neopíralo jen o pouhá fakta, ale poskytlo také prostor pro vlastní pohled.

Práce se skládá ze dvou celků, teoretického a praktického. Teoretická část se dále rozčleňuje na jednotlivá periodika, které jsou postupně představeny. Je zmíněna jejich historie a naznačena podoba listu v analyzovaných letech. Dále jsou v krátkosti uvedeny charakteristiky žurnalistických žánrů, které se v tiskovinách vyskytly.

Samotným analýzám předchází objasnění metody výzkumu či postup segmentování jednotlivých záznamů. Hlavní částí této práce je analýza kulturních rubrik jednotlivých tiskovin v daných letech. Jejím cílem bylo zjistit, kolik prostoru bylo zpravodajství o kultuře poskytnuto a jakými uměleckými odvětvími se nejvíce redaktoři zabývali. Samotné analýze předcházelo vytvoření tabulek, do nichž se zapisovaly všechny záznamy vyskytující se v kulturní rubrice. Určovalo se umělecké zaměření článku, tzn., tedy zda se příspěvek týkal literárního, hudebního, výtvarného, filmového, divadelního či jiného kulturního tématu.

Komplikace způsobilo hledisko žánru. Zcela výjimečně se setkáváme s článkem, jehož struktura je adekvátní pouze jednomu žánrovému konceptu. V takovýchto případech byly pro účel analýzy zohledněny převažující znaky příspěvku.

Zastoupení autorů v jednotlivých listech bylo posledním zjišťovaným faktorem. Aktivita redaktorů, kvantita přispěvatelů i umělecká orientace samotných autorů

či autorských zkratk, zastupujících autora, je přehledně vykázána u jednotlivých periodik a poté také srovnána v ohledu na dané parametry.

Na závěr budou periodika srovnána v obou letech mezi sebou a s tím spjatého vývoje těchto tiskovin, a také o porovnání let 1990 a 2000, který tento trend ještě více přibližují.

Jednotlivé analytické celky jsou doprovázeny grafy a tabulkami. Ukázky pracovních tabulek, z nichž se v analýze vycházelo, jsou uvedeny v příloze. Kompletní rejstřík nebylo možno začlenit z důvodu přílišného rozsahu.

2. STAV PRAMENŮ A LITERATURY

Zvoleným tématem se prozatím, podle dostupných zdrojů, nezabývala žádná publikace. Metoda práce a způsob analyzování byly odvozeny z obdobné bakalářské práce „Obraz kultury v celostátních novinách na přelomu milénia“ Veroniky Vaškové z roku 2013.

Pro kapitoly zaměřující se na historii jednotlivých periodik byly využity zvláště publikace Mileny Beránkové, Aleny Křivánkové a Fraňa Ruttkaye *Dějiny československé žurnalistiky, III. díl: Český a slovenský tisk v letech 1918–1944* (Praha, 1988), Jiřího Fraňka *Naše Rudé právo: čtyřicet let listu KSČ, který bojuje za pravdu, socialismus a mír* (Praha, 1960), Jiřího Pernese *Svět Lidových novin 1893–1993* (Praha, 1993) a také kniha Jana Halady *Encyklopedie českých nakladatelství* (Praha, 2007). Dalšími prameny byly internetové zdroje, jako webová stránka Komunistického svazu mládeže, Britských listů, Lidových novin či Mladé fronty.

Základní informace o charakteristice novinářských žánrů zprostředkovaly publikace Miroslava Dočkala *Novinářské žánry, část 1* (Praha, 1973) a *Novinářské žánry, část 2* (Praha, 1974), Barbory Osvaldové a Jana Halady *Praktická encyklopedie žurnalistiky* (Praha, 2002), Josefa Hrabáka *Poetika* (Praha, 1977), Karla Štorkána *Publicistické žánry* (Brno, 1980) a Jana Vičara *Hudební kritika a popularizace hudby* (Praha, 1997).

Primárními prameny pro analýzu byly zvolené tiskoviny. Webové stránky byly využity výhradně pro účel získání podrobnějších informací o působení redaktorů.

3. HISTORIE A PODOBA DENÍKŮ

3. 1 Lidové noviny

Lidové noviny jsou celostátním zpravodajským deníkem s bohatou historií a zaměřením na informace z politiky a kultury nejen české, ale i zahraniční.

3. 1. 1 Historie

Za založením deníku *Lidové noviny* (dále také LN) v Brně stojí Adolf Stránský, vystudovaný právník a nadšený vlastenec, který měl touhu šířit myšlenky mladočešství. První výtisk deníku vyšel 16. prosince 1893. „První redakce *Lidových novin* sídlila v prvním poschodí domu číslo 5 na Van der Strassově ulici (dnes Kudelova), vedle českého vyššího gymnázia.“¹ O měsíc později zřídili pobočku v Olomouci a na podzim také v Přerově.²

Prvním šéfredaktorem novin byl Emil Čermák, kterého v případě potřeby doplňoval Bohumír Knechtel, který do *Lidových novin* přešel z Pozoru (Olomouc), nebo Miloslav Procházka. O denní část, zprávy z divadelního prostředí a soudní síň se staral redaktor Emanuel Hatlák, jemuž pomáhal Hynek Bulín.

První číslo LN mělo podtitul Orgán strany Lidové na Moravě, jednalo se tedy o politické noviny. Na titulní straně se vždy objevil politický úvodník, který přinášel stanoviska Moravské lidové strany. Na něj navazovala rubrika Politika, která byla rozdělena do čtyř celků: Země koruny české, Slovanský svět, Za hranicemi a Rakousko-Uhersko.³

V dubnu roku 1895 odešel Emil Čermák do zahraničí a na jeho místo nastoupil Bohuslav Štěchovský, který zůstal ve své funkci až do odchodu do penze v roce 1919. Po pěti letech od prvního výtisku se stal Adolf Stránský výhradním majitelem LN a za dalších 5 let založil Lidovou tiskárnu, kde jsou od té doby LN tištěny.⁴

Na začátku listopadu 1904 přišla do redakce důležitá postava jejího vývoje, Arnošt Heinrich. Jako jediný z LN byl dokonale obeznámen s Havlíčkem a novinářskou

¹ PERNES, Jiří: *Svět Lidových novin 1893-1993*. Praha: Lidové noviny, 1993. s. 15.

² Tamtéž, s. 7, 15.

³ Tamtéž, s. 15, 16.

⁴ Tamtéž, s. 135.

činností Jana Nerudy.⁵ Heinrich také zařídil první ranní vydání, které se o čtyři roky později stalo hlavním listem. Od roku 1906 se v *LN* objevily příspěvky Viktora Dyka a Karla Tomana, následující rok do redakce nastoupil Stanislav K. Neumann. V roce 1908 se zrušil podtitul, začal publikovat Antonín Sova a do redakce nastoupil Rudolf Těsnohlídek. Během následujících let se v redakci objevily osobnosti jako Jaroslav Stránský, Jiří Mahen (odešel v roce 1919), František Gellner či malíř Eduard Milén.

V roce 1919 se stal v pořadí třetím šéfredaktorem Arnošt Heinrich, o rok později otevřeli redakci také v Praze, kde ji vedl Karel Z. Klíma. Ve dvacátých letech se v redakci objevily osobnosti jako například Eduard Bass, bratři Čapkové, Ferdinand Peroutka a další. V roce 1925 vznikla Národní strana práce, kterou vedl Jaroslav Stránský, a *LN* se staly jejím hlavním tiskovým orgánem. Po smrti Heinricha místo šéfredaktora převzal Eduard Bass.

Poslední číslo *Lidových novin* vyšlo 17. dubna 1945, v květnu pak bylo vydávání úředně zakázáno. Ke dni 23. 5. 1945 bylo zveřejněno první číslo Svobodných novin, v té době post šéfredaktora stále zastával Eduard Bass. Ten však v srpnu uvolnil vedoucí pozici Peroutkovi, který se v květnu vrátil z koncentračního tábora. V důsledku převratu v redakci Svobodných novin v roce 1948 byl Peroutka sesazen a na jeho místo dosazen Jan Drda. Ve stejném roce se název vrátil zpět na *Lidové noviny*. Roku 1952 vyšlo jejich poslední číslo. Noviny byly obnoveny až v roce 1968. O dvacet let později vyšlo první číslo samizdatových *Lidových novin*, které vedl Jiří Ruml.

Až 5. ledna 1990 vyšlo první legální číslo *LN* od jejich zastavení v roce 1952.⁶ O jejich vydání se postaralo nakladatelství Melantrich, a měly v té době 8 stran. Od 2. dubna 1990 vycházejí jako pravidelný deník.⁷ Až do června téhož roku stál v jeho čele Jiří Ruml. V roce 1993 se prodalo 51% akcií vydavatelskému koncernu Ringier, roku 1998 získala většinový podíl vydavatelská společnost RBVG.

V roce 1994 se k *Lidovým novinám* přidal deník Lidová demokracie, čímž si získal větší počet čtenářů. Za svého působení noviny několikrát změnily podobu, byly přirozeně modernizovány. V roce 1994 se na titulní straně poprvé objevila modrá barva,

⁵ *Svět Lidových novin 1893-1993*, s. 21-23.

⁶ Tamtéž, s. 135, 136.

⁷ Tamtéž, s. 129, 130.

v roce 2001 byl zahájen barevný tisk. Ve stejném roce také vznikly webové stránky www.lidovky.cz.⁸

3. 1. 2 Podoba Lidových novin v roce 1990

Lidové noviny nesou v roce 1990 podtitul „Československé nezávislé noviny“. Přímo pod názvem deníku nalezneme adresu redakce: „Václavské náměstí 47, 111 21, Praha 1, PS 763. Telefon: 235 10 45“.

V tomto roce se jednalo o třetí ročník *Lidových novin* (i přesto, že vznikly v roce 1893, je od roku 1987 psána jejich novější historie) a první vydání vyšlo 5. ledna. Jeho cena byla 2 Kčs.

Lednové LN obsahovaly osm stran a stály 1 Kčs. Kulturní rubrika se nacházela na stranách čtyři a pět. Na dalších stranách se nacházely články s tématy politiky, zpravodajství z domova, zahraničí, sportu a jiné. Setkáme se s rubrikami „Názor“, „Prognostik k dnešku“, „Reportáž“, „Poslední slovo“ apod.

Během ledna vyšlo pouze osm čísel: 5. ledna, 9. ledna, 13. ledna, 17. ledna, 20. ledna, 24. ledna, 27. ledna a 31. ledna. Vydání z 27. ledna bylo rozšířené na 12 stran.

V únoru vyšlo také pouze devět čísel, březnových čísel bylo také devět. Deníkem se *Lidové noviny* staly až od dubna roku 1990, kdy začaly vycházet šestkrát týdně. Od té doby se také lišily ceny čísel, obvyklé stálo 1 Kčs, rozšířenější čtvrtední 3,50 Kčs a sobotní či nedělní 1,50 Kčs. Nedělní vydání však vycházely zcela výjimečně, kupříkladu k datu 29. dubna 1990.

Během jednoho týdne se v listu objevily tyto tematické celky:

- Pondělí – Z domova, Ze zahraničí, Komentáře, Poznámky, Stanoviska, Portrét, Kontakty, Kultura, Dokumenty, Protokoly, Rozhovory, Dopisy, Sport, Glosy, Informace, Poslední výsledky
- Úterý – Z domova, Ze zahraničí, Komentáře, Poznámky, Stanoviska, Kultura, Dopisy, Sport, Glosy, Informace, Zpravodajství
- Středa – Z domova, Ze zahraničí, Komentáře, Poznámky, Stanoviska, Historie, Rozhovor, Kultura, Dopisy, Sport, Glosy, Informace, Zpravodajství

⁸ <http://epaper.lidovky.cz/lidove-noviny/kdo-jsme/vice-z-historie> – ze dne 27. 2. 2014.

- Čtvrtek – Z domova, Ze zahraničí, Komentáře, Poznámky, Stanoviska, Reportáž, Anketa, Kultura, Aktuálně, Sport, Glosy, Informace, Zpravodajství
- Pátek – Z domova, Ze zahraničí, Komentáře, Poznámky, Stanoviska, Reportáž, Kultura, Dopisy, Sport, Glosy, Informace, Zpravodajství
- Sobota – Z domova, Ze zahraničí, Komentáře, Poznámky, Stanoviska, Politická scéna, Reportáž, Kultura, Dopisy, Sport, Glosy, Informace, Zpravodajství
- Neděle – Z domova, Ze světa, Komentáře, Poznámky, Stanoviska, Polemika, Diář, Dopisy, Vydavatelství a nakladatelství LN, Rozhovor, Kultura, Portrét, Inzerce, Televizní programy, Servis, Inzerce, Sport, Neděle

Tematický obsah jednotlivých čísel se v průběhu týdne zakládal na výše uvedených položkách. Jak je z tohoto přehledu patrné, v průběhu týdne se příliš neměnil. Samozřejmě to neplatilo pro všechna vydání tohoto roku, v některých nalezneme menší inovace, kupříkladu rubriku „Názor“, „Slovo“ a jiné. Občas se objevila také „Literární příloha“ (například k datu 10. února 1990) obsahující oblíbené čtení na víkend.

3. 1. 3 Podoba Lidových novin v roce 1991

První vydání v roce 1991 vyšlo 2. ledna 1991 a stálo 2,50 Kčs. Jednalo se o čtvrtý ročník vydávání obnovených *Lidových novin*.

Neplatilo, že v určitý den vycházely *Lidové noviny* s daným počtem stran. Ten se průběžně měnil, jeho rozsah se vymezoval na osm až šestnáct stran. Jediným stabilním dnem bylo pondělí, kdy bylo publikováno osmistránkové vydání obsahující reklamní strany. Sobotní vydání stálo 3,50 Kčs a činilo 16 stran. Oproti předchozímu roku se čtenáři nesetkali s nedělním vydáním.

Kulturní rubrika se nacházela na čtvrté či páté straně. Čtenáři se mohli setkat s rubrikami „Dokument“, „Publicistika“, „Ekonomika“, „Veřejné mínění“, „Svědectví“, „Díář“, „Volná tribuna“ či „Poslední slovo“ aj.

Při zohlednění rozsahu *LN* bylo překvapující, jaký rozsah poskytovaly reklamní sekci. Některá vydání, např. číslo 47 datované k 25. únoru 1991, obsahovala z dvanácti stran celé čtyři strany inzerce a reklam.

Za rok 1991 vyšly *Lidové noviny* 303 krát, poslední vydání tohoto roku bylo na Silvestra.

3. 2 Mladá fronta

Mladá fronta, nyní tedy *Mladá fronta DNES*, je deníkem informujícím nejen o politickém a hospodářském světě, ale také o dění v jednotlivých regionech a v různorodých oblastech života.

3. 2. 1 Historie

Na sklonku druhé světové války vznikl nápad vytvořit vydavatelství, které by se specializovalo na mladou generaci a vydávalo by kromě deníku také časopisy a knihy.

V té době vznikla také literární revue *Generace*, týdeník *My 45* nebo byl obnoven *Studentský časopis* pod názvem *Středoškolák*. Také se v té době objevila *Mateřídouška*, časopis pro děti, který od té doby vychází až dodnes.⁹

Nakladatelství *Mladá fronta* vzniklo v květnu 1945 se sídlem v Panské ulici v Praze 1. Za iniciativou vzniku vydavatelství stál jako jeden z pěti hlavních aktérů Jaromír Hořec, který se stal také prvním ředitelem a šéfredaktorem *Mladé fronty*. Založili jej jako podnik Svazu československé mládeže.¹⁰ Tím, že byl deník nestranný, vadil vládnoucí komunistické straně. V roce 1953 se stala *Mladá fronta* zařízením při ÚV ČSM, roku 1970 pak orgánem ÚV SSM, který jej vydával. Až v roce 1990 se vydávání vrátilo do nakladatelství *Mladé fronty*.¹¹

Od počátku vydávalo nakladatelství jednak deník *Mladá fronta*, tak i množství časopisů a desítky edic. Od roku 1949 v něm vycházela edice *Boje*, od roku 1952 *Vpřed*, určená mládeži. Roku 1957 začalo vydávání edice *Knihovna pro každého Kapka*, jejíž editorkou byla Z. Wolfová. V edici *Jak*, založené ve stejném roce, vycházely návody a literatura zabývající se koníčky. O rok později přibýly edice jako *Dobrý vítr*, *Květy poezie* nebo *Smaragd*. Editorem populárně naučné literatury vycházející v edici *Kolumbus* byl J. Sixta. V šedesátých letech 20. století vznikly edice *Blíženci*, *Alfa*, *Třináct*, *Váhy* nebo *Ypsilon*. Mezi čtenáři obdivovanou patřila encyklopedie *Vesmír*, za níž stáli autoři Jiří Grygar, Pavel Mayer a Zdeněk Horský. Mezi nejrozšířenější ediční řadu náležela edice *Máj*, vzniklá v letech 1961–1962 a fungující na principu čtenářského klubu.

⁹ <http://www.mf.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti/> – ze dne 26. 2. 2014.

¹⁰ HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949-2006*. Praha: Libri, 2007, s. 212-213.

¹¹ <http://www.blisty.cz/art/23779.html> – ze dne 27. 2. 2014.

Nakladatelství provozovalo také výstavní síň, a to ve Spálené ulici v Praze. Ve vydavatelství *Mladá fronta* se proto objevily významné výtvarné osobnosti – např. Petr Parléf, Jiří Svoboda nebo Václav Sivko.¹²

Mezi redaktory v průběhu času působili například Karel Šiktanc, Ivan Diviš, Jaroslav Veis, Zdeněk Štorch, Jiří Halada, Petr Kostka, Karel Červinka, Kornel Vavrinčík, Václav Falada či Marie Košková.¹³

Od roku 1957 jsou udělovány výroční ceny *Mladé fronty* nejlepším autorům, výtvarníkům i překladatelům, a v podstatě celou dobu existence tohoto vydavatelství existuje jeho knihkupectví, sídlící v centru Prahy.¹⁴

V roce 1989 zastávala funkci šéfredaktorky Miloslava Moučková, po ní nastoupil Libor Ševčík a toho pak ve funkci nahradil Petr Šabata. Jelikož bylo v květnu 1990 přijato zákonné opatření, které převedlo mimo jiné i vydavatelství *Mladé fronty* do správy státu, rozhodli se autoři jednat. 27. července 1990 založilo šedesát čtyři pišících autorů akciovou společnost MaF, která se rozhodla vydávat nový deník a týdeník s rozdílnými názvy. Takto vznikl deník *Mladá fronta DNES*, jehož první číslo vyšlo k 1. září 1990 a za jehož názvem stojí patrně Martin Komárek. V roce 1992 se z *Mladé fronty* oddělil deník *Mladá fronta Dnes* a časopis *Mladý svět*.¹⁵

Do dnešního dne pracuje v redakci *Mladé fronty* Mirka Spáčilová – vedoucí celostátní redakce v oblasti kultury.¹⁶

Internetová verze deníku *Mladé fronty* se nachází na adrese www.idnes.cz.

3. 2. 2. Podoba *Mladé fronty* v roce 1990

První vydání *Mladé fronty* roku 1990 vyšlo 2. ledna. Pozici šéfredaktora v té době zastával Libor Ševčík, zástupcem mu byli Bořek Hanuš a Martin Komárek. Redakce sídlila na ulici Panské v Praze 1. Měsíční předplatné stálo 29,90 Kčs.

Mladá fronta vycházela denně kromě neděle a státních svátků. Sobotní vydání zahrnovalo také přílohu *Víkend* a na úkor toho bylo o korunu dražší. Tato cena byla stanovena také pro několik vydání, obsahující speciální přílohy (např. 10. 7. 1990 –

¹² *Encyklopedie českých nakladatelství 1949-2006*, s. 212–213.

¹³ <http://www.mf.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti/> – ze dne 26. 2. 2014.

¹⁴ <http://www.mf.cz/pro-media/168-vydavatelstvi-mlada-fronta-udelilo-vyrocní-ceny-za-rok-2011> – ze dne 26. 2. 2014.

¹⁵ <http://www.blisty.cz/art/23779.html> – ze dne 27. 2. 2014.

¹⁶ <https://mfdnes.cz/redakce> – ze dne 26. 2. 2014.

sportovní příloha, 21. 8. 1990 – příloha věnovaná události osvobození Československé republiky).

Mladá fronta obsahovala v roce 1990 nejčastěji osm stran, při čemž kulturní rubrika byla na straně čtvrté. Oproti obvyklému výtisku činilo pondělní vydání pouze šest stran a kulturnímu zpravodajství se nevěnovalo. Steté vydání *Mladé fronty* bylo publikováno k datu 28. dubna 1990, den na to vyšlo výjimečně také nedělní vydání.

List zahrnoval poměrně mnoho rubrik, které nevycházely pravidelně, např. Zamyšlení při sobotě, Oznamovatel, Ze zákulisí, Přečetli jsme, Poznamenáváme, Co je co, Burza názorů, Ze zákulisí apod.

Články zabývající se kulturou se málokdy dostaly na titulní stranu. Stalo se tak např. 27. července 1990 (číslo 173), když se na titulní straně objevil článek „Rolling Stones: Praha 18. srpna Strahov“, informující o plánovaném charitativním koncertě slavné kapely na strahovském stadionu. Obdobný příspěvek vyšel o čtyři dny později pod názvem „Rolling Stones už najisto“.

Nutno dodat, že od prvního září 1990 list vycházel jako *Mladá fronta DNES*, avšak nejsou zřejmé téměř žádné odlišnosti. Změnou prošlo pouze pondělní vydání, postupně rozšířené na standardních osm stran. Způsobilo to zvětšení rubriky Oznamovatel a výskyt celostránkových reklam.

Poslední vydání tohoto roku vyšlo v sobotu 29. prosince 1990 a tentokrát se příloha věnovala jak zhodnocení celého roku, tak politickému komiksu nazvanému Klaushouse, který byl poprvé uveřejněn redakcí slovenského vysokoškolského časopisu Echo.

3. 2. 3 Podoba Mladé fronty DNES v roce 1991

První vydání *Mladé fronty DNES* v roce 1991 vyšlo 2. ledna 1991 a jeho cena byla stanovena na 2,50 Kčs.

Noviny vycházely denně kromě nedělí a státních svátků. Sobotní vydání stálo do října roku 1991 3 Kčs, od října cena klesla na obvyklých 2,50 Kčs. Stejně jako v předchozím roce sobotní list nabízel přílohu *Víkend*, což bylo dalších osm stran rozhovorů, zpráv, sloupků, křížovek aj.

Vydání *Mladé fronty Dnes* v roce 1991 mělo nejčastěji osm stran. Rozložení rubrik zůstalo stejné jako v předchozím roce, čtvrtá nebo pátá strana náležela kulturní rubrice.

Téměř pravidelně zprostředkovávala televizní program na daný den, a to i přesto, že od ledna vycházela čtvrtletní příloha *TV servis*, přinášející podrobný televizní program.

Obvyklé vydání všedního dne zahrnovalo zpravodajství z domova, ze světa, sportu, reklamní pasáž, rubriky *Ekonomika*, *Finance*, *Názory* a reportáže, *Poznámky* či *Glosa*.

3. 3. Rudé právo

Rudé právo byl levicově orientovaný list výrazně pomáhající propagandě režimu. Jeho nástupcem je deník *Právo*, které lze označit za list hájící sociálně demokratické názory.

3. 3. 1. Historie

Noviny v druhé polovině 19. století a na počátku 20. století byly především spjaty se vznikajícími politickými stranami. Nejvíce tiskařských společností jejich majitelé situovali do Prahy.¹⁷

V úterý 21. září 1920 vyšlo první vydání *Rudého práva* (dále také *RP*), které bylo orgánem levice – Československé sociálně demokratické strany. Šéfredaktorem se stal Bohumír Šmeral, redaktory Bohuslav Novotný a Jan Skála, který podle článku *Rudého práva* publikovaného 31. října 1920 stál za názvem těchto novin.

Po vzniku list nejvíce komentoval třináctý sjezd strany, o kterém vycházely články v každém čísle. Jelikož redaktoři velmi radikálně odsuzovali pravici za situaci státu, začal mezi oběma stranami boj. Ten vyvrcholil žalobou a obsazením Lidového domu (kde do té doby sídlila redakce *Rudého práva*), při kterém byli redaktoři vyvezeni ven. Další den *RP* nevyšlo, místo něj byl zveřejněn *Leták Rudého práva*, a to v tiskárně Grafie, sídlící v Myslíkově ulici. Tam také do května 1927 *Rudé právo* vycházelo.¹⁸

18. května 1921 bylo *Rudé právo* poprvé zveřejněno jako ústřední list Československé strany komunistické. O 13 dní později (k datu 31. května) se tiskařská práce přesunula do tiskárny Internacionála, vybudované v Karlíně. To prospělo celkovému vzhledu listu.

¹⁷ BERÁNKOVÁ, Milena – KŘIVÁNKOVÁ, Alena – RUTTKAY, Fraňo. *Dějiny československé žurnalistiky. III. díl, Český a slovenský tisk v letech 1918 – 1944*. Praha: Novinář, 1988. s. 53.

¹⁸ Tamtéž, s. 94.

Od vzniku se list vydával dvakrát denně, večerní vydání se nejdříve jmenovalo *Večerník Rudého práva*, poté také *Rudý večerník*. Vydání pro venkov se nazývalo *Rudý venkov*, pak *Rudá zář*. V období trvajícím rok a půl, konkrétněji od května 1932 do konce roku 1933, byl uveřejňován ještě *Rudý pondělník*, který nahrazoval pondělní *Rudé právo*, které nevycházelo.

Ze známých osobností se v redakci vystřídali například Ivan Olbracht, Josef Hora či Julius Fučík. Do kulturní rubriky a literární přílohy přispívali také básníci a spisovatelé jako Stanislav Kostka Neumann, Jan Wolker, Jaroslav Hašek, Marie Majerová, Vítězslav Nezval, Vladislav Vančura a jiní. V letech 1921–1928 zastával funkci šéfredaktora František Dobrovolný. V roce 1928 bylo vydávání listu i diskusní přílohy z politických důvodů na měsíc zastaveno, obnovilo se 30. listopadu.¹⁹

Po pátém sjezdu komunistické strany v roce 1929 se změnila postava šéfredaktora, když Dobrovolného nahradil Josef Guttman. Po jeho odvolání v roce 1935 byl na jeho místo jmenován Jan Šverma. V redakci v té době pracovali Julius Fučík, Kurt Konrad, Jan Krejčí, František Křížek, Václav Křen, Stanislav Brunclík, Václav Sinkule, Evžen Rošický a další.²⁰

Od 1. dubna 1938 vycházelo *Rudé právo* v rozsahu osmi stran, nedělní vydání 16 stran. Dne 20. října téhož roku vyšel poslední legální výtisk před válkou. Se zastavením činnosti komunistické strany došlo také k pozastavení vydávání *Rudého práva*, jež způsobilo jeho přechod do ilegality od prosince 1938. Poslední ilegální výtisk byl otištěn 1. května 1945. Od 6. května 1945 vycházelo *RP* opět legálně v Lidovém domě, po zajetí pracovníků dva dny nato se tiskárna přesunula na Florenc.²¹ V té době redakční jádro tvořili Vladimír Koucký (šéfredaktor), Vojtěch Dolejší, Ladislav Štoll, Josef Rybák, Josef Šedivý, Rudolf Tomis, Gustav Bareš, Vilém Nový, Karel Konrád, Karel Marek a jiní.²²

Roku 1948 došlo ke sloučení Komunistické strany Československa se sociálně demokratickou stranou, což způsobilo fúzi jejich deníků, tedy *Rudého práva* s *Právem lidu*. Od čtyřicátých let se *RP* potýkalo s novými úkoly, což vyžadovalo také nové spolupracovníky. Jím se stal například Zdeněk Nejedlý, Stanislav Kostka Neumann,

¹⁹ *Dějiny československé žurnalistiky. III. díl, Český a slovenský tisk v letech 1918 – 1944*, s. 97, 98.

²⁰ Tamtéž, s. 111, 112.

²¹ FRANĚK, Jiří: *Naše Rudé právo: čtyřicet let listu KSČ, který bojuje za pravdu, socialismus a mír*. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1960, s. 236.

²² *Rudé právo: čtyřicet let listu KSČ, který bojuje za pravdu, socialismus a mír*, s. 143.

Egon Erwin Kisch, Ivan Olbracht, Vítězslav Nezval, Fraňo Král, Marie Majerová, Marie Pujmanová, Emil František Burian, Jarmila Glazarová a mnoho dalších. Redaktory vedl v letech 1946-1949 Vilém Nový, kterého následoval Vladimír Koucký, Vojtěch Dolejší a Oldřich Švestka.²³

V roce 1968 byl deník pod nátlakem pravice donucen odklonit se od svých původních stanovisek, do redakce se dostala pravicová skupina redaktorů, kteří uveřejnili několik tiskovin. Vlivem politického zvratu v září roku 1970 vydalo *Rudé právo* vyjádření k její činnosti v předchozím období, kde označili tuto dobu za „nejostudnější stránku v dosavadních dějinách *Rudého práva*“.²⁴ Hlavním redaktorem od roku 1975 byl opět Oldřich Švestka.

Redakce neustále doplňovala síť zahraničních redaktorů, kteří v roce 1980 působili již v deseti světových městech: Moskvě, Washingtonu, Hanoji, Berlíně, Bonnu, Varšavě, Paříži, Budapešti, Sofii a Bělehradu. Své dopisovatele měla ve více než desíti metropolích.²⁵

Posledním šéfredaktorem *Rudého práva* byl Zdeněk Hoření. *Rudé právo* nezaniklo ani politickým převratem v roce 1989, v polovině 90. let však přestalo figurovat v názvu slovo „rudé“ a názorově se deník přiklonil k politické orientaci sociálních demokratů.²⁶

3. 3. 2 Podoba *Rudého práva* v roce 1990

Rok 1990 byl pro *Rudé právo* sedmdesátým ročníkem. První číslo v tomto roce vyšlo k datu 2. ledna a stálo 1 Kčs. Stále neslo podtitul „List komunistické strany Československa“ a titulěk „Proletáři všech zemí, spojte se!“ Vycházelo denně kromě nedělí a státních svátků.

Během týdne se však objevovaly pravidelné tematické celky:

- Pondělí: Zprávy z domova, Zprávy ze zahraničí, Sport
- Úterý: Zprávy z domova, Kultura, Zprávy ze zahraničí, Sport
- Středa: Zprávy z domova, Kultura, Názory, Zprávy z domova, Historie, Sport, Zprávy ze zahraničí, Sport

²³ *Rudé právo: čtyřicet let listu KSČ, který bojuje za pravdu, socialismus a mír*, s. 173, 177-179, 184.

²⁴ Tamtéž, s. 238.

²⁵ Tamtéž, s. 226.

²⁶ <http://www.ksm.cz/historie/pred-90-lety-bylo-zalozeno-rude-pravo.html> – ze dne 12. 2. 2014.

- Čtvrtek: Zprávy z domova, Kultura, Oznámení, konkursy, Politika, Názory, Zprávy ze zahraničí, Sport
- Pátek: Zprávy z domova, Kultura, Názory, Politika, Dějiny, Kam za kulturou?, Zprávy ze zahraničí, Sport
- Sobota: Zprávy z domova, Zprávy ze zahraničí, Sport

Je nutno dodat, že pondělní vydání obsahovala kulturní rubriku zcela výjimečně, a v případě sobotních se nevyskytovala vůbec. V ostatních dnech nalezneme kulturní rubriku obvykle na páté straně novin.

Počet stran *RP* nebyl stabilní, středeční, čtvrteční i páteční vydání byla rozšířenější, obsahovala až 16 stran. K pátečnímu listu byla mnohokrát přiřazena také dvoustrana inzerce, součástí sobotního byla příloha *Haló sobota*, která obsahovala luštění, příběhy na pokračování a další příspěvky oddechové povahy. V návaznosti na přílohu byla zohledněna také cena, zvýšená na 2 Kčs.

Během tohoto roku prošlo *Rudé právo* několika grafickými úpravami. Od 27. dubna 1990 byl zrušen titulek „Proletáři všech zemí, spojte se!“. V červnu 1990 (poprvé 2. června) vyšlo sobotní číslo *RP* v polobarevné verzi. Červená barva byla zvolena pro nápisy „Sobotní *Rudé právo*“, „List komunistické strany Československa“ a některé nadpisy článků na titulní straně. Od 6. listopadu 1990 nahradil podtitul „List komunistické strany“ méně konkrétní titul „Levicový list“.

Poslední číslo tohoto roku vyšlo 29. prosince a obsahovalo pouhé čtyři strany.

3. 3. 3 Podoba Rudého práva v roce 1991

V roce 1991 figuroval deník s podtitulem Levicový list. První vydání tohoto roku redakce publikovala ve středu 2. ledna a stálo 2,50 Kč.

Rudé právo vycházelo, stejně jako v předchozím roce, denně kromě neděle a státních svátků. Jeho standardní cena byla 1,90 Kčs, avšak středeční a sobotní vydání stála 2,50 Kčs. V sobotu vycházela, stejně jako v předchozím roce, příloha *Haló sobota*. Příčina zvýšené ceny středečního vydání nebyla zjištěna. (viz poznámka níže)

Většina parametrů zůstala stejná jako u předchozího ročníku. Drobnou změnou bylo umístění kulturní rubriky, stanovené na čtvrtou, od října pak také protilehlou, pátou stranu.

Základní tematické celky byly v listu seřazeny následovně: zpravodajství z domova, kultura, oblastní zpravodajství, zpravodajství ze zahraničí a sport. Rozšířenější vydání obsahovala také celostránkové reklamy a inzerci.

(pozn. Při pátrání po příčině zvýšené ceny střeďečního vydání jsem e-mailem oslovila pracovníci Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., Věru Mikovou, jež mi odpověděla 25. 2. 2014 slovy: „V bibliografickém oddělení excerpuji deník Právo, ale archivujeme jen výstřižky. Tento deník v knihovně bohužel nemáme. Ve střeďečním Právu vychází jen příloha Bydlení, ale nevím, kdy začala vycházet.“. Dále jsem třikrát psala do redakce Práva, ovšem bez zpětné reakce. Jedinou možnost mi poskytla pracovnice knihovny Národního archivu Kateřina Paulusová, jež mi napsala následující: „Při pátrání v novinách jsem našla, že RP mělo v r. 1991 každou středu přílohu "České noviny", tak ta zvýšená cena byla zřejmě kvůli tomu“. Tento fakt se mi ovšem nepodařilo prokázat.)

4. CHARAKTERISTIKA ŽURNALISTICKÝCH ŽÁNŘŮ

Aforismus

Aforismus je vtipné, krátké, ironické heslo komentující jednání jedince nebo skupiny lidí. Často využívá jinotaje, ironii, náznaky, možnost dvojího pochopení. Charakteristické pro něj jsou také jednověťá pojmenování, založená na mnohoznačnosti, typičnosti a přesnosti. Mnohoznačnost je jedno ze základních kritérií pro jeho tvorbu. Mezi klasické autory aforismů patřili Karel Čapek, Jaroslav Hašek, Karel Lacina, Karel Konrád a další.²⁷

Epigram

Krátká a útočná satirická báseň se nazývá epigram. Jeho poslední verš obvykle zveřejňuje pointu celého čtyřverší, jež kritizuje jedince nebo společnost.²⁸

Esej

Esej je žánrem na rozhraní publicistiky a literatury. Využívá velké množství výrazových prostředků a je většinou publikována v časopisech, kulturních přílohách nebo knihách. Esejista se zabývá velkým množstvím úhlů pohledů na danou problematiku, zkoumá problém důsledně a hledá jeho nejlepší řešení. Připomíná úvahu, avšak na rozdíl od ní je obecnější a poznatky objektivizuje. Název esej vznikl podle knihy Michela de Montaigna.²⁹

Fejeton

Fejeton je specifický publicistický žánr, který je založen na subjektivním pojednání o jednom faktu. Má lehkou stylistickou formu, bývá většinou graficky oddělen od zbytku stránky. Měl by směřovat k samotné pointě, a využívat sarkasmu a ironie. Autor má využívat vlastního úhlu pohledu na daný problém. Obecnými prvky fejetonu jsou lehkost, slovní obraznost, humor, satira či ironie.³⁰

²⁷ Kolektiv autorů (OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan, aj.). *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002, s. 15.

²⁸ <http://www.cesky-jazyk.cz/slovnicek-pojmu/epigram/> – ze dne 13. 3. 2014.

²⁹ *Praktická encyklopedie žurnalistiky*, s. 55.

³⁰ Tamtéž, s. 61.

Pokud by nevyužil kreativity, mohl by žánrově sklouznout k článku či reportáži. Také správná argumentace a vhodná slovní zásoba hraje důležitou roli v projevu fejetonistově.³¹

Většinou jej psali a dodnes píšou zkušení členové redakce nebo externí spisovatelé působící při redakci. Mezi historicky nejvýznamnější autory evropského fejetonu lze považovat třeba Heinricha Heina, Ivana Sergejeviče Puškina, Victora Huga. Z českých autorů můžeme jmenovat Jana Neruda, Karla Čapka, Rudolfa Těsnohlídka, Karla Poláčka a další. V současné době se fejeton netěší velkému zájmu čtenářů hlavně kvůli své subjektivnosti, a tudíž se objevuje především v týdenních přílohách nebo v časopisech, které vychází v delších časových intervalech.³²

Glosa

Glosa je krátký žurnalistický článek, pojednávající o jednom problému či otázce, jejíž řešení je však pouze naznačeno. Autor glosy využívá ironie ke komentování vzniklé situace. Glosa vznikla ve středověku, kde se objevovala v latinských knihách a kronikách. Nacházela se na okraji stránky a komentovala to, o čem se psalo v hlavním článku. V dnešní době glosa obsahuje fakta a názory autora a jejími pisateli jsou především externí publicisté.³³

Komentovaná zpráva

Také je nazývána jako rozšířená či interpretovaná zpráva. Na rozdíl od krátké zprávy odpovídá komentovaná zpráva ještě na otázky jak a proč. Jedná se o rozšíření informací o hlavním faktu, kde se můžou objevit prvky vysvětlování či je možné v ní fakta komentovat.

Existují čtyři požadavky, které musí komentovaná zpráva splňovat:

- Detailněji informuje o události a jejích důvodech (jak a proč vznikla) a následcích a shledává souvislosti mezi danými fakty.

³¹ Redakční rada (DOČKAL, Miroslav, JURÁK, Robert, KOLONIČNÝ, Josef aj.). *Novinářské žánry. Část 2*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1974, s. 74.

³² *Praktická encyklopedie žurnalistiky*, s. 61.

³³ Tamtéž, s. 76.

- Autor se v ní může více projevit, může sdělit své názory, závěry. Pokud se ve zprávě objevuje autorovo osobní svědectví o události, může být úsporně využito první osoby množného čísla (typu: Viděli jsme..).

- Musí být využity dynamické prvky pro dramatickost celého sdělení, pro zajímavost sděleny také podstatné detaily události, které mohou čtenáři pomoci pochopit důležitost a podstatu události.

- Co se týče rozsahu zprávy, není přesně udán. Může se jednat o pár řádků až několik stran. Měla by mít rozsah podle množství zajímavých informací, aby čtenář nebyl ochuzen o fakta, ale ani odrazen od četby přílišným množstvím textu.

Stavba interpretované zprávy má zpravidla ustálenou podobu: krátký úvod obsahující nejpodstatnější informace, následovaný nejdelší částí se všemi zbylými informacemi a závěr, obsahující shrnutí faktů a názor autora.³⁴

Komentář

Slovo „komentář“ pochází z latinského „comentarius“, což znamená záznam. Na počátku minulého století se objevoval zejména ve francouzském a anglosaském tisku jakožto krátký útvar osvětlující určitý společenský problém. Za vývoj tohoto žánru mohou samotní vydavatelé, kteří jeho informační funkci začali zneužívat pro ovlivňování veřejného mínění.³⁵

Medailon

Medailon je článek pojednávající o jisté osobnosti, kterou charakterizuje, uvádí její biografické údaje a zvýrazňuje její specifické povahové i umělecké rysy.³⁶ Pokud se jedná o rozsáhlejší článek s kompletním výčtem informací o osobnosti, jedná se spíše o portrét.³⁷

Nekrolog

Nekrolog je ucelený článek o veřejně známé osobnosti, která v blízké minulosti zemřela. Většinou je psán člověkem, který měl k osobností bližší vztah. Měla by mít

³⁴ Redakční rada (DOČKAL, Miroslav, JURÁK, Robert, KOLONIČNÝ, Josef aj.). *Novinářské žánry. Část I.* Praha: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1973, s. 13-16.

³⁵ ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. Brno: Novinář, 1980, s. 18.

³⁶ *Encyklopedie praktické žurnalistiky*, s. 103.

³⁷ VIČAR, Jan. *Hudební kritika a popularizace hudby*. Praha: Koniasch Latin Press, 1997, s. 26.

objektivní i subjektivní prvky, objektivně mluvit o dané osobě, subjektivně popisovat vztah mezi zemřelým a autorem článku.³⁸

Polemika

Polemika je literární reakce na jiný názor. Může se jednat o literární, vědecký, žurnalistický či jiný spor.³⁹ Pokud je na ni reagováno, jedná se o repliku, následovná odpověď je pak duplikou. Název je odvozen z řeckého „polemiké techné“, což znamená válečnické umění.⁴⁰

Recenze

Slovo „recenze“ pochází z latiny a znamená hodnocení. V minulosti se tímto termínem označovala hodnocení, která odhalovala společenský vliv uměleckého, vědeckého nebo publicistického díla.⁴¹

Recenze je druh článku publicistického charakteru, který posuzuje, hodnotí a uvažuje nad daným dílem (knihou, filmem, divadelním představením, rozhlasovou či televizní inscenací, výtvarnou výstavou atd.). Jeho hlavním úkolem je veřejnosti představit dané dílo z hlediska jeho pozitiv i negativ. Zároveň také představuje ve zkratce tvůrce, historii díla a kontext v umělecké činnosti. Recenze je v mnohých novinách základním stavebním prvkem kulturních rubrik.⁴²

V první části publikace „*Novinářské žánry*“ se o recenzi zmiňuje autor takto: „Jiná věc je, věnuje-li recenzent pozornost umění. Pak je nutno vysvětlit dílo jako nedílnou jednotu logického a emocionálního, rozumového a citového, abstraktního a konkrétního. Pro výklad uměleckého díla je recenzent povinen nejen pochopit logiku události, které jsou v něm ztvárněny, ale i citový stav, atmosféru prožitků, vnitřní podtext vlastní tvorby umělce.“⁴³

³⁸ *Encyklopedie praktické žurnalistiky*, s. 113, 114.

³⁹ *Tamtéž*, s. 135.

⁴⁰ *Hudební kritika a popularizace hudby*, s. 27.

⁴¹ *Novinářské žánry, Část 1*, s. 91.

⁴² *Encyklopedie praktické žurnalistiky*, s. 150.

⁴³ *Novinářské žánry, Část 1*, s. 95.

Referát

Referát patří spolu s recenzí k základnímu publicistickému žánru mnohých kulturních rubrik. Svou podstatou se jedná o zprávu, jejímž základem je věcnost. Kromě věcné však musí být i kritická, tzn. mít hodnotící charakter.⁴⁴

Reportáž

Reportáž je publicistický žánr, který zapisuje svědeckou výpověď určitého zážitku. Obsahuje informace o události i názor autora článku. Reportér by měl být osobně přítomen u dané události, o které informuje. Pozoruje a popisuje, nachází souvislosti v příběhu. Jde o nejsubjektivnější podobu novinářova vyjádření. Je využívána „při konfliktních výpovědích o skutečných událostech, kdy autor musí základní faktografii získat dotazováním, hledáním či rešeršní činností.“⁴⁵

Co se týče kompozice, existují tři způsoby vyprávění: epický, dramatický a afabulární. Epický způsob nebo také přímočará kompozice vypráví děj v první osobě, což umožňuje autorovi vlastní názor. Druhý způsob, dramatický, využívá nadsázku, fantazii, zobecnění, a formálně se blíží spíše próze. Poslední již zmíněný typ je afabulární a u něj jsou typická vnitřní dramatickost, reflexe nitra člověka a do děje vkládané myšlenky.⁴⁶

„Není sporu o tom, že je to legitimní žánr umění a že je nesmysl, když ji někdo chce vykazovat z literatury, neboť je to žánr, který je pohotový a působí tak emocionálně otřesně jako nejsilnější umělecké dílo – je-li to reportáž psaná mistrovsky.“⁴⁷

Rozhlásek

Komentář psaný ve verších za účelem pobavit čtenáře se nazývá rozhlásek. U nás se prvně objevil ve třicátých letech 20. století.⁴⁸

Profesor Eduard Petřů jej popsal jako „veršovaný komentář, který má již charakter čisté beletrie“.⁴⁹

⁴⁴ HRABÁK, Josef. *Poetika*. Praha: Československý spisovatel, 1977, s. 338.

⁴⁵ *Encyklopedie praktické žurnalistiky*, s. 154, 115.

⁴⁶ *Novinářské žánry, Část I*, s. 54, 55.

⁴⁷ Tamtéž, s. 37.

⁴⁸ *Poetika*, s. 337, 338.

⁴⁹ http://www.muzikologie.upol.cz/uploads/media/Novinarske_zanry.doc – ze dne 13. 3. 2014.

Rozhovor

Rozhovor nebo také anglicky interview je žurnalistická metoda, jak novinář získá informace od adresáta dotazů. Na rozdíl od diskuze jsou role tazatele a dotazovaného přísně rozlišeny. Mělo by se jednat o osobu, jejíž názory zaujmou čtenáře. Rozhovor podmiňuje novinář, který udává cíl rozhovoru, jeho téma, zahrnuje do něj i náladu, atmosféru setkání. Poté zpracuje odpovědi a dodá rozhovoru konečnou podobu jejich seřazením. Nesmí však změnit smysl sdělení. Kladení otázek může probíhat dvěma způsoby:- buď přímé se záznamem, nebo písemné. Rozhovor má být vždy autorizován dotazovaným, který dá své svolení s novinářskou úpravou.⁵⁰

Rozhovor se zakládá na vlivu na čtenáře, má působit mnohem otevřeněji a působivěji než prostá tisková zpráva. Způsobuje to především tím, že dotazovaná osoba je zainteresovaná v popisované události a jeho vyprávění poskytuje pozitivní psychologický odraz ve čtenáři. Formou rozhovoru lze plánované události propagovat, a to co se týče nových informací od zainteresované osoby.⁵¹

Sloupek

Sloupek vznikl na počátku 20. let 20. století díky šéfredaktoru Lidových novin Arnoštu Heinrichovi, který chtěl obohatit svůj deník. Sloupek by měl vtipně pojednávat o zážitku nebo pozorování a dojít k jeho zobecnění. Jeho rozsah je omezen na daný sloupec, tudíž by měl být stručný, konkrétní a aktuální.⁵²

Karel Čapek se o podstatě sloupku zmínil v *Lidových novinách* v roce 1926 takto: „... něco, co není dost dlouhé, aby to bylo nudné, ani dost nudné, aby to slulo článek; zkrátka sloupek je sloupek.“⁵³

Zpráva

Zpráva je svou podstatou informace o události nebo jevu, který se stal nebo v budoucnosti stane. Měla by odpovídat na základní otázky, které znějí: kdo, co, kde, kdy. Neposkytuje prostor autorově subjektivitě, měla by být přesná, věcná, úplná, spolehlivá, neutrální a včasná. Rozděluje se na denní zprávu, rozšířenou zprávu,

⁵⁰ *Encyklopedie praktické žurnalistiky*, s. 82.

⁵¹ *Novinářské žánry, Část 1*, s. 82.

⁵² *Encyklopedie praktické žurnalistiky*, s. 174.

⁵³ *Novinářské žánry, Část 2*, s. 102.

dialogizovanou zprávu a fleš. Jedná se o nejstarší žurnalistický útvar, tvořící základní složku novin a prostor každého zpravodajství.⁵⁴

Existují tři typy psaní zprávy: chronologický, logický a akcentující. Postup chronologický využívá časové posloupnosti a informuje o události od jejího počátku přes průběh až po konec. Výhodou takovýchto zpráv je úplnost jejich sdělení, nevýhodou je ztráta přehlednosti o tom, co chtěl autor sdělit. Druhým typem je postup logický, který spíše odpovídá komentované zprávě. Jedná se o zprávu, ve které se autor řídí otázkou, proč se daná věc udála. Poukazuje na její příčinu a také na ni hned shledává důsledky. Akcentující stavba je nejvyužívanější, jedná se o zprávu, ve které na počátku shledáváme nejpodstatnější informace, a postupně se důležitost faktů snižuje. Její výhodou je možnost pozdější úpravy – krácení či přepisování.⁵⁵

Typy článků jako **anketa, báseň, citace, dopis, mozaika, program, prohlášení, projev, přání** či **žebříček** nepatří mezi ryze publicistické žánry, tudíž nejsou v přehledu blíže specifikovány.

⁵⁴ *Encyklopedie praktické žurnalistiky*, s. 213.

⁵⁵ *Novinářské žánry, Část I*, s. 8–10.

5. ANALÝZA NOVIN

5.1 Úvod k vlastní analýze

Ve své analýze jsem rozdělila sesbírané záznamy do desíti kategorií. Jedná se o položky film, divadlo, populární hudba, vážná hudba, výtvarné umění, literatura, rozhlas, televize, poezie a ostatní. Připouštím, že následující rozdělení není příliš „čisté“, jelikož se nejedná jen o typy umění, ale také média jako televize či rozhlas. Problematické bylo jednoznačné kategorizování těch článků, které se nevěnovaly ani jedné z oblastí kultury nebo naopak více uměleckým oblastem či všeobecným informacím o kultuře. Z těchto důvodů vznikla kategorie „ostatní“. Jejich jednotlivé příklady jsem uvedla u každého z ročníků analyzovaných listů.

Co se týče kategorií hudby, rozhodla jsem se samostatně pracovat s hudbou populární a vážnou. Do kategorie populární hudby spadají hudební žánry rock, pop, jazz, folk i folklor. Jelikož článků zabývajících se tancem nebylo mnoho, rozdělila jsem je podle hudební složky mezi populární a vážnou hudbu. Pokud se v článku pojednávalo o tanečním festivalu, moderním tanci či jeho představitelích, řadil se do kategorie populární hudby. Recenze oper, články o jejích mistrech či o tanečních souborech klasického tance spadaly do kategorie vážné hudby.

Kategorie výtvarného umění také začleňuje více podkategorií, které však nejsou samostatně rozebrány. Články o architektuře, sochařství či fotografii byly pro přesnější zmapování této umělecké oblasti opatřeny v pracovní tabulce poznámkou, a v analýze jsou jejich počty přiblíženy.

Ve filmové kategorii nebylo nutné další členění. Jedná se převážně o recenze jednotlivých filmů, rozhovory s režiséry i herci, reportáže z filmových festivalů, články o osobnostech filmu nebo kino premiérách.

Položka divadlo je velmi obsažná. Připouštím, že tato položka mohla být dále rozdělena např. na scénické divadlo a hudební divadlo. Pro mé potřeby však stačilo poznámkami zdůraznit zaměření, zda se jedná o recenzi divadelního představení, článek o divadelním souboru či zprávu o baletu. Také jsem si vědoma toho, že přidělení baletu k divadlu a opery k vážné hudbě by mohlo být diskutabilní, rozhodujícím faktem pro toto rozřazení bylo, že balet je spíše scénický než hudební formát.

Nejobsáhlejší kategorií je literatura. Také nebyla dále specifikována, pouze od ní byla oddělena kategorie poezie, ve které se nacházejí básně, epigramy a aforismy. Ty doprovázely články o jejích autorech nebo plnily zábavnou funkci.

Televizní kategorie se zabývá především televizními pořady, nalezneme v ní však i komentovaný televizní program na daný den, recenze televizních adaptací nebo drobné zprávy o pořadech apod. Pokud se jednalo o článek zabývající se filmem vysílaným v televizi, byl tento článek automaticky zařazen do kategorie filmu.

Poslední kategorií, kterou je potřeba upřesnit, je rozhlas. Ta obsahuje články o vznikajících rozhlasových stanicích, již zavedených vysíláních a jejich programech.

5. 2 Lidové noviny v roce 1990

Kulturní rubrika *Lidových novin* obnáší, co se týče kvantity článků, největší počet v obou zkoumaných letech. V roce 1990 nalezneme celkem 1666 článků, v roce 1991 celkem 2028 záznamů. Když zohledníme prostor pro kulturní rubriku, který byl jedna či dvě strany, jedná se o velké množství článků.

Do dubna tohoto roku vycházely *Lidové noviny* nepravidelně, tudíž se kulturní rubrika rozkládala na dvou stranách, v nichž shromažďovala větší množství článků z širšího časového úseku. Od dubna pak nalezneme jak kulturní dvoustranu, tak jednu stranu zpráv z kultury.

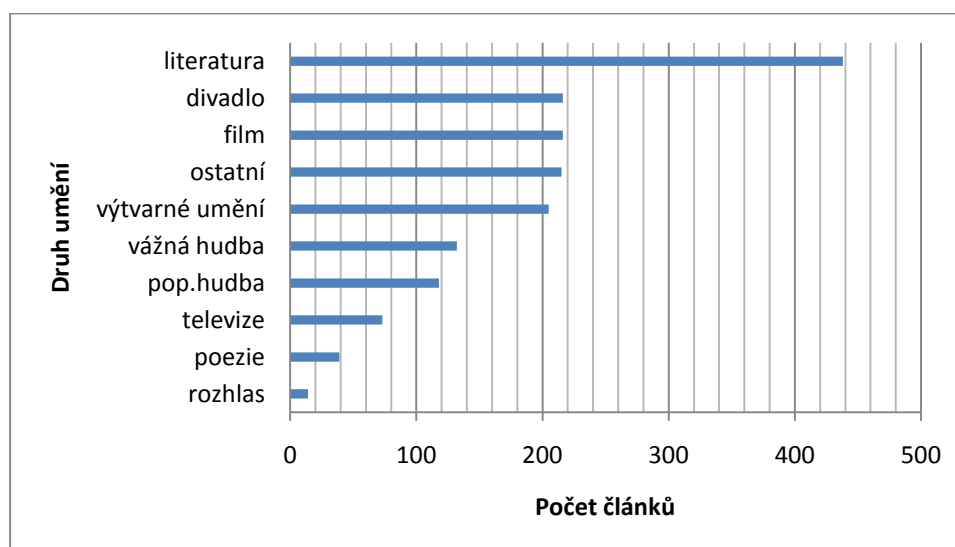
V LN se setkáváme s rozdělením článků do rubrik. Poměrně často se vyskytovaly titulky „Polemika“, „Recenze“, „Rozhovor“, „Poezie“, „Fejeton“ apod. Existovala souhrnná rubrika „Krátko...“, která obsahovala stručné zprávy z kulturní oblasti. Pro větší přesnost analýzy jsem každou z drobných zpráv této rubriky počítala do analýzy samostatně. Nadále se objevovala rubrika rozhovorů „Dvojí zeptání“ a od 5. října 1990 oddíly „Zastavárna výroků pamětihodných“ a „Letem světem“. V „zastavárně“ se uváděly úryvky z rozhovorů, divadelních her či literárních děl, reflektující starší dobu. Také je třeba zmínit články reflektující televizní zábavu, které se vyskytovaly do konce března pod názvem „Sloupek nejen televizní“ a v období dubna až srpna jako „TV sloupek“.

5. 2. 1 Druhy umění

Tabulka č. 1: *Lidové noviny* v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Literatura	438	Vážná hudba	132
Divadlo	216	Populární hudba	118
Film	216	Televize	73
Ostatní	215	Poezie	39
Výtvarné umění	205	Rozhlas	14

Graf č. 1: *Lidové noviny* v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Tabulka i graf zobrazují množství článků v jednotlivých kategoriích umění. Nejvíce jich bylo zaměřeno na literaturu, poloviční množství (přesněji 216) uvedla shodně kategorie divadla a filmu. O pouhý jeden článek méně spadá do kategorie ostatní, o dalších deset méně popisovalo výtvarné umění. Kategorie vážné a populární hudby se od sebe lišily rozdílem pouhých čtrnácti záznamů. Další tři kategorie, televize, poezie a rozhlas, nepřesáhly stovku příspěvků, pouhá televize se této hranici přiblížila.

Literatura:

Lidové noviny se v roce 1990 nejvíce věnovaly právě literatuře, což není příliš překvapující s ohledem na politickou situaci. Po převratu v roce 1989 se velké množství

knih zakázaných autorů objevilo zpátky v knihovnách, exiloví autoři se navrátili do vlasti a postupně se začala vydávat jejich tvorba. S tímto „boomem“ bylo třeba seznámit také čtenáře novin, proto se více než čtvrtina článků *LN* věnovala právě této oblasti kultury.

K literární tematice přispívalo mnoho autorů, kupříkladu Vladimír Novotný, jež byl podepsán pod 39 medailony, Jan Lukeš, autor 45 záznamů, či Pavel Janáček, uveřejněný u 35 článků. Ve dvou záznamech shledáme také jméno českého spisovatele a dramatika Ivana Klímy, jenž se vyjádřil k článku „Na co nejsou peníze“ Vladimíra Vlasáka (ze dne 7. srpna 1990) stejnojmennou polemikou (publikována 13. srpna 1990). Druhý jeho záznam se věnoval připomenutí vlivu Karla Čapka na *Lidové noviny* (článek „Lidové noviny Karla Čapka“ – publikován 5. ledna 1990).

Nejpočetněji byly zaznamenány zprávy, recenze, referáty, rozhovory či fejetony. Také se ale setkáme s citacemi, nekrology, dopisy, přáním aj.

Nejvíce záznamů týkajících se literatury nalezneme v dubnu (celkově 50), nejméně v březnu. To však lze objasnit, jelikož první tři měsíce roku 1990 vycházely noviny nepravidelně a celkový počet článků kulturní rubriky byl o polovinu nižší než v dalších měsících.

Divadlo:

Jak již bylo výše zmíněno, divadelní kategorie obsahovala 216 článků. Nejpočetněji se zde vyskytovaly recenze (celkem 65), krátké zprávy (43) a rozhovory (28). Stejně jako u literatury bylo zaznamenáno velké množství přispěvatelů, mezi nimiž nalezneme jméno docenta Jiřího Štefanida z Katedry divadelních, filmových a mediálních studií Univerzity Palackého v Olomouci (recenze s názvem „Od Barabáše k Smrti“ datovaná k 9. 7. 1990), či tehdejšího ministra kultury Milana Uhdeho (prohlášení „Ministr kultury Laterně Magice“ publikované 11. 9. 1990 a jeho dovětek s názvem „Milí redaktoři Lidových novin“ 17. 9. 1990).

Recenze posuzovaly představení v mnohých významných českých divadlech, například v brněnském HaDivadle („HaDivadlo znovu provokující“ – 13. 6. 1990), pražském Činoherním klubu („Kdo je dr. Burke aneb chvála nejednotnosti“ – 7. 2. 1990), ostravském Divadle Petra Bezruče („Od Barabáše ke Smrti“ – 9. 7. 1990),

brněnském Divadle Husa na provázku („Orten na Provázku“ – 11. 7. 1990) nebo pražském Divadle E. F. Buriana („Normalizační apartheid“ – 7. 11. 1990).

Nejčastěji se o divadelní problematice publikovalo v měsíci listopadu a to 32 záznamů, nejmenší počet článků byl na začátku roku, v lednu – pouhých sedm článků. V období tzv. divadelních prázdnin se o divadle také psalo, konkrétně bylo uveřejněno 37 příspěvků.

Film:

Filmová oblast zahrnuje celkově 216 záznamů a spolu s divadlem obsadila druhou pozici, což svědčí o oblíbenosti vizuálního umění u diváků. Na úvod je třeba podotknout, že celkově 20 záznamů filmové kategorie z období 10. května až 27. září neslo název „Programy kin“. Kromě nich bylo zaznamenáno také množství recenzí, referátů, rozhovorů, zpráv či reportáží.

Na jednu reportáž, konkrétně článek Terezy Brdečkové z filmového festivalu v Cannes (titul „Cannes, hlavní město filmu“ – 2. 6. 1990) kritizující poměry festivalu, bylo prostřednictvím *LN* reagováno. Polemika Martina Pachovského s názvem „Paní Brdečková!“ byla otištěna 5. června 1990 a autor se v ní vyjádřil velmi kriticky vůči názorům novinářky. Další odezva vyšla o měsíc později, 9. července 1990. V tomto případě se jednalo o repliku novináře A. J. Liehma nazvanou „Pane Pachovský,“, jenž obhazuje práci Brdečkové. *Ukázka viz [Příloha č. 4].*

Na celkovém počtu 25 rozhovorů se podílela převážně rubrika „Dvojí zeptání“. Rozsahově i informačně obsažnější rozhovor *Lidovým novinám* poskytl například ředitel Filmového studia Barrandov Karel Vejřík („Barrandovské účty“ – 28. 3. 1990), režisér a herec Nikita Michalkov („Tři sudičky: Víra, Naděje a láska“ – 10. 4. 1990), režisér Vojtěch Jasný („O domově, světě a práci“ – 26. 5. 1990), režisér Miloš Forman („Svobodný tisk a nezávislé soudy“ – 5. 6. 1990), režisér Jiří Krejčík („Hřebík v duši“ – 11. 8. 1990) nebo ředitel Krátkého filmu Jan Knoflíček („Úroky za pět let“ – 28. 11. 1990).

V srpnových vydáních byl zaznamenán nejvyšší počet článků s filmovou tematikou, celkem 29, o jeden méně pak v červencových. Pouhých šest příspěvků příslušelo této kategorii v únoru.

Ostatní:

Z hlediska množství záznamů figuruje tato kategorie na třetí pozici. Jak již bylo zmíněno, jednalo se o články, které nekorespondovaly s žádnou ze zvolených kategorií nebo spadaly do více z nich, a proto nemohly být rozřazeny. Obsahem „ostatních“ proto jsou referáty o kulturních společnostech (jako například o Matici české), různých výzkumných ústavech, články o módě, cenzuře, archivech, nadacích, technickém muzeu či hračkách a většina fejetonů.

Během roku 1990 bylo v *Lidových novinách* otištěno celkem 13 dopisů, z čehož sedm spadá do této kategorie. Jako příklad lze uvést otevřený dopis spisovatelky Jany Štroblové, uveřejněný 2. listopadu 1990 pod názvem „O ztrátě duše“. Upozorňoval na kulturní „prázdnotu“ a poškozování životního prostředí.

Těchto záznamů bylo nejvíce zjištěno v měsíci říjnu a to 30, nejméně pak v prosinci, pouhých jedenáct.

Výtvarné umění:

Z celkové kvantity záznamů se architekturou zabíral pouhý jeden příspěvek, datovaný k 10. říjnu a nesoucí název „Architektura věc veřejná“. Tři záznamy lze přiřadit k sochařství, z čehož první poskytoval reportáž z prvního ročníku mezinárodního sochařského symposia konaného v Hořicích („Návrat sochy do krajiny“ – 14. 8. 1990), druhý psal o sochaři a literátu Vladimíru Preclíkovi („Vladimír Preclík“ – 22. 9. 1990), a poslední recenzoval sochařskou tvorbu Josefa Špačka („Příjemné sochařské počtení“ – 21. 12. 1990). *Ukázka viz [Příloha č. 5.]*

Lidové noviny zveřejnily v roce 1990 poměrně velké množství medailonů, avšak v oblasti výtvarného umění se čtenář setkal pouze se třemi o malířích – „Joska Skalník“ (publikován 14. 7. 1990), „Jan Zrzavý“ (3. 11. 1990) a „Karol Baron“ (1. 12. 1990). Početně byly zastoupeny žánry recenze, zprávy, referátu, reportáže či rozhovoru.

Články o výtvarném umění byly nejhojněji zaznamenány v srpnu a to 27 krát, oproti tomu v lednu jen sedmkrát.

Vážná hudba:

Tematikou vážné hudby se zabývalo více autorů, z nichž můžeme uvést jméno Jana Pavla Kučery, Jitky Švarcové, Pavla Opšitoše či Yvony Novákové aj. Nováková se

věnovala převážně oblasti tance, do níž přispěla devíti články, např. sloupkem „Tanec '90“ ze dne 27. 6. 1990 informujícím čtenáře o konání mezinárodního festivalu současného tanečního umění v Praze.

Událostí roku pro všechny novináře zajímající se o vážnou hudbu bylo konání Pražského jara. V tomto ročníku *LN* se mu věnovalo dvanáct příspěvků, konkrétně „První koncerty Pražského jara“ (17. 5. 1990), „Mistr klavíru opět doma“ (19. 5. 1990), „Brahms „postmoderní“?“ a „Chvála Schönberga“ (oba záznamy ze dne 21. 5. 1990), „Ten, který chtěl, aby mu rozuměli“ (22. 5. 1990), „Beethoven pokaždé jinak“ a „Klavír místo cembala“ (oba ze dne 23. 5. 1990), „Hudba neutěšující“ (28. 5. 1990), „Svědectví kontinuity“ (30. 5. 1990), „Celibidache a Mnichované“ (31. 5. 1990), „Janusovská tvář Pražského jara“ (8. 6. 1990) a již v březnu článek „Pražské jaro zahraničním turistům“ (28. 3. 1990). Žánrově se jednalo o sedm recenzí, jeden medailon, rozhovor, referát a reportáž.

Vážnou hudbou se *Lidové noviny* nejvíce zabývaly v měsíci červnu a to dvaceti příspěvky. Kvantita těchto článků je v jednotlivých měsících více vyrovnaná než v případě populární hudby. Nad patnáct článků bylo obsaženo v pěti měsících, oproti druhé kategorii, kde hranici patnácti článků dosáhl pouze červenec a srpen.

Populární hudba:

Populární hudbě se neposkytoval přílišný prostor, o čemž svědčí početné zastoupení krátkých zpráv či sloupků. Ani v případě recenzí, referátů a rozhovorů se neobjevily rozměrnější záznamy, tyto zabraly plochu nanejvýš čtvrt stránky.

Rubrika „Dvojí zeptání“ zprostředkovala rozhovor s písničkářem Janem Burianem (21. 5. 1990), šéfdramaturgem Porty Ivanem Rösslerem (13. 6. 1990) nebo ředitelem Popronu Františkem Rychtaříkem (19. 10. 1990). Festival jazzové, trampské a country hudby Portu *LN* v roce 1990 téměř nezminily. Byl zveřejněn pouze již zmíněný rozhovor, dále krátká zpráva „Svobodně a otevřeně“ (2. 7. 1990), televizní sloupek „Porta byla“ (ze dne 11. 7. 1990) a recenze „Písničky pro zpívání“ (17. 7. 1990). Oddíl „Pop sloupek“ informující o novinkách ve světě jazzu, rocku či folku byl zaznamenán sedmkrát.

Ze srpnových vydání se do oblasti populární hudby řadilo největší množství záznamů, celkem 21, nejméně pak z březnových a to pouhé dva.

Televize:

Televizní kategorie obsadila v žebříčku počtu záznamů sedmou pozici s celkovým počtem 73, což může být udivující v ohledu na fakt, že Československá televize vysílala na pouhých třech kanálech.

Oblasti televizní zábavy se věnovala převážně redaktorka Mirka Spáčilová (34 příspěvků), v menším rozsahu pak Vladimír Just (12 záznamů). Valnou většinu všech příspěvků této kategorie tvořily sloupky – celkově jich bylo publikováno 51, do konce března zkoumaného roku 11 s titulkem „Sloupek nejen televizní“ a do konce srpna pak dalších 17 pod názvem „TV sloupek“.

Nejvíce příspěvků bylo o televizi napsáno v srpnu (konkrétně deset), nejméně v dubnu (jeden). Méně než pět článků se objevilo ve dvou měsících, dubnu a únoru.

Poezie:

Poetickou kategorii zastávaly v *Lidových novinách* pouze básně. Jednalo se tedy o 39 básní, ve většině případů doprovázejících články o samotném autorovi, kterého kulturní rubrika představovala svým čtenářům. Nalezneme zde básně známých českých básníků, např. Karla Šiktance, Oldřicha Mikuláška, Jana Zahradníčka, Václava Hraběte, Jana Skácela, Ivy Kotrlé či německého spisovatele Güntera Grasse.

V listopadových vydáních bylo zaznamenáno celkem pět básní, v květnu, červnu, červenci, září a prosinci čtyři. Tři veršované články obsahovaly vydání v lednu, únoru, srpnu a říjnu, pouhé dva v dubnu. S žádnou básní se nesetkáme v březnu.

Rozhlas:

Nejméně obsáhlou kategorií byl podle předpokladu rozhlas, kterému se věnovalo pouze čtrnáct záznamů. Jednalo se převážně o rozhovory, zprávy a sloupky, zabývající se osobnostmi rozhlasové zábavy a jejich působením v tomto mediálním odvětví.

V září se problematice rozhlasu autoři věnovali nejvíce, konkrétně čtyřmi příspěvky. Během ledna, února, dubna, října a prosince se o něm nepsalo vůbec.

Shrnutí:

V roce 1990 obsahovala kulturní rubrika *Lidových novin* celkem 1666 článků. Nejvíce jich můžeme nalézt v měsíci srpnu a to 180. O sedm článků méně bylo

uveřejněno v červnu, o další čtyři méně pak v červenci. Pravidelnost vycházení *LN* od dubna 1990 způsobila nárůst počtu článků oproti začátku roku (leden – 73 záznamů, únor – 79, březen – 91).

5. 2. 2 Žánry článků

Z hlediska žánrů bylo v kulturní rubrice *LN* zaznamenáno celkem 22 druhů článků:

- Recenze – 299
- Zpráva – 255
- Referát – 231
- Rozhovor – 169
- Sloupek – 150
- Esej – 112
- Komentovaná zpráva – 93
- Medailon – 77
- Fejeton – 69
- Reportáž – 64
- Báseň – 39
- Polemika – 37
- Nekrolog – 18
- Dopis – 13
- Glosa – 5
- *Citace* – 5
- Prohlášení – 4
- Komentář – 2
- Replika – 1
- Anketa – 1
- Projev – 1
- Přání – 1

Položky projev a přání se nedaly jiným způsobem specifikovat. Konkrétně se jednalo o přání k sedmdesátým narozeninám básníku Zdeňku Rotreklovi (datované ke 2. říjnu 1990) a záznam „Projev prezidenta ČSFR na prvním světovém romském festivalu v Brně dne 27. 7. 1990“ (datovaný k 1. 8. 1990).

Dvacet záznamů, jež v přehledu početně chybí, patří k „programu“, jež nepovažují za nutné uvádět u žánrů. Programy kin, divadel či televizní programy jsou nedílnou součástí většiny novin, v tomto případě se jednalo o poměrně rozsáhlý sloupek s výčtem filmových promítání, tudíž byl do analýzy zařazen.

Dále je třeba podotknout, že mnoho článků je multižánrových, tudíž bylo problematické je jednoznačně žánrově stanovit. To se týkalo článků na hranici recenze a reportáže, referátu a eseje, referát a komentované zprávy, apod. V těchto případech bylo rozhodnuto podle žánrové převahy.

5. 2. 3 Autoři

Analýzou bylo zjištěno celkem 354 autorů, kteří přispěli k celkovému počtu článků v kulturní rubrice *Lidových novin* v roce 1990. Také bylo nalezeno 55 autorských zkratk, které využívají umělci místo celých jmen. Velké množství článků, přesněji 342, zůstalo bez jakéhokoliv podpisu.

Pořadí autorů v návaznosti na počet publikovaných článků:

- Jan Lukeš – 78
- Mirka Spáčilová – 75
- Pavel Janáček – 46
- Vladimír Novotný – 46
- Jitka Švarcová – 45
- Lenka Lindaurová – 30
- Zdeněk A. Tichý (nebo také Zdeněk Tichý) – 25
- Jiří P. Kříž – 22
- Karel Miler – 22
- Jan P. Kučera (nebo také Jan Kučera) – 21

Nejpočetněji uvedený autor Jan Lukeš je všestranným publicistou, což dokazuje množství uměleckých odvětví, do nichž přispíval. Především se však zabýval literární a filmovou oblastí, s literaturou souviselo 45 jeho záznamů, s filmem 18. Zbylé články se věnovaly výtvarnému umění, populární hudbě, televizi, divadlu i vážné hudbě.

Záznamy Mirky Spáčilové příslušely převážně do kategorie televize, méně pak k filmu či divadlu. Konkrétně se jedná o 34 příspěvků televizní oblasti, 18 filmové a sedm divadelní. Zanedbatelné množství článků spadalo k literatuře a populární hudbě.

Literární kritik Pavel Janáček se ve své „domovské“ umělecké oblasti prezentoval 35 záznamy. Deset jeho příspěvků bylo začleněno do kategorie ostatních, jeden k výtvarnému umění.

Stejně jako P. Janáček přispíval také Vladimír Novotný výhradně do literární oblasti. Z celkového počtu 46 publikovaných článků nekořespondoval s touto tematikou pouhý jeden, přiřazený k divadelní kategorii.

Jitka Švarcová uveřejňovala příspěvky s různorodou kulturní tematikou, nejvíce se však věnovala divadlu, o němž napsala patnáct článků. Menší měrou přispěla také ke kategorii vážné hudby, filmu, literatury či populární hudby.

Osmnáct záznamů Lenky Lindaurové bylo určeno jako článek s tematikou výtvarného umění. Dalších šest článků příslušelo kategorii ostatních, tři literatuře, dva populární hudbě a jeden divadlu.

Zdeněk A. Tichý, u dvou záznamů uveřejněn jako Zdeněk Tichý, nejčastěji zprostředkovával informace o divadle. Nízký počet jeho záznamů je zastoupen v oblasti výtvarného umění, literatury či filmu.

Jiří P. Kříž se v tomto roce nejhojněji věnoval filmovým recenzím, kterých uveřejnil celkem deset. Divadlu, do něhož měl podle předpokladu nejvíce zasáhnout, přispěl pouhými třemi záznamy. Nevýznamné množství článků spadá do oblasti literatury a výtvarného umění.

Recenzemi výtvarných děl se zabýval výtvarník a publicista Karel Miler. Z celkového počtu 22 publikovaných článků pouhý jeden nesouvisel s výtvarným uměním, ale náležel k literatuře.

Poslední výše zmíněný, Jan P. Kučera, se orientoval převážně na vážnou hudbu, k níž zaznamenáváme celkem čtrnáct příspěvků. Další čtyři články náležely literární oblasti, dva kategoriím ostatních a jedním článkem přispěl k divadlu.

Z veřejně známých jmen nalezneme v kulturní rubrice LN v roce 1990 jméno:

- herce Miroslava Horníčka
- divadelního dramaturga a režiséra Jana Grossmana
- filmového režiséra Jiřího Menzela
- divadelního režiséra Otomara Krejču

Co se týče autorských zkratk, nejčastěji se setkáváme s:

- pal – 43
- zat – 13
- luk – 10
- jist – 4
- kir – 2
- jo – 2

Zbývající zkratky se nacházely pouze pod jedním záznamem. Kompletní seznam všech výše nezveřejněných autorů a zkratk – viz [Příloha č. 21].

5. 2. 4 Závěr analýzy

Analýza *Lidových novin* roku 1990 poukázala na skutečnost, že politický vliv na vrstvu médií byl v té době značný. Proto také literatura zabírá největší rozsah článků, jak již bylo výše také zdůvodněno. Překvapujícím faktem byl shodný výsledek u kvantity záznamů o filmu a divadle, můj původní předpoklad v ohledu na zaměření deníku nadřazoval divadelní oblast. Co se týče hudby, není udivující, že vážná hudba zabírá více prostoru než populární – *Lidové noviny* byly od svého založení orientovány spíše na intelektuály, nebo na vzdělané čtenáře.

5. 3 Lidové noviny v roce 1991

V roce 1991 se kulturní rubrika nacházela nejčastěji na jedné, v některých případech, dvou stranách deníku *Lidové noviny*. Celkově zahrnovala 2028 uvedených článků, což bylo nejvíce ze všech tří analyzovaných deníků. Její struktura zůstala stejná jako v předchozím roce (rozdělení do jednotlivých částí, nadpisy článků). Na předcházející ročník navázala také rozhovory pod titulkem „Dvojí zeptání“.

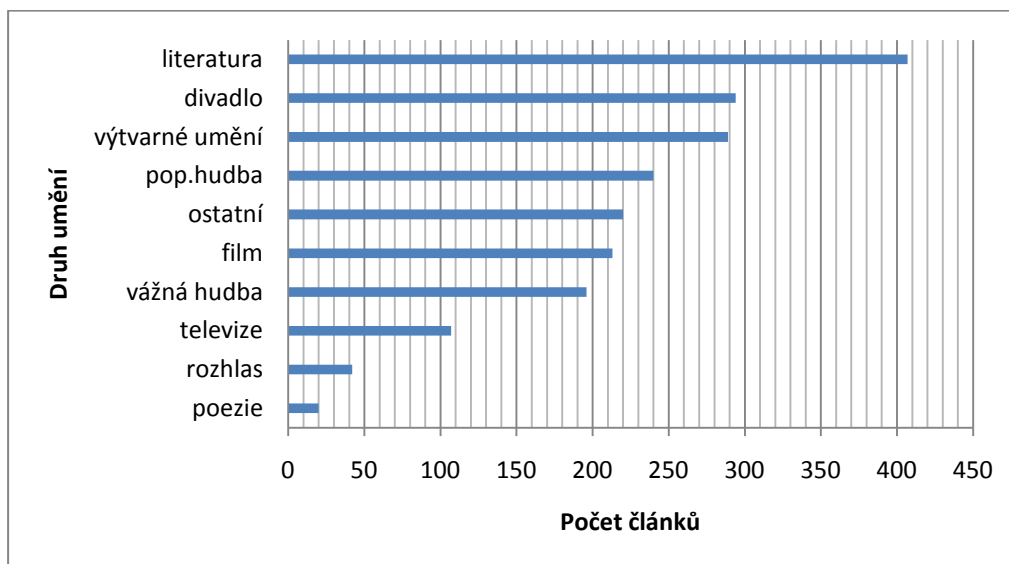
Poměrně pravidelně se v pátečních vydáních objevovala rubrika „Zastavárna výroků pamětihodných“, uveřejňující úryvky z rozhovorů, knih či divadelních her, a také je třeba zmínit oddíl „Letem světem“, samostatně se věnující oblasti filmové, literární, hudební či jiné (např. „Letem moravským světem“). Tyto články měly rozsah i celé strany.

5. 3. 1 Druhy umění

Tabulka č. 2: *Lidové noviny* v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Literatura	407	Film	213
Divadlo	294	Vážná hudba	196
Výtvarné umění	289	Televize	107
Populární hudba	240	Rozhlas	42
Ostatní	220	Poezie	20

Graf č. 2: *Lidové noviny* v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Tabulka a graf znázorňují počet jednotlivých záznamů v dané oblasti umění. Stejně jako v předchozím roce se na první pozici umístila literatura, zaznamenávající 407 článků. Nepatrný rozdíl byl zjištěn mezi kvantitou záznamů divadelní a výtvarné kategorie, který činilo pouhých pět příspěvků. Hranice 200 článků ještě dosáhly populární hudba, ostatní a film. Těsně pod touto hranicí skončila oblast vážné hudby a s podstatným rozdílem pak následuje televizní oblast zahrnující 107 článků. V kategorii rozhlasu množství záznamů oproti předchozímu ročníku vzrostlo, u poezie naopak došlo k poklesu.

Literatura:

Články o literatuře opět ovládly kulturní rubriku *Lidových novin*. Z žánrového hlediska byl v mnohých vydáních zaznamenán medailon, který představoval významnou osobnost literární scény, např. Josefa Škvoreckého, Bedřicha Fučíka, Josefa Topola či Ludvíka Vaculíka apod. Články s touto tematikou obsahovaly v názvu ve většině případů jméno popisované osobnosti. Většina rozhovorů byla zahrnuta v rubrice „Dvojí zeptání“, která uveřejňovala krátká interview, nejčastěji ve formě dvou otázek.

Co se týče témat, zabývala se kulturní rubrika kromě nových publikací také mezinárodní kulturní revue „Lettre internationale“, a to celkem šesti články v květnových vydáních. Dalším často zmiňovaným tématem bylo „Revue otevřené kultury“, zkráceně ROK, o kterém zaznamenáme pět článků během celého roku 1991.

Nejvíce záznamů týkajících se literárního tématu bylo zjištěno v lednu (celkem 48), nejméně pak v červnu (celkově 28). Získané množství záznamů nevykazuje výrazné kvantitativní odchylky, průměrně bylo napsáno 34 článků za měsíc.

Divadlo:

Divadelní oblast opět obsadila druhou pozici, tentokrát s počtem 294 článků. Třetinu článků tvořily krátké zprávy, náležející nejčastěji rubrice „Co-kdy-kde“. Zdeněk A. Tichý a Jindřich Černý přispěli do této kategorie celkem 33 recenzemi, které se věnovaly představením v tuzemských divadlech. Třináct rozhovorů spadalo pod rubriku „Dvojí zeptání“, například krátký rozhovor s Boleslavem Polívkou před premiérou v Divadle ABC (datován k 16. 1. 1991) nebo nezávislým principálem Radimem Vašínkou o jeho bytovém divadle (datován k 22. 10. 1991).

Nejhojněji se o divadle publikovalo v březnu (31 záznamů), nejméně v červenci, a to pouhých třináct. Zhruba třicet článků bylo uveřejněno v pěti dalších měsících, lednu, únoru, květnu, červnu a prosinci. Zbylé měsíce se pohybovaly v rozmezí 13 až 25 příspěvků měsíčně.

Výtvarné umění:

V roce 1991 tato umělecká oblast předčila film a obsadila třetí pozici s celkovým počtem 289 záznamů. Z toho tvořilo 37 % krátké zprávy, spadajících převážně do části

„Co-kdy-kde“. Dále zde nalezneme 53 recenzí, které nejčastěji publikoval Vojtěch Lahoda, Karel Miler a Jaroslav Vanča. Jako zajímavost lze doplnit, že zde můžeme nalézt dvě recenze vytvořené Ladislavem Danielem, profesorem Katedry dějin umění Univerzity Palackého v Olomouci. První nesla název „Tichá zpráva o Emilii a Romagni“ (datovaná k 4. 2. 1991), druhá titulek „Samozřejmost textilu“ (datovaná k 22. 10. 1991). *Ukázka viz [Příloha č. 6]*

V této kategorii se často články věnovaly obecným informacím o výtvarné scéně a směrům jako dadaismu, informelu či kubismu aj. Celkem čtyři příspěvky se zabývaly architekturou, z toho jeden byl publikován Rostislavem Šváchou, dalším z profesorů Univerzity Palackého v Olomouci. Jednalo se o záznam „Zdi a mýty“ datovaný k 15. říjnu 1991, jehož tématem je výstava Johna Hejduka v Praze. Za další zajímavý článek považuji prohlášení datované k 27. listopadu 1991 s názvem „Milé Lidové noviny“, pod kterým je uveden autor Ing. arch. Miroslav Masák, asistent prezidenta ČSFR. Toto prohlášení upozorňovalo na nepřesné informace týkající se situace Národní galerie, které byly uvedeny v listech více deníků.

O výtvarném umění se nejvíce psalo v říjnu a to 35 článků. Oproti tomu nejméně článků (17) zprostředkovaly LN shodně v únoru a květnu. Průměr sahal k 25 článkům měsíčně.

Populární hudba:

Oproti předchozímu roku se kvantitativní poměr článků vážné a populární hudby změnil. V roce 1990 činil rozdíl pouhých 14 záznamů, tentokrát byl rozdíl markantnější a to 44 článků, o které obsahovala populární hudba více.

Zajímavostí je rubrika fejetonů s názvem „Co napadá písničkáře“, jejichž autorem je písničkář a básník Jan Burian. Během roku jich zaznamenáme celkem 49 a autor se v nich dotýká celé škály témat z uměleckého i obyčejného světa. Šestice příspěvků z této rubriky, týkajících se folku, písničkářského publika nebo například hudebního festivalu Valašský špalíček apod, byla přiřazena k žánru populární hudby, většina článků však do kategorie ostatních.

V této kategorii se vyskytovalo množství drobných zpráv z rubriky „Co-kdy-kde“, dále 33 recenzí, pod nimiž nejčastěji nalezneme jméno Pavla Klusáka nebo Vladimíra Vlasáka. Na psaní sloupků se specializoval Jan Rejžek, který jich do rubriky „Pop

sloupek“ napsal celkem 37. Jeho příspěvky na sebe upozornily již svými tituly jako „Podej kýči ruku“, „Co se škádlívá“ nebo „Přejevtováno?“.

Nejvíce záznamů o populární hudbě zprostředkoval měsíc listopad, ve kterém bylo uveřejněno celkem 32 článků této kategorie, a říjen s 29. Nejméně obnášel leden se 14 příspěvky.

Ostatní:

Kategorie ostatní měla rovněž jako v předchozím roce početné zastoupení. Zasloužila se o to především rubrika „Zastavárna výroků pamětihodných“ obsahující 45 článků a dalších 49 fejetonů převážně řazených do části „Co napadá písničkáře“. Dále zde náleželo množství krátkých zpráv, týkajících se kupříkladu Masarykovy dělnické akademie, Severské společnosti, Občanského Semafora, Sdružení českých rusistů apod. Za další podstatnou složku této kategorie považuji rubriku „Doporučeně pro nerozhodné“, která upozorňovala na události ve světě filmu, divadla, hudby i literatury. Těchto záznamů nalezneme v *LN* roku 1991 celkem 36 a převážně byly uveřejněny autorkami Lenkou Lindaurovou a Mirkou Spáčilovou.

V rubrice kultury byly začleněny také záznamy nepřímo související s uměním, např. článek o výstavě kytar, automobilových modelů či historických hodin a také příspěvky o společném setkání výtvarníků, filmařů, divadelníků a hudebníků.

Nejvíce článků z kategorie ostatních nalezneme v březnu (celkově 28), o jeden méně pak v květnu. Pouze jedenáct článků poskytla červencová vydání.

Film:

Filmová kategorie dosáhla celkového počtu 213 záznamů, z čehož celou čtvrtinu tvořily recenze, publikované převážně Mirkou Spáčilovou nebo Petrem Sládečkem. Množství krátkých zpráv, začleněných do rubriky „Co-kdy-kde“, informovalo převážně o filmových premiérách, cenách či festivalech.

Podstatným tématem filmové kategorie jsou bezesporu filmové festivaly a přehlídky. Co se jich týče, můžeme v *Lidových novinách* v roce 1991 nalézt reportáž z filmového festivalu v Moskvě („Moskva, kočky a bílá místa“ datovaný k 1. 2. 1991), přehlídky studentských filmů FAMU („Tři dny FAMU“ - 4. 2. 1991), bělehradského filmového festivalu („BESEF hrdinským činem“ – 21. 2. 1991), přehlídky evropských

filmů v Selbu („Realita jako fikce“ – 18. 4. 1991), filmového festivalu v Oberhausenu („Ceny nerozhodují“ – 14. 5. 1991), filmového festivalu v Cannes („Madonna, umění a lekce“ – 17. 5. 1991 nebo „Keep smiling“ - 29. 5. 1991), filmového festivalu v Benátkách („Filmové klání“ – 6. 9. 1991 nebo „Benátky se vyznamenaly“ z data 17. 9. 1991) nebo hořovické přehlídky animovaných filmů („Cesta k hodnotám“ - 11. 11. 1991).

Nejvíce článků z filmové oblasti bylo zveřejněno v měsíci listopadu a to 28, nejméně září 13 příspěvků, z čehož převládaly recenze Mirky Spáčilové. Průměru 17 záznamů dosáhlo osm měsíců – leden, březen, duben, květen, srpen, říjen, listopad a prosinec.

Vážná hudba:

S tematikou vážné hudby souviselo celkem 196 záznamů, z čehož téměř polovinu tvořily zprávy – krátká upozornění na události ve světě klasické hudby a pozvánky na hudební události. *Ukázka viz [Příloha č. 7].*

Tato umělecká oblast zahrnovala také 28 rozhovorů, v 17 případech spadajících do rubriky „Dvojí zeptání“. Redaktoři vyzpovídali např. cembalistku Zuzanu Růžičkovou (článek datovaný k 30. 5. 1991), sólistu Státní opery ve Vídni Manfreda Hemma (3. 6. 1991), nebo skladatele a dramaturga Janáčkova divadla v Brně Evžena Zámečníka (13. 8. 1991).

Roku 1991 uplynulo 200 let od smrti předního rakouského skladatele světového formátu, Wolfganga Amadea Mozarta. Lidové noviny na něj odkázaly v celkem 17 titulcích – „Mozartův rok na Bertramce“ (14. 6. 1991), „Pocta Mozartovi“ (7. 8. 1991) nebo „Investice do Mozarta“ (7. 12. 1991).

Zajímavým článkem byl otevřený dopis adresovaný děkanovi hudební fakulty AMU Josefu Chuchrovi, uveřejněný na začátku kulturní rubriky LN 17. ledna 1991 a podepsaný hudebním skladatelem Markem Kopelentem. Vyjádřil jím nesouhlas s obsazením katedry profesory a docenty, kteří schvalovali předešlý komunistický režim. Odpověď děkana byla uveřejněna 31. 1. 1991.

Vážnou hudbou se zabývalo nejvíce záznamů (celkem 25) v měsíci květnu, nejméně v únoru a to osm.

Televize:

Televizní kategorii lze spojit se jménem Mirky Spáčilové, která je autorkou celkem 87 z celkového počtu 107 záznamů televizní kategorie. Uplatnil se zde především žánr sloupku, související s titulkem „TV sloupek“, jejichž tématem byly televizní adaptace divadelních inscenací, kritika televizního programu, nebo hvězdy televizní zábavy. Také zde zaznamenáváme rozhovory, např. s Vlastimilem Venclíkem, Janem Kratochvílem, Jean-Yves Simonem nebo Sergem Borellim.

Již dříve zmíněná rubrika „Co napadá písničkáře“ zahrnovala také jeden záznam zaměřený na televizní zábavu. Tento fejeton byl pojmenován „Kanárek v respiriu“ a publikován 22. ledna 1991. *Ukázka viz [Příloha č. 8].*

Tato kategorie byla, v ohledu na kvantitu příspěvků v jednotlivých měsících, velmi vyrovnaná. V březnu a září souviselo s televizní tematikou 12 záznamů, v únoru, dubnu a listopadu 11. Leden zprostředkoval deset článků, květen devět, červen osm, srpen sedm a červenec šest. Po pěti článcích nalezneme v říjnu a prosinci.

Rozhlas:

Rozhlasová kategorie zaznamenala celkem 42 příspěvků, z čehož 28 bylo uvedeno jako sloupek. Ty nalezneme převážně v druhé polovině roku 1991, kdy seznamovaly čtenáře s nově vzniklými rozhlasovými stanicemi, jako např. „Bonton FM 99,7“ (záznam k datu 27. 9. 1991), „Radio Golem 90,3 FM“ (18. 10. 1991), „Country radio 89,5 FM“ (sloupek datovaný k 25. 10. 1991) nebo „Rock FM radio“ (z data 1. 11. 1991). Pod těmito příspěvky nalezneme nejčastěji jméno hudebního publicisty Vladimíra Vlasáka.

Nejvyššího počtu, a to šesti článků za měsíc, dosáhl listopad. Leden, květen a červenec vykázal po pěti záznamech, červen, srpen a září po čtyřech. V dubnu pak nalezneme další tři, v říjnu a prosinci dva. Po pouhém jednom příspěvku se dopátráme v únorových a březnových vydáních.

Poezie:

Od března roku 1991 vycházely jednou měsíčně takzvané nonsensy, pod kterými byl podepsán básník a dramatik Antonín Přidal. První nonsens vyšel k datu 30. 3. 1991 pod názvem „Nové nonsensy“. Následovaly jej tituly „Dubnové nonsensy“, „Májové

nonsensy“, „Červnové nonsensy“, „Červencové nonsensy“, „Srpnové nonsensy“, „Federální nonsensy“, a poslední „Tutové nonsensy“, datované k 15. listopadu 1991. Jednalo se o krátké absurdní básně začínající veršem „byl jednou / byla jednou“.

Dalším z příspěvků byl například úryvek z písně Boba Dylana (záznam datován k 19. 1. 1991) pod názvem „Pod strážní věží“ nebo báseň „Sny“ Josefa Koenigsmarka, otištěná v *Lidových novinách* 2. února 1991.

Tato umělecká oblast byla nejpočetněji zastoupena v březnu a to pěti příspěvky (básně „Velkotýnecká I-IV“, „Labut“, „Svatý Jakub“, „Básník v chvíli, kdy píše“, „Nové nonsensy“). Leden a únor obsahoval po třech, zbylé měsíce po jedné básni.

Shrnutí:

V roce 1991 obsahovala kulturní rubrika *Lidových novin* celkem 2028 příspěvků, měsíční průměr tedy činil 169 článků. Této hranice dosáhlo celkem sedm měsíců – leden, březen, duben, květen, červen, říjen a listopad, který byl také nejpočetnějším měsícem se 189 příspěvky. Nejméně článků zaznamenáváme v červenci (134), což však můžeme přičítat státním svátkům a tudíž menšímu počtu vydání.

5. 3. 2 Žánry článků

Analýza žánrů odhalila celkem 18 druhů článků:

- Zpráva – 512
- Recenze – 321
- Referát – 273
- Sloupek – 242
- Rozhovor – 177
- Komentovaná zpráva – 148
- Fejeton – 76
- Reportáž – 66
- Medailon – 64
- Mozaika – 45
- Esej – 35
- Báseň – 20
- Nekrolog – 18

- Polemika – 18
- Komentář – 9
- Dopis – 2
- Prohlášení – 1
- Duplika – 1

Lidové noviny v roce 1991 nejčastěji využívaly stručných zpráv, které obsahovaly jen základní informace o dané problematice. Nejčastěji byly tyto zprávy, jak již bylo uvedeno, prezentovány v rubrice „Co-kdy-kde“, a nenalezneme u nich jméno autora ani autorskou zkratku.

Zajímavými záznamy byly dvě polemiky související se smrtí filmové a divadelní divy Adiny Mandlové. Její nekrolog byl uveřejněn 19. června 1991 Janou Ovsíkovou, čtené reakce čtenářů o devět dní později. Desátého července pak Josef Škvorecký, jakožto i nakladatel jejích pamětí, upozorňoval příspěvkem „Neopakujme staré drby“ na lživé informace, které se v nekrologu objevily.

Co se týče dopisů, jedním jsem se již zabývala u žánru vážné hudby. Druhý z nich, datovaný k 9. srpnu 1991, se týkal finanční záchrany Národní knihovny, a byl určen členům Společnosti F. X. Šaldy. Pod otevřeným dopisem byl podepsán samotný předseda společnosti Jan Kopecký a jednatel Emanuel Macek.

5. 3. 3 Autoři článků

Analýza autorství zaznamenala celkem 216 jmen, což je oproti předchozímu roku podstatný pokles. Dále bylo zjištěno 73 autorských zkratek, což je naopak o 18 více než v roce 1990. U celkem 501 záznamů nebyl uveden autor.

Sestupné pořadí autorů v ohledu na počet publikovaných záznamů:

- Mirka Spáčilová – 224
- Jan Lukeš – 65
- Zdeněk A. Tichý – 64
- Jiří Rulf – 49
- Pavel Janáček – 48
- Jan Burian – 47
- Lenka Lindaurová – 47
- Jan Rejžek – 41

- Jana Ovsíková – 36
- Jan Dehner – 35

Nejčastěji uváděným autorem byla redaktorka Mirka Spáčilová, která ovládla celou kulturní rubriku *Lidových novin* v roce 1991. Přispívala rozhovory, fejetony, zprávami, reportážemi i recenzemi do všech daných kategorií. Oproti ní se Jan Lukeš, který v té době kulturní rubriku vedl, zabýval převážně literární oblastí, do které přispěl 51 záznamy, nejčastěji žánru recenze nebo sloupku.

Redaktor Zdeněk A. Tichý se specializoval na divadelní tematiku, kterou rozšířil o 53 příspěvků, především tedy recenze, reportáže a rozhovory.

Další člen redakce, Jiří Rulf, se stejně jako Jan Lukeš orientoval na literaturu. K té bylo přiřazeno 43 jeho záznamů, posouzených nejčastěji jako recenze, rozhovor či sloupek. To platilo také u 35 článků Pavla Janáčka, které spadaly do kategorie literatury.

Jméno Jana Buriana již bylo zmíněno u kategorie populární hudby v souvislosti s rubrikou „Co napadá písničkáře“. Celkem 35 příspěvků této rubriky bylo zařazeno do kategorie ostatní.

Lenka Lindaurová, členka kulturní redakce *LN*, zprostředkovávala nejčastěji rozhovory a sloupky z oblasti výtvarného umění.

Jan Rejžek se věnoval výhradně populární hudbě, o níž zveřejnil celkem 38 sloupků, dvě zprávy a jeden nekrolog.

Záznamy Jany Ovsíkové souvisely s různými kulturními oblastmi. Z jejích 36 příspěvků, ve většině případů referátů a reportáží, se 22 týkalo filmu, osm výtvarného umění, dva divadla, jeden literatury a zbylé tři byly přiřazeny do kategorie ostatní.

Dosud nezmíněnou oblastí, vážnou hudbou, se zabýval kritik Jan Dehner. Z celkem 35 jeho publikovaných článků se 30 zabývalo právě recenzemi a referáty o klasické hudbě.

Z osobností do kulturní rubriky *Lidových novin* v roce 1991 přispěl například:

- literární a divadelní kritik Vladimír Just
- filmový historik Michal Bregant

- filmový historik a dabingový režisér Václav Merhaut
- klavírista a hudební skladatel Milan Jíra
- hudební skladatel Milan Slavický
- spisovatel a dramatik Jiří Kratochvíl

Z celkového počtu 73 autorských zkratk se nejčastěji objevily:

- zat – 46
- pal – 46
- jo – 26
- kp – 17
- vla – 17
- vyb – 17
- jrf – 11
- luk – 10
- ros – 8
- pak – 7
- šva – 7

Více jak dvakrát se dále objevují zkratky *nov*, *hsj*, *ok*, *pdo*, *r*, *red*, *top*, *z*. Zbylé autorské zkratky nalezneme pod jedním či dvěma články. Kompletní seznam výše neuvedených autorů a zkratk – viz [Příloha č. 22].

5. 3. 4 Závěr analýzy

Analýza *Lidových novin* roku 1991 poukázala na posun redakčního smýšlení v ohledu na předchozí rok. Kategorie populární hudby a výtvarného umění byly upřednostněny na úkor filmové, populární hudba na úkor vážné. Vyznívá to jako trend přizpůsobit se širšímu spektru čtenářů. Žánrově se v podstatě nic nezměnilo, s drobnými odchylkami bylo pořadí žánrů stejné jako o rok dříve. Nejvíce však překvapuje analýza autorů, která poukazuje na velký rozestup mezi prvním a druhým nejčastěji publikovaným přispěvatelem. Předchozí rok byl, co se týče těchto kvantit, vyrovnaný, mezi prvním a desátým nejčastějším byla odchylka 57 článků, nyní se jedná o rozdíl 189 příspěvků.

5. 4 Mladá fronta v roce 1990

Během roku 1990 bylo v kulturní rubrice *Mladé fronty* (dále také *MF*) zveřejněno celkem 1019 záznamů, následující rok 1240. Nižší počet článků než u *Lidových novin* byl způsoben poskytnutým prostorem, který je v obou zkoumavých letech nanejvýš jednostránkový. Průměrně vycházelo zhruba pět článků denně.

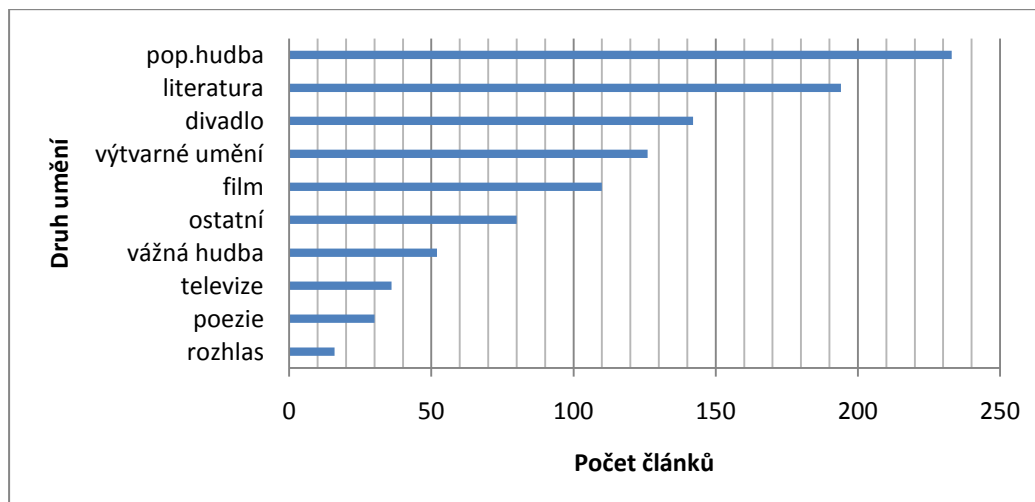
Kulturní rubrika *Mladé fronty* (od září pak *Mladé fronty Dnes*) se nacházela pouze v úterních, středečních, čtvrtečních a pátečních vydáních. Úvodní položkou kulturního zpravodajství byl oddíl „Co si myslíme“ s postojem člena redakce k určitým společenským nebo kulturním problémům. Poměrně velkou část stránky zabíral program našich i zahraničních televizních stanic, rozhlasových stanic a divadel. Dále nebyla rubrika nijak rozdělena.

5. 4. 1 Druhy umění

Tabulka č. 3: *Mladá fronta* v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Populární hudba	233	Ostatní	80
Literatura	194	Vážná hudba	52
Divadlo	142	Televize	36
Výtvarné umění	126	Poezie	30
Film	110	Rozhlas	16

Graf č. 3: *Mladá fronta* v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Tabulka a graf naznačují poměry mezi jednotlivými druhy umění, které se objevily v kulturní rubrice. Překvapivě se na prvním místě umístila populární hudba, což lze objasnit orientací deníku na mladší vrstvu čtenářů. S rozdílem více než 50 článků se pak objevuje kategorie divadelní, následovaná výtvarným uměním. Mezi těmito oblastmi je rozestup 18 příspěvků. Filmová kategorie je poslední, která dosáhla hranice 100 záznamů za rok. *Mladá fronta* neholdovala vážné hudbě, o čemž svědčí pouhých 52 článků v celém ročníku.

Populární hudba:

Mladá fronta uveřejnila v roce 1990 celkem 233 příspěvků o populární hudbě. Velkou měrou (konkrétně 121 záznamů) tomu přispěl redaktor Alex Švamberk, píšící převážně recenze. Ty byly také hlavním žánrem této kategorie, dále se vyskytovaly zprávy, rozhovory, reportáže a sloupky.

Co se týče témat článků, poměrně často bylo v titulku článku uvedeno slovo „rock“ či „punk“. Jako příklad lze uvést záznamy „Rock v centru Prahy“ (24. 3. 1990), „Rock pro radikály“ (6. 4. 1990), „Gotický rock v kostele“ (18. 10. 1991), „Punková smršť“ (28. 3. 1990) nebo „Punk jako folklór“ (27. 4. 1990).

Celé vydání, datované k 11. červenci 1990, se zabývalo festivalem folkové, trampské a country hudby, Portou. Zahrnovalo celkem sedm článků: „Objevy porty?“, „Country: kdo hledá, najde“, „Ohlédnutí bez odstupů“, „Morava a Slovensko na scéně“, „Z izolace do světa“, „Místo pro každého“ a „Pořád to má dva smysly“. Tato událost byla jedinou, o které kulturní rubrika MF v roce 1990 podrobněji informovala. *Ukázka viz [Příloha č. 9]*

Nejčastěji se o populární hudbě psalo v lednu (celkem 31 článků), nejméně pak následující měsíc, pouze sedm záznamů. Průměru 20 článků bylo dosaženo v šesti měsících, konkrétně v lednu, dubnu, květnu, červnu, červenci a srpnu.

Literatura:

S literárním tématem souviselo celkem 194 záznamů kulturní rubriky MF, čemuž výrazně přispěl kritik Jaromír Slomek svými 74 recenzemi. Ty nebyly velkého rozsahu a kompozičně byly vždy stejné – v úvodu uveden název, autor a vydavatelství recenzovaného díla, na konci vlastní názor. Jedním ze Slomkových záznamů byla také

replika, vázající se k reakci literární vědkyně Alice Jedličkové na jeho článek „Josef Čapek očima jazykovědce“ ze dne 17. 3. 1990.

Výrazným tématem literární kategorie byl Karel Čapek, od jehož narození uplynulo 9. ledna 1990 sto let. V lednových vydáních byly uveřejněny i citace jeho děl, například záznam „...Váš Karel Čapek“, publikovaný 9. ledna 1990. Tři dny předtím vyšla příloha věnovaná jeho osobnosti, ve které byl otištěn jeho dopis Olze Scheinpflugové či úryvky jeho cestopisů z let 1924–1936. Karel Čapek však nebyl jediným, na jehož výročí *MF* upozornila. V článku „Česká otázka“ ze dne 24. února 1990 informovala o výročí 160 let od narození české spisovatelky Karolíny Světlé.

V kulturní rubrice nevycházely pouze recenze a články s citacemi, ale také rozhovory, zprávy a v neposlední řadě medailony. Ty čtenářům představily například osobnost spoluzakladatele *Mladé fronty* Františka Listopada nebo novináře a spisovatele Ferdinanda Peroutky.

V únorových vydáních bylo zjištěno celkem 30 záznamů literární tematiky, nejméně (konkrétně deset) obsahoval říjen. Více jak 15 článků bylo publikováno v šesti měsících – lednu, únoru, březnu, červnu, listopadu a prosinci.

Divadlo:

Mladá fronta v roce 1990 publikovala množství recenzí divadelních her, pod nimiž nejčastěji nalezneme jméno Jiřího Tvrzníka, Jany Hanuškové nebo Pavly Matějů. Kromě recenzí byly zjištěny také rozhovory, zprávy, medailony, sloupky, referáty či jedna anketa. Ta byla publikována 19. října 1990 a zprostředkovávala celkem sedm reakcí na otázku „Odpovídá Národní divadlo Vaším představám?“.

Kromě obvyklých představení v kamenných divadlech se redaktoři zabývali také divadlem pantomimickým, pouličním, amatérským nebo divadlem poezie. Příkladem lze uvést článek „Hodně peněz, málo muziky“ ze dne 15. 8. 1990, jež popisoval šedesátý ročník Jiráskova Hronova, přehlídky amatérského divadla.

Nejvíce záznamů o divadle bylo uveřejněno v březnu (celkově 19), o jeden méně v únoru. Pouze sedm článků obsahovala červnová vydání, hranici deseti článků dále nepřekonala červencová, listopadová a prosincová.

Výtvarné umění:

Tematika výtvarného umění tvořila také v *Mladé frontě* v roce 1990 podstatnou složku kulturní rubriky. Celkem zahrnovala 126 záznamů, z čehož 14 souviselo s fotografií, osm s architekturou, tři s keramikou a tři se sochařskou tvorbou. Nejčastěji využívanými žánry byly recenze a referát, za kterými však nezaostával ani medailon, reportáž a zpráva.

Z tematického hlediska se jednalo o příspěvky zprostředkovávající údaje o výstavách, uměleckých směrech a samotných tvůrcích. Jako zajímavost lze uvést rozhovor s kreslířem Kájou Saudkem, publikovaný 30. ledna 1990 pod názvem „Lesk a bída krále comicsu“.

Upomenutí na významné události kulturních dějin se nevyhnulo ani této kategorii. Medailon s názvem „Průkopník Vincent“, datovaný k 27. červenci 1990, čtenářům připomínal stoleté výročí od smrti Vincenta van Gogha. *Ukázka viz [Příloha č. 10]*.

Během roku 1990 publikovala *MF* o výtvarném umění průměrně deset článků měsíčně. Nejpočetněji byly zastoupeny dva měsíce, srpen a září (14 záznamů), nejméně duben (sedm příspěvků).

Film:

Největší podíl na kvantitě záznamů ve filmové oblasti zaznamenal žánr recenze, uplatněný u 40% z celkového počtu 110 záznamů. Tomu podstatnou částí přispěl redaktor Martin Nezval, podepsaný pod 23 z nich. Mimo recenze zprostředkovala tato oblast také 22 rozhovorů, například se scénáristou Zdeňkem Mahlerem, režisérem Jurajem Jakubiskem nebo Fero Feničem a Radovanem Urbanem. Interview měla obvykle rozsah nanejvýš čtvrt strany, vyjímaje rozhovor autorů Martina Nezvala a Petra Volfa s Feničem a Urbanem. Tento záznam s rozsahem celé strany publikovali 12. října 1991 pod názvem „Postoj (ovlivňující nejen kulturu)“.

Tématem filmové oblasti nebyly pouze snímky, ale také festivaly. Reportáž z filmového festivalu v Karlových Varech vyšla 24. července 1990 pod titulem „Dosti mimo čas“, zpráva z 20. září 1990 „Jeden z nejprestižnějších“ se zmiňovala o festivalu v Benátkách, a recenzi filmového festivalu v Plzni s názvem „Více než rozpaky“ uveřejnila *Mladá fronta* 19. října 1990.

Nejčastěji se o filmu zveřejňovaly články v listopadu (celkem 15), nejméně v květnu (pouze sedm). Hranici desíti příspěvků za měsíc pokořily kromě listopadu také leden, březen, říjen a prosinec.

Ostatní:

U 80 záznamů nebylo stanoveno konkrétní umělecké či kulturní zaměření, tudíž byly zařazeny do kategorie ostatních. Podíl na kvantitě záznamů nesla rubrika „Co si myslíme“ s názory redaktorů na společenské či kulturní otázky. Také zde příslušel například rozhovor s ministrem kultury Milanem Lukešem (datováno k 23. lednu 1990), rozhovor s tvůrcem nového zákona o kultuře Oldřichem Lichtenbergem (datováno k 29. červnu 1990), zpráva o módní přehlídce, ohýbaném nábytku, výrobně gramofonových desek nebo kultuře v Norsku.

Jedním z článků bylo prohlášení s názvem „Když zavoláš Slovan“, publikované v *MF* 3. dubna 1990, které 28. března stejného roku pronesl v televizním vysílání herec Milan Lasica. Pod tímto prohlášením bylo podepsáno více jak patnáct osobností slovenské umělecké scény, jako například Marián Labuda, Magdaléna Vašáryová, Július Satinský nebo Martin Huba. *Mladá fronta* považovala obsah proslovu, vyjádření k politické a společenské situaci, za natolik zásadní, že otiskla celé jeho znění.

Lednová a březnová vydání obsahovala po jedenácti člancích této kategorie, o jeden méně vydání dubnová. Nejméně jich nalezneme v říjnu a prosinci a to pouhé tři.

Vážná hudba:

Mladá fronta v roce 1990 upozadila vážnou hudbu, která obsadila v žebříčku až sedmou pozici s pouhými 52 záznamy. Dvanáct záznamů bylo určeno jako recenze, shodný počet jako reportáž. Dále nalezneme také zprávy, rozhovory a referáty. Příkladem lze uvést recenzi „Operní Martinů“, datovanou k 23. květnu 1990 autora Jana Králíka, nebo „>Bažanti< na desce“ Jiřího Tluchoře, publikovanou 12. července 1990. Kulturní rubrika *MF* poskytovala poměrně malý prostor takto orientovaným článkům.

Rozhovor o varhanních koncertech poskytl *MF* vítěz norimberské varhanní improvizací soutěže Jaroslav Tůma. Tento článek s názvem „Cíl: J. S. Bach“ (28. 9. 1990) se zabýval mimo jiné rozhodnutím interpreta o souborném provedení všech varhanních děl Johanna Sebastiana Bacha. Na další významnou osobnost, Leoše

Janáčka, vzpomínal ve svém rozhovoru pro *MF* významný český klavírista Rudolf Firkušný. Tento rozhovor byl otištěn pod názvem „Zázračný >západník<“ 1. června.

Princip medailonu byl uplatněn v této umělecké oblasti pouze dvakrát, první z nich s názvem „Jako v dobách mládí“ (publikován 22. března 1990) představoval osobnost operního pěvce Eduarda Hakena u příležitosti jeho 80. narozenin. Druhý medailon, informující čtenáře o violoncellistovi Antonínu Kraftovi, nesl název „Světová premiéra“ (otištěn 7. 8. 1990).

Nejvíce článků o vážné hudbě bylo zaznamenáno v červnu, a to celkem deset. Lednová a říjnová vydání nabízela čtenářům pouze jeden článek, červenec a prosinec po dvou článcích.

Televize:

Do televizní kategorie spadalo celkem 36 záznamů, z čehož pod 21 z nich byla uvedena Jana Hanušková. Z žánrového hlediska bylo zaznamenáno 13 recenzí, osm rozhovorů, pak také sloupky, referáty či dopis. Tématy těchto článků byly kupříkladu vysílané hudební programy, televizní seriály, dokumentární pořady nebo samotné televizní kanály.

Událostí roku 1990 v této oblasti bylo otevření třetího televizního programu, Otevřeného kanálu Československé televize, známého také jako OK3. *Mladá fronta* na to reagovala až 1. listopadu 1990, publikováním rozhovoru s šéfem vysílání Petrem Kadlecem.

O první československý porevoluční seriál se zajímal článek „Tovar pro každou dobu“ publikovaný 10. srpna 1990. Čtyři díly seriálu „Přisahám a slibuji“ scénáristy Otty Zelenky recenzoval Martin Nezval. *Ukázka viz [Příloha č. 11]*

Zajímavým záznamem byl také „Dramatický paradox“, tvořící fiktivní rozhovor mezi „Kritikem“ a „Milovníkem televize“. Tento článek publikovala Jana Hanušková na kulturní straně *MF* 8. listopadu 1990. Rozhovor činil celkem 11 výpovědí, obsahujících rozdílné názory na televizní inscenace.

Během listopadu bylo uveřejněno celkem šest záznamů s tématem televizní zábavy, v lednu a dubnu čtyři. Nejméně, a to pouhý jeden článek, byl otištěn v červenci.

Poezie:

Kategorie poezie, stejně jako v případě *Lidových novin*, zprostředkovávala pouze básně, kterých bylo během celého roku 30. Setkáváme se s různými autory, např. Oldřichem Mikuláškem, Ivanem Wernischem, Václavem Honsem, Petrem Petříčkem či Vladimírem Kokoliou. Krátká báseň „Uvnitř žárovky“ posledně jmenovaného autora byla zveřejněna 27. července 1990 a její délka je patnáctiverší. Zhruba stejný rozsah zabíraly i ostatní poetické vsuvky kulturní rubriky *MF*.

Nejčastěji byly básně začleněny v lednu, a to hned 11krát. Oproti tomu druhá polovina roku 1990 byla skoupá na poezii, od září do prosince nebyla publikována ani jedna báseň, stejně jako v červnu.

Rozhlas:

Pouhých 16 záznamy souviselo s tématem rozhlasu, z čehož 11 napsala redaktorka Pavla Matějů. V této oblasti se uplatňovaly převážně zprávy, rozhovory a recenze. Recenzí byl například článek „Zvýraznit svou tvář“, datovaný k 9. lednu 1990 a zabývající se silvestrovským pořadem na stanici Praha.

Patnáctého února 1990 publikovala *Mladá fronta* rozhovor s Františkem Pavlíčkem, autorem rozhlasových a divadelních her. Vyšel pod názvem „Rádio už nesmí lhát“ a zabral téměř polovinu kulturní strany. Méně rozsáhlý rozhovor s názvem „Výrobna šišatých housek“ byl uveřejněn 30. listopadu 1990, kdy na otázky Pavly Matějů odpovídal autor rozhlasových her Josef Henke.

Během února 1990 se objevilo v *MF* celkem osm záznamů s rozhlasovou tematikou, v srpnu a listopadu po dvou. Jeden příspěvek byl zaznamenán v lednu, březnu, květnu a září.

Shrnutí:

V roce 1990 bylo na stránce kulturní rubriky *Mladé fronty* publikováno celkem 1019 příspěvků, průměrně tedy 85 měsíčně. Nejsilnější zastoupení článků o kultuře shledáváme v lednu (109 záznamů), březnu (103), únoru (98) či srpnu (91). Nejslabším měsícem byl prosinec s 65 záznamy, což lze odůvodnit pouhými čtrnácti vydáními *Mladé fronty*, v nichž se kulturní rubrika nacházela.

5. 4. 2 Žánry článků

Redaktoři kulturní rubriky *Mladé fronty* v roce 1990 pracovali s 18 žánry článků:

- Recenze – 301
- Rozhovor – 182
- Referát – 121
- Komentovaná zpráva – 95
- Reportáž – 72
- Zpráva – 49
- Esej – 45
- Medailon – 40
- Sloupek – 37
- Báseň – 30
- Fejeton – 14
- Citace – 10
- Dopis – 7
- Polemika – 6
- Glosa – 6
- Anketa – 2
- Prohlášení – 1
- Replika – 1

Je nutno poznamenat, že ani v tomto případě nelze určité záznamy specifikovat jinak než „prohlášení“ či „citace“.

Co se týče repliky, jednalo se o odpověď na čtenářské reakce k rozhovoru s Ivanem Wernischem ze dne 13. února, která byla uveřejněna pod názvem „Hledá se volná Loreta“ 20. února 1990. O jedné anketě již bylo výše zmíněno, druhá z nich byla publikována 27. června 1990 pod názvem „Než zákon promluví“ a setkáváme se v ní s významnými osobnostmi kulturního světa, například s šéfdramaturgem činohry Národního divadla Ottou Roubíčkem, rektorem Akademie výtvarných umění Milanem Knížákem, akademickým malířem Václavem Špalem nebo spisovatelem Petrem Prouzou.

5. 4. 3 Autoři článků

Analýza zaznamenala celkem 98 jmen autorů, kteří přispěli do kulturní rubriky *Mladé fronty* v roce 1990. Dále bylo nalezeno 52 autorských zkratk. Pouze v dvaceti případech nebyl autor uveden, což je oproti *Lidovým novinám* minimální hodnota.

Žebříček desíti nejčastěji publikovaných autorů článků:

- Alex Švamberk – 145
- Petr Volf – 120
- Pavla Matějů – 76
- Jana Hanušková – 58
- Jiří Tvrzník – 58
- Jaromír Slomek – 40
- Jan Reinisch – 29
- Zdeněk Heřman – 19
- Jiří Tluchoř – 12
- Petr Nový – 12

Hranice desíti záznamů, zveřejněných během roku 1990, ještě dosáhl Ivan Šiler.

Nejpočetnějšího autorského zastoupení dosáhl Alex Švamberk, který přispěl svými recenzemi a zprávami hlavně ke kategorii populární hudby, v případě několika záznamů pak do literatury, vážné hudby či kategorie ostatních.

Vedoucí kulturní rubriky Petr Volf psal nejčastěji články o výtvarném umění, 13 jich pak věnoval literatuře, osm filmu, sedm populární hudbě. Z žánrů nejvíce využíval referát, recenzi a rozhovor.

Redaktorka Pavla Matějů, která se v *MF* nachází dodnes, přispěla svými záznamy do většiny kulturních oblastí rubriky. Výjimku tvořila poetická a televizní kategorie, pouze jeden příspěvek odkazoval k filmu a výtvarnému umění. Do divadelní kategorie napsala celkově 33 článků, z čehož bylo 11 recenzí a sedm rozhovorů.

Další ženou v redakci byla Jana Hanušková, zprostředkovávající informace nejčastěji televizní a divadelní tematiky. Z celkového počtu 58 záznamů souviselo s televizí 21, o dva méně s divadlem. Uvedla 23 rozhovorů, 17 recenzí a 12 referátů.

Jiří Tvrzník se uplatnil hlavně jako autor rozhovorů a recenzí z divadelní oblasti, které se týkalo 23 jeho příspěvků. U výtvarného umění byl zaznamenán celkem 13x, v sedmi případech u rozhovoru.

Jaromír Slomek se téměř bez výhrad věnoval literatuře. Výjimkou byl jeden záznam přiřazený do kategorie ostatních. Jeho příspěvky byly v 23 případech určeny jako recenze, pouze jeden jako rozhovor.

Filmový recenzent Jan Reinisch zveřejnil v *MF* pouze 11 příspěvků týkajících se filmu, z čehož bylo osm recenzí. Ostatní jeho záznamy souvisely s výtvarným uměním, divadlem, populární i vážnou hudbou, nebo literaturou.

Jméno literárního kritika Zdeňka Heřmana bylo uvedeno u 19 příspěvků s literární tematikou, jeden záznam byl přiřazen k výtvarnému umění a jeden do ostatních. Z žánrového hlediska se jednalo o recenze a referáty.

Na vážnou hudbu se specializoval Jiří Tluchoř, který se jí věnoval ve všech svých příspěvcích. Stejně jako u Z. Heřmana to byly převážně recenze a referáty.

Literaturou se zabýval také Petr Nový v 11 záznamech, jeden souvisel s televizní oblastí. Polovina jeho článků byla určena jako recenze, zbylé záznamy jako sloupek, referát, esej a medailon.

Z osobností do kulturní rubriky *Mladé fronty* v roce 1990 přispěl např.:

- Jiří Brabec, klavírista a skladatel
- Joachim Dvořák, zakladatel nakladatelství Labyrint
- Miroslav Hruška, divadelní herec
- Marek Douša, výtvarník a žurnalista
- Jaroslav Čejka, herec a mim

Co se týče autorských zkratk, nejpočetněji se setkáváme s:

- jan – 21
- ven – 8
- hp – 7
- red – 5
- ri – 5

- jas – 5
- nez – 5
- mat – 3
- trn – 3

Po dvou článcích publikovali autoři skrytí pod zkratkami *iků, db, do, jk, ve*. Zbylé nalezneme pod pouze jedním záznamem. Kompletní seznam výše neuvedených autorů – viz [Příloha č. 23]

5. 4. 4 Závěr analýzy

Vzhledem k prostoru, který *Mladá fronta* a poté i *Mladá fronta Dnes* vyčlenila pro kulturní rubriku, je nutno konstatovat, že poskytnutých informací bylo dostatečné množství. Překvapivým zjištěním byl nízký počet zpráv a naopak vyšší počty u žánrů vyžadujících větší plochu, původní předpoklad byl opačný.

5. 5 Mladá fronta DNES v roce 1991

Stejně jako v předchozím roce náležela kulturní rubrice *Mladé fronty Dnes* (dále také *MF Dnes*) nanejvýš jedna strana deníku. I nadále se na ní nacházel program tuzemských televizních stanic, jiné programy (program divadel, zahraničních televizních stanic a rozhlasového vysílání) již nebyly součástí. To odůvodňuje skutečnost, proč se počet článků oproti předchozímu ročníku zvýšil.

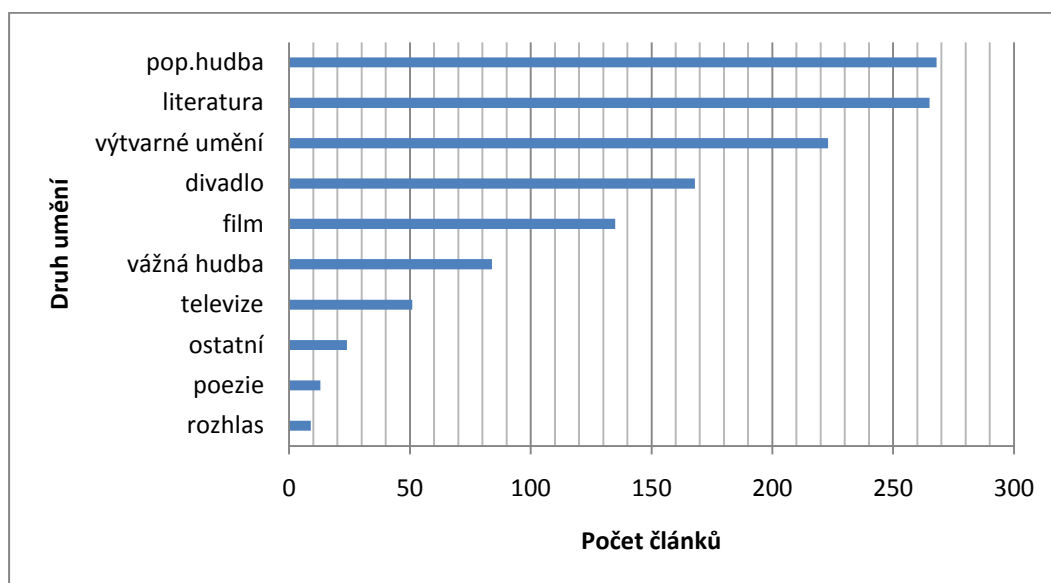
Od srpna roku 1991 se změnila podoba kulturní strany, související s rozdělením článků do rubrik. Objevila se rubrika „Literárium“ a sloupek „Z voleje“, ve kterém redaktoři zaujatě reagovali na kulturní události. Od října byla nově začleněna rubrika „Tip na víkend“, od listopadu sloupek „Trio dnes“, sdružující tři zprávy z určité oblasti kulturního života. Pro lepší přehlednost a nejspíše také důraznost byly některé záznamy orámovány.

5. 5. 1 Druhy umění

Tabulka č. 4: *Mladá fronta Dnes* v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Populární hudba	268	Vážná hudba	84
Literatura	265	Televize	51
Výtvarné umění	223	Ostatní	24
Divadlo	168	Poezie	13
Film	135	Rozhlas	9

Graf č. 4: *Mladá fronta Dnes* v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Tabulka a graf vykazují počet publikovaných záznamů v jednotlivých uměleckých oblastech. Lze konstatovat, že rozdíl mezi množstvím článků o populární hudbě a literatuře byl minimální. Na pomyslné třetí pozici se umístilo výtvarné umění, následované divadlem, čemuž bylo v předchozím ročníku opačně. Kvantita článků, které nebyly přesně kategorizovány, a tudíž spadají do kategorie ostatní, byla oproti předchozímu roku podstatně nižší.

Populární hudba:

Největší zásluhu na kvantitě záznamů v oblasti populární hudby měl Alex Švamberk, jehož jméno nalezneme pod 183 z nich. Psal především recenze a zprávy, v menším množství pak rozhovory, reportáže a referáty. Jako příklad jeho recenze lze uvést článek „Festivalový jazz do drážek“, publikovaný 25. února 1991. Věnoval se dvojalbumu z jazzových dní v Bratislavě. *Ukázka viz [Příloha č. 12].*

V rozhovorech, kterých bylo v této umělecké oblasti uvedeno celkem 37, se čtenář mohl setkat např. se zpěvákem Láďou Křížkem (8. 2. 1991 – „Mezi popem a metalem“), textařkou Jiřinou Fikejzovou (28. 5. 1991 – „Jeviště z vinylu“) nebo šéfem Popronu Františkem Rychtaříkem (8. 8. 1991 – „Rok Popronu“). *Ukázka viz [Příloha č. 13].*

Kulturní rubrika *MF Dnes* v roce 1991 zveřejnila také jeden nekrolog, konkrétně 26. listopadu článek „Oběť AIDS“. Ten informoval o smrti zpěváka slavné rockové skupiny Queen Freddie Mercuryho.

Nejvíce příspěvků o populární hudbě bylo uveřejněno v listopadových (30), únorových (27) a březnových vydáních (26), nejméně pak během června (15).

Literatura:

Na kvantitě záznamů literární kategorie nesl největší podíl literární kritik Vladimír Novotný, který publikoval celkem 107 článků, z čehož 39 bylo určeno jako recenze, 35 jako referát a 19 bylo sloupků (celkem 13 jich spadalo do rubriky „Literárium“).

V oblasti literatury se pouze výjimečně objevil medailon či nekrolog. Za celý rok 1991 publikovala *MF Dnes* pouze tři medailony a tři nekrology o literárních osobnostech. Článek „Osobnost“ datovaný k 7. 2. 1991 byl nekrologem Viléma Šmidta, uznávaného nakladatele a bibliofila. Následoval nekrolog prozaika a novináře Jiřího Muchy, uveřejněný pod názvem „Jsem s Vámi“ 11. 4. 1991. A posledním nekrologem byl záznam „Památce Iana F. G. Milnera“ publikovaný 11. června 1991. Medailony přibližují čtenářům osobnost básničky Jiřiny Haukové („Nekonečno motýla“ – 25. 1. 1991), teoretika umění a publicisty Karla Teigehe („Magický Teige“ – 1. 10. 1991) a nositelky Nobelovy ceny za literaturu Nadine Gordimerové („A přece se dočkala“ – 9. 10. 1991).

Nejvyšší počet příspěvků o literatuře bylo zaznamenáno v říjnu a to 27, o jeden méně v březnu a srpnu. Méně než 20 článků literární tematiky začlenila *MF* v lednu, květnu a červnu.

Výtvarné umění:

Oblasti výtvarného umění se nejvíce věnoval Petr Volf, autor uvedený u 115 záznamů, převážně tedy referátů, zpráv a recenzí. V této oblasti bylo publikováno celkem 84 referátů, které zabíraly poměrně velkou plochu kulturní strany. Zajímavým byl záznam s názvem „Spolek a hosté“, publikovaný ke dni 26. 7. 1991, jež se zabýval první výstavou Spolku olomouckých výtvarníků. *Ukázka viz [Příloha č. 14].*

Do této kategorie bylo začleněno také jedno prohlášení a dopis. Prohlášení, publikované 20. března 1991 pod názvem „Naše stanovisko“, vyjadřovalo nesouhlas s napjatou politickou situací na Slovensku a zmiňovalo se také o incidentu spjatém s prezidentem Václavem Havlem, který se udál v Bratislavě 14. března. Pod tímto prohlášením bylo podepsáno pět fotografií a jedna scénografka. Autorem dopisu, zveřejněným 21. 2. 1991 s titulkem „Jezdci z apokalypsy“, byl malíř Josef Jíra. Ten vybraným způsobem kritizoval společenskou, politickou i mravní situaci světa.

Tři záznamy souvisely s architekturou, stejný počet také s fotografií. Rubriku „Trio Dnes“ zaznamenáme během roku 1991 celkem čtyřikrát, „Tip na víkend“ třikrát.

O výtvarném umění se nejvíce psalo v srpnu a září, kdy vyšlo shodně po 22 článcích, v květnu pak o jeden méně. V dalších čtyřech měsících, konkrétně v březnu, červnu, červenci a říjnu, bylo publikováno 20 záznamů.

Divadlo:

Divadelní oblast zahrnovala celkem 168 záznamů, na čemž měl největší zásluhu publicista a prozaik Martin Nezval svými 67 publikovanými články. Na dvou příspěvcích spolupracoval s kolegou z redakce Petrem Volfem – článek „Německá zkušenost“, popisující divadelní situaci za hranicemi ČSFR, a přepis diskuze se zástupci několika pražských divadel o problémech jednotlivých spolků. Tuto diskuzi vedl Karel Hvíždala a vyjádřil se v ní například ředitel Městských divadel pražských Jan Vedral, umělecký šéf Divadla pod Palmovkou Ota Ševčík nebo šéf činohry Divadla Na zábradlí

Karel Steigerwald. Na stránkách kulturní rubriky byla publikována 15. července 1991 pod názvem „Divadla v ohrožení“.

Stejně jako v kategorii výtvarného umění bylo i u divadla zaznamenáno jedno prohlášení. Neslo název „Mám odpovědnost, a proto rozhoduji“ (23. 9. 1991) a zveřejňovalo spor mezi novým ředitelem Divadla F. X. Šaldy Petrem Žantovským a operními umělci, kteří pod něj patřili. K této rozepři se v záznamu vyjádřil samotný Žantovský.

Z žánrového hlediska příslušelo oblasti divadla celkem 51 recenzí, 44 rozhovorů, 18 referátů či pět reportáží. Nejvíce článků bylo uveřejněno v měsíci listopadu (22), o jeden méně pak v únoru. Pouhé tři záznamy nalezneme v květnu, určené jako rozhovor, zpráva a recenze.

Film:

Filmu se stejně jako divadlu nejčastěji věnoval Martin Nezval, zaznamenaný u 86 článků s filmovou tematikou, převážně žánru rozhovoru, recenze či zprávy. Bylo u něj zjištěno také pět reportáží, které se týkaly například festivalu v Cannes (14. 5. 1991 – „Jak to chodí v Cannes“), premiéry Tankového praporu (31. 5. 1991 – „Tankový prapor“) nebo festivalu v Mannheimu (8. 10. 1991 – „Útok sovětského filmu aneb ozvěny 40. MFF v Mannheimu“).

Jedním článkem se v *Mladé frontě Dnes* prezentoval také slovenský režisér Fero Fenič. Jednalo se o reportáž ze 41. ročníku berlínského filmového festivalu publikovanou pod názvem „Berlín plný filmu“ 26. února 1991.

Z titulků zajisté zaujala čtenáře recenze „Romantika žumpy“ (6. 3. 1991) Martina Nezvala, „Zlý pažravec a moucha“ (14. 8. 1991) Ondřeje Neffa, či „Rudí teroristé a pašeráci“ (13. 9. 1991) Martina Nezvala. Vhodné je upozornit na autora vědeckofantastických románů a novináře Ondřeje Neffa, působícího v letech 1990 až 1994 jako redaktor *MF Dnes*.⁵⁶ Do kulturní rubriky přispěl během srpna 1991 celkem třemi recenzemi filmů – pátého recenzoval Hvězdné války, čtrnáctého Mouchu a Predátora, dvacátého devátého druhý díl Highlandera.

Příspěvky s filmovou tematikou byly zahrnovány také do rubrik: pět záznamů spadalo do „*Trio Dnes*“, čtyři do „*Z voleje*“ a dva do „...a svět“.

⁵⁶ <http://blisty.cz/art/23779.html> – ze dne 4. 3. 2014.

Nejčastěji byla vážná hudba zastoupena v říjnových (17), listopadových (15) a květnových (14) vydáních. Oproti tomu nejméně záznamů nalezneme v červenci, a to pouhých šest.

Vážná hudba:

Oblasti klasické hudby a opery se zabývala hlavně Věra Drápelová, autorka 33 příspěvků, která v redakci *MF Dnes* pracuje od roku 1991 dodnes.⁵⁷ Její záznamy byly nejhojněji určeny jako recenze a rozhovor, v několika případech jako sloupek, zpráva či glosa.

Kulturní rubrika zprostředkovala celkem 15 rozhovorů s osobnostmi této umělecké oblasti, například s argentinským houslistou a dirigentem Albertem Lysym (pod názvem „Virtuos“ – 23. 2. 1991), ředitelem Pražského jara Olegem Podgorným („Svátek hudby na obzoru“ – 8. 4. 1991) nebo anglickým dirigentem a šéfem brněnské opery Grahamem Bucklandem („Začínám od minusu“ – 9. 12. 1991).

Výročí 200 let od smrti Wolfganga Amadea Mozarta se stejně jako v jiných denících věnovala velká pozornost. V samotných titulcích nalezneme jeho jméno u pěti záznamů – v rozhovoru „Mozart provokující“ (24. 1. 1991), recenzi „Mozart jen pro cizí“ (28. 6. 1991), zprávě „Praha opět Mozartova“ (5. 9. 1991), recenzi „Ale co Mozart?“ (17. 9. 1991) a recenzi „Inspirace Mozartem“ (24. 9. 1991). Mimo to byl zaznamenán článek „Sonáty osmiletého Theofila“, publikovaný 26. července 1991, jenž byl krátkou recenzí nahrávky Mozartových raných sonát, vytvořenou rakouským flétnistou Meinhartem Niedermayerem a českým cembalistou Jaroslavem Tůmou.

Vážné hudbě se věnovalo nejvíce prostoru v říjnu, kdy bylo publikováno 13 článků, v září, listopadu a prosinci po desíti. Počátek roku se o vážnou hudbu příliš nezajímal, během ledna, února a dubna bylo zaznamenáno po čtyřech článcích, v březnu tři. Pouhé tři příspěvky vyšly také v srpnu.

Televize:

Téměř 65% záznamů televizní kategorie vzniklo zásluhou Petra Nového, o zbylá procenta se dělilo dalších devět autorů. Sedm záznamů z celkového počtu 51 bylo zahrnuto do rubriky „Z voleje“, 21 článků určeno recenzemi.

⁵⁷ <http://vice.idnes.cz/novinari.aspx?idnov=905> – ze dne 31. 3. 1991.

V této kategorii je vhodné upozornit na článek „Kulhající televize“ ze dne 16. ledna 1991, vyjadřující kritický názor Martina Nezvala na jakousi povinnost sledovat televizní zpravodajství a tím i politickou situaci. O devět dní později, tedy 25. ledna, vyšel článek „Kulhající televize II“, jenž byl polemikou mezi reakcí čtenáře Františka Kameníčka z Olomouce na předchozí článek a samotným Nezvalem.

Tematicky se tato kategorie věnovala například adaptacím literárních děl („Kterak zničit Čapka“ – 1. 3. 1991), televiznímu festivalu Zlatá Praha („Festival v roce 0?“ – 14. 6. 1991), seriálu uměleckých dokumentů o Antonínu Dvořákovi („Medvědí služba A. Dvořákovi“ – 18. 6. 1991) či televizním kanálům („Konec Eurosportu“ – 16. 5. 1991).

Nejpočetněji byla televizní oblast zastoupena v září (celkem devíti příspěvky) v listopadu (sedmi). V lednových, únorových a květnových vydáních bylo zaznamenáno po pěti článcích, pouze po dvou vyšlo v červenci a srpnu.

Ostatní:

Překvapující byl pokles počtu záznamů této kategorie, který se mezi lety 1990 a 1991 snížil z 80 na 24. Tematicky se jednalo převážně o články zabývající se kulturou – například finanční situací (!?! Dotace!?! – 30. 1. 1991 nebo „Spirála krachu“ – 18. 2. 1991), problémem vlivu státních institucí („Pacienti Svobody“ – 4. 4. 1991), či kulturními iniciativami („Dějiny nic nepřekonávají“ – 10. 5. 1991).

Kulturní rubrika poskytovala různě zaměřené články, což dokazuje například část návrhu slovenské ústavy, pod titulkem „Ústava z ústavu“ publikovaná 15. 3. 1991, či rozhovor s ředitelem Ústavu autorského práva Janem Křížem o autorských právech („Pražské „ladění“ autorského práva“ – 15. 10. 1991). Se zvučnými jmény se čtenář setkal v anketě s názvem „Kulturní zážitek roku 1991“, na kterou reagovalo 12 osobností kulturního světa ČSR – např. filmový režisér Jan Němec, ministr kultury Milan Uhde, ředitel Národního divadla Jindřich Černý, dirigent Václav Neumann nebo spisovatel Jaroslav Vejvoda.

Nejvíce nezařaditelných záznamů bylo uveřejněno v říjnu a listopadu (po čtyřech), žádný se nevyskytl v červnových vydáních.

Poezie:

Během roku 1991 se na stranách kulturní rubriky *MF Dnes* objevilo celkem 13 rozhlášek básníka Zdeňka Lébla. První z nich byl otištěn 19. března pod názvem „Federace to je práce“. Následovaly její 26. března titul „O spanilých jízdách s ratolestí“, 28. března „Když se kácí les“, 11. dubna „Požehnané zboží“, 26. dubna „Miss 91“. Během dubna (konkrétně 30. dubna) byl publikován ještě jeden s názvem „Šestáková historie“.

V květnu vyšly další tři rozhlášky - „Na prvního máje“ 8. května, 21. května „Návštěva z Albionu“ a o šest dní později „To není apríl“. Červen přinesl pouze dva – „Obchody na sekeru“ (3. června) a „Velebná nahota“ 27. června. Poslední dva s názvy „Praga caput regni“ a „Aspoň něco“ vyšly 22. a 24. července.

Rozhlas:

Rozhlasová tematika zůstala opět upozaděna. V roce 1990 bylo zaznamenáno 16 příspěvků, o rok později pouhých devět, což je v ohledu na zvyšující se celkový počet článků překvapivé.

Během celého roku 1991 byly zveřejněny čtyři rozhovory – s ředitelem rozhlasové stanice Radio Bonton Jaroslavem Čadou („Utajený duel“ – 21. 3. 1991), ředitelem Evropy 2 Michelelem Fleischmannem („Vlny státní a soukromé“ – 2. 7. 1991), majitelem prostor, kde sídlilo Radio 1, Richardem Nemčokem („Jednička byla první“ – 16. 10. 1991) a ředitelem Radia Vox Michalem Zelenkou („Stanice, která nevyrušuje“ – 19. 12. 1991).

Další tři záznamy byly určeny jako zpráva, po jednom příspěvku náleželo do rubrik „Z voleje“ a „Tip na víkend“.

Čtyři záznamy vyšly v říjnu, po jednom v lednu, březnu, červenci, září a prosinci.

Shrnutí:

Mladá fronta Dnes v roce 1991 tematicky navázala na kulturní rubriku předchozího ročníku. Počet článků se rozrostl o 220, což je znát hlavně na kvantitě prvních dvou pozic pomyslného žebříčku, které jsou velmi vyrovnané. Zatímco v roce 1990 byla třetí v pořadí kategorie divadla následovaná výtvarným uměním, následující rok si pozice

vyměnily. Nejvýraznější rozdíl mezi oběma ročníky je znát u kvantity kategorie ostatních, jak již bylo výše zmíněno.

Nejobsažnějšími měsíci byly říjen a listopad, ve kterých kulturní rubrika disponovala 129 a 127 záznamy. Oproti tomu se o kultuře nejméně psalo v lednových a květnových vydáních, pouze 92 a 91 článků.

5. 5. 2 Žánry

Redaktoři kulturní rubriky *Mladé fronty Dnes* v roce 1991 využívali 18 typů článků:

- Recenze – 339
- Referát – 220
- Rozhovor – 193
- Komentovaná zpráva – 134
- Zpráva – 109
- Sloupek – 104
- Reportáž – 44
- Glosa – 44
- Fejeton – 15
- Rozhlásek – 13
- Medailon – 7
- Nekrolog – 6
- Komentář – 3
- Prohlášení – 3
- Esej – 2
- Polemika – 2
- Dopis – 1
- Anketa – 1

Prohlášení, které u uměleckých kategorií nebylo zmíněno, souviselo s vážnou hudbou. Pod názvem „Ještě jednou ke koncertní síni“ (2. října 1991) se japonský velvyslanec Tisati Cato vyjadřoval k projektu nové koncertní síně České filharmonie.

Polemika, která ještě nebyla zmíněna, patřila k televizní kategorii. Autor Petr Nový ji pojmenoval „Reklamní kolaps“ a publikoval 29. října 1991. Jednalo se o odpověď

tiskové mluvčí Československé televize Jany Paterové na článek z rubriky „Z voleje“ z data 2. října 1991, kde byla kritizována úroveň reklam v Československé televizi.

Pořadí nejfrekventovanějších žánrů nijak nepřekvapuje, stejně jako v předchozím roce se nejvíce využívala recenze, nejvýrazněji tedy u populární hudby. Oproti roku 1990 výrazně vzrostl počet referátů, kvantita rozhovorů v podstatě stagnovala. Podstatně přibýlo také sloupků, glos a zpráv, oproti tomu lze konstatovat velký úbytek medailonů, reportáží, esejí a citací. Počet básní není třeba rozvádět, jelikož byl kompenzován kvantitou rozhlášek.

Jak již jsem uváděla v případě analýzy *Lidových novin*, mnohé záznamy byly žánrově „nečisté“ a problematické jednoznačně zařadit.

5. 5. 3 Autoři článků

Na záznamech v kulturní rubrice MF Dnes se v roce 1991 podílelo celkem 81 autorů, dále bylo odhaleno celkem 30 autorských zkratk. U 54 příspěvků nebyl uveden autor ani autorská zkratka. Jejich počet sice oproti předchozímu roku vzrostl, avšak je třeba dodat, že se jednalo hlavně o rozhlášky, krátké zprávy a sloupky.

Deset nejčastěji uvedených autorů v kulturní rubrice *Mladé fronty Dnes* roku 1991:

- Alex Švamberk – 235
- Martin Nezval – 191
- Petr Volf – 154
- Vladimír Novotný – 110
- Petr Nový – 92
- Věra Drápelová – 51
- Jiří Tvrzník – 41
- Jiří Hůla – 28
- Alena Pavlová – 25
- Jiří Koula – 25

Hranici desíti publikovaných článků dosáhl Petr A. Bílek.

Stejně jako v předchozím roce byl nejpublikovanějším autorem Alex Švamberk. V redakci zastával post hudebního kritika, věnujícího se převážně oblasti populární

hudby, do které přispěl 183 záznamy. Zbylé záznamy byly přiřazeny k divadlu, literatuře, vážné hudbě či do ostatních.

Martin Nezval byl členem kulturní redakce *MF Dnes* tři roky (od roku 1989).⁵⁸ Jakožto divadelní a filmový kritik publikoval celkem 94 filmových a 67 divadelních článků. Mimo to přispěl do všech kulturních oblastí, s výjimkou poezie. Možným překvapením je fakt, že nejvíce jeho záznamů bylo klasifikováno jako rozhovor (celkem v 71 případech), oproti tomu recenzí napsal 37, referátů 28 a zpráv celkově 20.

Petr Volf vedl kulturní rubriku *MF Dnes* v letech 1990–92.⁵⁹ V redakci zastával pozici referenta výtvarného umění, jímž se zabýval ve 115 záznamech. Zbylé články náležely kategorii literatury (celkem 20), vážné hudby, populární hudby, filmu, divadla, televize, rozhlasu, a ostatní. Jednalo se převážně o referáty, rozhovory, zprávy a recenze.

Vladimír Novotný patřil k externím přispěvatelům. Na kulturní rubrice se podílel celkem 110 záznamy, což byla oproti předchozímu roku podstatná změna (v roce 1990 pouze osmi). Věnoval se literární kritice, do níž je možno přiřadit celkem 107 příspěvků (19 jich spadalo do rubriky „Literárium“). Dále publikoval dva články o výtvarném umění a jeden o divadle.

Petr Nový se stejně jako V. Novotný více projevil v roce 1991. Nový publikoval v roce 1990 pouze 12 článků, nadcházející rok o 80 více. Celkem 48 záznamů souviselo s literaturou, 33 s televizní tematikou.

Redaktorka Věra Drápelová již byla zmíněna u kategorie vážné hudby. Zbývajících 18 záznamů bylo přiřazeno k jiným uměleckým oblastem, konkrétně do kategorie divadla, populární hudby, televize, rozhlasu, výtvarného umění a ostatních. Celkem 19 záznamů bylo posouzeno jako recenze, 13 jako rozhovor. Dále psala zprávy, referáty, sloupky či glosy.

Jiří Tvrzník zastával v kulturní redakci *MF Dnes* funkci divadelního kritika. Z celkového počtu 41 záznamů se divadlu věnoval ve 20 případech, ve 14 pak výtvarnému umění. Žánrově byly tyto články nejčastěji klasifikovány jako rozhovor a recenze.

⁵⁸ <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=469> – ze dne 3. 4. 2014.

⁵⁹ <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/petr-volf-6991> – ze dne 3. 4. 2014.

Dalším z externích přispěvatelů byl malíř Jiří Hůla. Z 28 příspěvků, publikovaných v kulturní rubrice *MF Dnes*, pouze dva nekorespondovaly s výtvarnou tematikou. Nejvíce psal referáty (22), pak také zprávy, sloupky či recenzi.

Alena Pavlová přispěla téměř do všech oblastí kulturní rubriky. Devět jejích článků souviselo s vážnou hudbou, pět s populární hudbou, pět s literaturou a dva s filmem. Po jednom článku bylo přiřazeno k divadlu, výtvarnému umění a kategorie ostatních. S Alexem Švamberkem se podílela na článku „Prostá pravda“ (reportáž datovaná k 15. 5. 1991), který byl přiřazen k populární hudbě.

Poslední zmíněný autor, Jiří Koula, se věnoval výhradně populární hudbě. Uplatňoval hlavně žánry recenze a referátu, které odpovídaly jeho záměru informovat o české i světové scéně rockové a metalové hudby.

Z významných osobností do kulturní rubriky *MF Dnes* v roce 1991 publikoval například:

- slovenský režisér Fero Fenič
- kulturní historik Jan Pavel Kučera
- exilový spisovatel Ota Filip
- básnířka Sylva Fischerová
- rozhlasový zpravodaj Karel Kyncl

Autorských zkratek bylo v kulturní rubrice *MF Dnes* v roce 1991 nalezeno 30. Nejvíce záznamů se objevilo pod zkratkami:

- trn – 19
- jtv – 7
- dv – 6
- vd – 5
- šs – 5
- jůp – 4
- tra – 3
- pam – 2
- db – 2
- jan – 2

Neuvedené zkratky patřily autorům, kteří zveřejnili pouhý jeden záznam. Kompletní seznam výše nezmíněných autorů a zkratk – viz [Příloha č. 24].

5. 5. 4 Závěr analýzy

Na závěr je třeba zmínit, že stejně jako v předchozím roce byl kulturní rubrice vyhrazen poměrně malý prostor. Tomu pak odpovídal i počet záznamů, který byl oproti *Lidovým novinám* podstatně nižší.

Jednotlivé kategorie jsem již shrnula výše, co se týče typů článků, nepřekvapí nejčastěji využívané – recenze, referát a rozhovor. O poklesu i růstu jednotlivých žánrů jsem se již výše také zmínila.

Je však vhodné poukázat na změny v autorské oblasti kulturní rubriky. V roce 1990 se objevily v poměrně velkém počtu záznamů jména Pavly Matějů, Jaromíra Slomka, Jana Reinische či Zdeňka Heřmana. Následující rok tato jména téměř vymizela, Pavla Matějů publikovala pouhé čtyři články, Jaromír Slomek dva. Zbylé dva uvedené autory nenalezneme vůbec. Lze to vysvětlit vznikem nových, kulturně i jinak zaměřených, tiskovin.

5. 6 Rudé právo v roce 1990

Kulturní rubrika *Rudého práva* představovala nejméně záznamů ze všech tří analyzovaných médií. V roce 1990 se zabývalo kulturou 1043 příspěvků, o rok později pouhých 723. Je tudíž jediným ze zkoumaných deníků, jež měl vyšší počet záznamů v roce dřívějším.

Stejně jako u *Mladé fronty* (i *Mladé fronty Dnes*) byla vyhrazena pro kulturu pouhá jedna strana listu. Je však nutné dodat, že se v mnohých případech nejednalo ani o celou stranu, jelikož jí příslušel i oddělený prostor pro počasí, televizní program či údaje černé kroniky. Tento problém však nastal až od dubna 1990, do té doby se v několika vydáních objevila kulturní rubrika na půlstránce, společně se zpravodajstvím ze zahraničí.

Na úvod je vhodné poznamenat, že kulturní rubrika *RP* byla na rozdíl od jiných poměrně vhodně rozdělena. Nacházela se zde rubrika „Ohlas na články v *RP*“, zveřejňující reakce čtenářů k jednotlivým článkům. Ta však nebyla ryze součástí kultury, nýbrž se uplatňovala po celém deníku. Krátké zprávy bez uvedených autorů

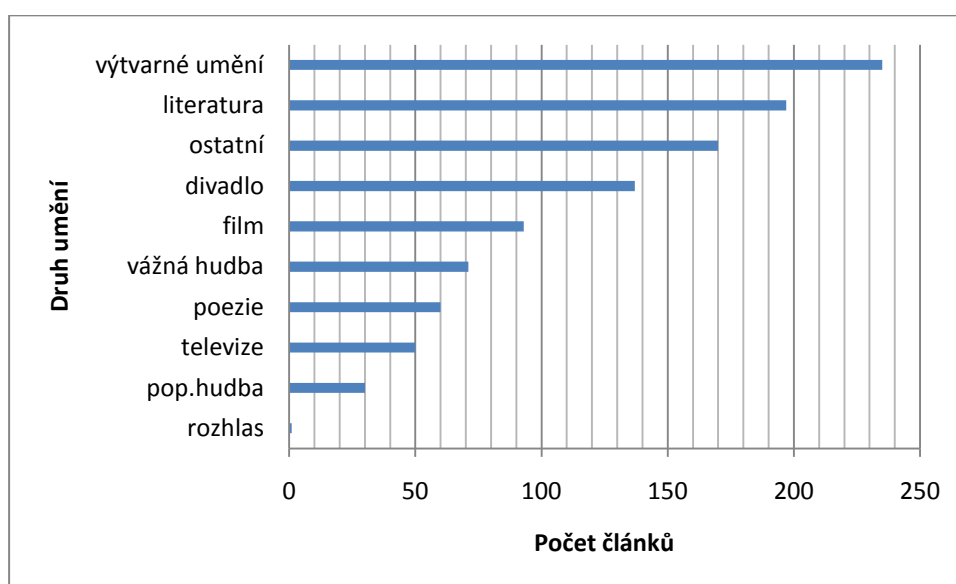
byly shrnuty do oddílu „Kulturní mozaika“. Čtyři eseje, publikované během ledna až března tohoto roku, spadaly do „O co mi jde“. Televizní tematice patřily rubriky „Dnes v televizi“, „Dnes na obrazovce“ či „Dnes večer v televizi“. Od 18. července pak zaznamenáváme „Na okraj obrazovky“, zabývající se televizními pořady. Podstatná část všech medailonů, které v tomto listu vyšly, bylo zahrnuto pod titulem „Jméno, které ve slovníku nebylo“. Další z rubrik byla věnována rekordům – Filmové rekordy, Hudební rekordy, Výtvarné rekordy či Novinářské rekordy aj. Malou část kulturního listu pak zabíraly „Mikrokomentáře“, „Epigramy“ či „Aforismy“.

5. 6. 1 Druhy umění

Tabulka č. 5: *Rudé právo* v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Výtvarné umění	236	Vážná hudba	69
Literatura	197	Poezie	60
Ostatní	170	Televize	50
Divadlo	137	Populární hudba	30
Film	93	Rozhlas	1

Graf č. 5: *Rudé právo* v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Tabulka a graf znázorňují kvantitu záznamů v jednotlivých oblastech umění. Redakce *Rudého práva* upozadřovala populární hudbu, které se věnovala v pouhých 30 příspěvcích. Oproti tomu překvapivě nejvýše byla postavena tematika výtvarného umění, následovaná literaturou.

Výtvarné umění:

Více jak pětina článků kulturní rubriky *RP* v roce 1990 se věnovala výtvarnému umění. Velký podíl na tom měl Peter Kováč, který přispěl celkem 73 záznamy. Faktem ovšem je, že u nejvíce příspěvků (konkrétně 103) nebyl uveden autor.

Žánrově se nejčastěji jednalo o zprávy krátké i komentované (96), referáty (49), medailony (36), recenze, sloupky či rozhovory. Redaktoři zde uveřejnili také dvě citace, jeden dopis a jednu polemiku. Citovány byly myšlenky malíře Jeana Dubuffeta („Dubuffet o umění“ – 14. 3. 1990) a úryvky z knihy *Myšlenky moderních malířů* („Myšlenky moderních malířů“ – 2. 2. 1990). Pod dopisem, publikovaným 1. listopadu 1991 s titulkem „Nesouhlasím“, byl podepsán rektor Akademie výtvarných umění v Praze Milan Knížák.

Medailony čtenářům přibližovaly osobnost Theodora Pištěka, Mikuláše Medka, Milana Knížáka, Oldřicha Kulhánka, Jiřího Koláře, Olbrama Zoubka a jiné. Medailon „Jan Zrzavý – 100 let“, publikovaný 2. listopadu 1990, připomínal výročí umělcova narození.

Celkově 20 článků lze přiřadit do podkategorie architektury, 11 k fotografii a osm k sochařství. Dále byly zaznamenány články o grafice, textilní tvorbě, šperkařství, mincovnictví, krajkářství apod.

Nejvíce záznamů o výtvarném umění bylo publikováno v červenci (celkem 31), nejméně pak v prosinci a to pouhé čtyři. Dalšími „slabšími“ měsíci byly s třinácti příspěvky květen, říjen a listopad.

Literatura:

V literární kategorii, zprostředkující celkem 197 záznamů, bylo uplatněno mnoho žánrů – konkrétně 49 recenzí, 40 zpráv, 39 referátů, 21 medailonů, 13 rozhovorů či 13 sloupků. Také zde byly začleněny citace, reportáže, glosy, dopis, esej, nekrolog či anketa.

Nekrolog publikovaný 25. července 1990 („Zemřel V. Pikul“) oznamoval úmrtí sovětského romanopisce Valentina Pikula. Zajímavým záznamem byla anketa s názvem „Spolupráce bez předsudků“ (vydaná 5. března 1990), která vznikla u příležitosti setkání předsedů národních sekcí Mezinárodní asociace autorů detektivní a dobrodružné literatury. Dále bylo otištěno i pět stejnojmenných článků „Z nových knih“, zahrnujících krátké výčty nově vydaných literárních děl.

Také nesmím opomenout záznam, jenž připomíná stoleté výročí Karla Čapka. Medailon s názvem „Karel Čapek – sto let“ byl Františkem Cingerem publikován 6. ledna. Během ledna redaktoři zveřejnili celkem osm záznamů zabývajících se touto významnou spisovatelskou osobností. *Ukázka viz [Příloha č. 15]*

Nejpočetnějším měsícem byl březen se 34 záznamy, následovaný lednem s 26 a dubnem s 25. Přes hranici 20 článků se dostal ještě červen s 23. Stejně jako u předchozí kategorie zprostředkoval nejméně příspěvků k této oblasti prosinec (sedm).

Ostatní:

Do kategorie ostatních bylo zahrnuto celkem 170 článků, které se tematicky lišily. Náležely zde například příspěvky o kulturních institucích, židovském muzeu, planetáriu, židovské kultuře, egyptských hrobech, módě, vykopávkách z doby bronzové, výstavě řádů, gobelínových kobercích či multižánrových oblastech umění a jiné.

Bouřlivější reakci vyvolal článek „Přežijí KKS?“ publikovaný 16. ledna 1990 Václavem Vanišem. Na tento záznam reagoval 6. února čtenář Otomar Dvořák polemikou vydanou v rubrice „Ohlas na články v RP“. Další reakce se ve stejné rubrice objevila 21. února, tentokrát byl autorem čtenář Josef Brůček ze Soudoměřic u Bechyně, který kritizoval převážně výpověď pana Dvořáka. O den později však vyšel další záznam, tentokrát podepsán Miroslav Potyka z Uherského Hradiště. Ten však reagoval na výpověď pana Dvořáka i na původní článek V. Vaniše.

Do této kategorie bylo přiřazeno také všech 20 „mikrokomentářů“ a eseje z rubriky „O co mi jde“. *Ukázka viz [Příloha č. 16]*

Dubnová vydání začlenila nejvíce nespecifikovatelných záznamů (celkově 24), nejméně říjnové (pouze osm).

Divadlo:

Divadelní kategorie zahrnovala celkem 137 záznamů, z čehož bylo určeno 48 recenzí, 29 zpráv, 18 referátů, deset rozhovorů, šest reportáží a sloupků. V této oblasti se čtenář setkal také se čtyřmi medailony, týkající se osobností Jana Wericha (6. února), Pavla Landovského (16. května), Milana Uhdeho (24. května) a Karla Sidona (30. května).

S tematikou divadla byly zaznamenány také tři ankety. První z nich nesla titul „Havel, Klíma, Uhde a ti další“ (26. dubna 1990) a uveřejňovala odpověď na otázku „Kdo z našich dramatiků, jejichž díla se v posledních dvaceti letech na našich jevištích neobjevovala, podle vás nyní diváky dlouhodobě zaujme?“. Odpovídal na ni režisér a šéf činohry Národního divadla Ivan Rajmont, poradce prezidenta republiky Petr Oslzlý a ředitelka Divadelního ústavu Helena Albertová. Další anketa vyšla 7. května 1990 pod názvem „Oblastní divadla s otazníkem“ a odhalovala názory Bohumila Nekolného, Jiřího Fréhara a Dalibora Maliny. S podtitulem „Co nového letos v divadlech“ byla otištěna 3. září 1990 anketa Dity Fuchsové „Zvoní, sezóna začíná“, na kterou reagovali dva ředitelé divadel a jeden herec.

Tematicky se články příliš nelišily, pouze v několika případech se záznam týkal baletu, loutkového či amatérského divadla.

Nejvíce článků s divadelní tematikou obsahovala březnová vydání *Rudého práva* (celkem 21), následovaná lednovými a únorovými (po 19 článcích). Nejméně pak nalezneme v období divadelních prázdnin, červenec obsahoval pět záznamů, srpen stejně jako červen šest.

Film:

Kvantitě článků filmové tematiky nejvíce pomohla Věra Míšková, která přispěla celkem 44 záznamy, nejčastěji recenzemi a referáty. Celkově tato kategorie zahrnovala 33 referátů, 24 recenzí, 17 zpráv, sedm rozhovorů či dvě reportáže.

Filmové oblasti příslušela rubrika „premiéry“, zveřejňující osm příspěvků – „Nové premiéry února“ (7. 2. 1990), „Filmové premiéry března“ (8. 3. 1990), „Filmové premiéry dubna“ (9. 4. 1990), „Filmové premiéry června“ (1. 6. 1990), „Filmové premiéry července“ (9. 7. 1990), „Filmové premiéry září“ (6. 9. 1990), „Filmové premiéry října“ (2. 10. 1990) a „Filmové premiéry listopadu“ (7. 11. 1990). Jednalo se

o poměrně obsažné přehledy filmových snímků, které přicházely do českých kin. Ukázka viz [Příloha č. 17]

Na rozdíl od *Lidových novin* a *Mladé fronty* se redakce *Rudého práva* téměř nezajímala o filmové festivaly a přehlídky. Zmiňovala se o nich pouze ve dvou reportážích, z čehož první nesla název „Poprvé o Zlatý hřebík“ (publikována 3. dubna 1990) a týkala se přehlídky v Bratislavě, a druhá s titulem „Ve Zlíně vládly děti“ (datována k 23. květnu 1990) Festivalu pro děti a mládež.

Celkem 14 příspěvků této oblasti bylo obsaženo v lednových a červnových vydáních, po 11 v březnu a květnu. Pouze jeden článek o filmu zaznamenal prosinec.

Vážná hudba:

O vážné hudbě se redaktoři *Rudého práva* v roce 1990 zmiňovali v celkem 69 příspěvcích, z čehož 38 bylo určeno jako zpráva či komentovaná zpráva. Dále bylo zaznamenáno 14 referátů, pět recenzí, tři rozhovory, tři reportáže, dva sloupky, medailon, nekrolog, glosa a komentář.

Co se týče osobností, nekrolog z 30. července 1990 oznamoval smrt operního pěvce Viléma Přibyla (titulek „Zemřel V. Přibyl“). 28. září se pak čtenář setkal s krátkým medailonem nazvaným „Mistr kouzelné taktovky“, který vyšel u příležitosti 70. narozenin dirigenta Václava Neumanna.

Kategorie klasické hudby zahrnovala tři rozhovory, které *Rudému právu* poskytly osobnosti jako Bohdan Warchal, umělecký vedoucí Slovenského komorního orchestru („Život plný hudby“ – 9. února 1990). Druhý rozhovor, datovaný k 15. červnu, nesl název „Umění i v malých městech“. V něm na otázky Dity Fuchsové odpovídal René Adámek, klavírista a učitel hry na klavír na Lidové škole umění ve Vítkově. Třetím dotazovaným byl přední český dirigent František Vajnar. Rozhovor s ním publikovala Hana Šlesingerová pod titulem „Jenom skutek nelže“ 20. září 1990.

Vážná hudba se nejvíce prosadila v měsíci únoru, v němž bylo publikováno celkem 13 příspěvků. Dubnová a červnová vydání vykazovala po devíti záznamech, květnové sedm. Ani jeden záznam o vážné hudbě nebyl publikován v měsíci říjnu.

Poezie:

Kategorie poezie byla v *Rudém právu* zastoupena více typy článků, než jak tomu bylo u *Lidových novin* či *Mladé fronty*. Jednalo se o 29 aforismů, 26 básní, tři epigramy a dva komentáře. U aforismů nejčastěji nalezneme jméno Romana Kozla (celkem šestnáctkrát), pak také Zdeňku Ortovou, Václava Bánovského či Vladimíra Kubu.

Čtyři články přiřazené k básním nesly název „Deklamace“, a pod nimi byl vždy podepsán autor se zkratkou „J & S“. Dále byly otištěny básně od Jiřího Wolker (,,U nás“ – 29. 3. 1990), Jiřího Suchého (,,Divný věci“ – 13. 4. 1990), Františka Halase (,,Podobizna z roku 1856“ – 28. 4. 1990), Vítězslava Nezvala (,,Nevím“ – 25. 5. 1990) nebo Františka Hrubína (,,To ještě není s podzimem“ – 14. 9. 1990).

Epigramy byly datovány k 8. únoru 1990 (autorem „ark“), 2. březnu (autorem opět „ark“) a 21. březnu, kdy autorkou byla Zdeňka Ortová. Ve dvou případech zde byly přiřazeny i komentáře, jelikož jeden, spadající do rubriky „Mikrokomentáře“ (datován k 27. únoru 1990), obsahoval krátké citáty, a druhý byl samotný citát Zdeňky Ortové.

Nejvíce poetických příspěvků bylo zařazeno v dubnu (deset), únoru (devět) a březnu (osm). Pouhý jeden záznam, konkrétně báseň, zprostředkovali redaktoři *RP* v prosinci.

Televize:

Jak již bylo v úvodu této kapitoly uvedeno, televizní tematika byla zprostředkovávána více rubrikami. Spadalo do nich celkem 14 záznamů z celkového počtu 50. Nejvíce (sedm) jich připadalo rubrice „Na okraj obrazovky“, pod níž nalezneme jména Josefa Holého, Františka Cingera, Jana Dočkala a Romana Schustera.

Pod 20 příspěvky nalezneme jméno Josefa Holého, který se zabýval převážně adaptacemi divadelních her, televizními seriály či dokumenty. Jako příklad lze uvést poměrně krátkou recenzi televizní pohádky pro dospělé s názvem *Obžalovaná*. Tento záznam byl pod titulkem „Televizní návraty“ publikován 16. května 1990.

Z žánrů se v této oblasti uplatnily recenze (15), referáty (12), zprávy (devět), sloupky, reportáže, rozhovory. S televizním vysíláním souvisela také jedna polemika s názvem „Na přelomu desetiletí“, spadající do rubriky „Ohlas na články v *Rudém právu*“. Zveřejněna byla 16. ledna a setkáváme se v ní s reakcemi čtenářů

na stejnojmennou recenzi Josefa Holého z 3. ledna 1990 a samotný silvestrovský televizní program.

Televizní tematikou se zabývalo devět článků v měsíci únoru, osm v červnu, sedm v lednu. Druhá polovina roku 1990 se jí tolik nevěnovala, v srpnu nebyl vydán ani jeden článek, v září a prosinci po dvou, v červenci a listopadu po třech a v říjnu celkem čtyři.

Populární hudba:

Populární hudbě poskytovala kulturní rubrika *Rudého práva* velmi málo prostoru. Z celkového počtu 30 záznamů bylo specifikováno 11 krátkých a šest komentovaných zpráv. Z rozsáhlejších článků bylo uveřejněno sedm referátů, tři recenze, dva rozhovory a jedna reportáž.

Reportáž „Pět plzeňských „P““ (datovaná k 11. červenci) byla věnována festivalu folkové, trampské a country hudby, Portě. Pouhé dvě otázky činil rozhovor „Hvězdy zase v Praze“, publikovaný 22. března Romanem Schusterem. Čtenář se v něm setkal s vedoucím importního oddělení zábavy v agentuře Pragokonzert, Ivem Letochou. Oproti tomu druhý rozhovor s názvem „Lidé si jdou zbytečně po krku“, vydaný 4. října, byl celostránkový. V něm se díky Ditě Fuchsové dozvíme o životě zpěvačky Petry Janů a jejího manžela Michala Zelenky.

Během března, července a října redaktoři *RP* vydali pět záznamů k populární hudbě, v lednu a srpnu čtyři. V dubnu a listopadu začlenily vydání po dvou příspěvcích, květen, červen a prosinec po jednom. Zbýlé dva měsíce (únor a září) se obešly bez zastoupení tematiky populární hudby.

Rozhlas:

Oblast rozhlasu obsahovala pouhý jeden záznam. Tím byl referát s názvem „O svátcích koledy a pohádky“ publikovaný Františkem Cingerem 18. prosince 1990. Tento článek se týkal vánočního programu na jednotlivých rozhlasových stanicích a zabral přibližně třetinu kulturní rubriky.

Shrnutí:

Jak již bylo na úvod kapitoly uvedeno, *Rudé právo* v roce 1990 obsahovalo vyšší počet záznamů než v roce nadcházejícím. Možným důvodem byl fakt, že se během let

1990 a 1991 mnoho změnilo – šéfredaktor, členové redakce, obsah a tematika, formální stránka.

Prosinec byl početně nejslabší, seznamoval čtenáře s pouhými 36 příspěvky. Oproti tomu začátek roku 1990 byl kvantitativně výrazný, březen obsahoval 129 záznamů, leden 123 a únor 117.

5. 6. 2 Žánry článků

Analýzou jednotlivých záznamů bylo zjištěno celkem 23 typů článků:

- Referát – 211
- Zpráva – 162
- Recenze – 160
- Komentovaná zpráva – 119
- Medailon – 63
- Esej – 48
- Rozhovor – 47
- Sloupek – 46
- Komentář – 38
- Reportáž – 33
- Aforismus – 29
- Báseň – 26
- Glosa – 21
- Polemika – 8
- Citace – 8
- Anketa – 7
- Fejeton – 3
- Dopis – 3
- Epigram – 3
- Replika – 3
- Nekrolog – 2
- Prohlášení – 2
- Úvodník – 1

Úvodník byl uveřejněn na počátku roku 1990, přesněji 4. ledna, pod názvem „Co se nemění“. Jednalo se o krátkou výpověď redakce *Rudého práva* o vlastním postoji ke kultuře, podepsanou Josefem Holým. Zajímavými byly také prohlášení, první k datu 19. ledna 1990 s názvem „Stanovisko bývalého ministra kultury“ (autorem Milan Kymlička), druhé datováno na 23. listopad 1990 pod titulkem „Vyjádření ředitele Národního divadla“ (autorem Ivo Žídek).

Rudé právo, jak je výše vidno, spíše využívalo delší informační žánry (typu referátu, eseje či komentované zprávy). Stejně jako v jiných kulturních rubrikách byla i zde velmi početně zastoupena recenze. Ani *Rudého práva* se však nevyhnula problematika žánrové „nečistosti“.

5. 6. 3 Autoři článků

Analýza prokázala obsažnost celkem 90 jmen, které se objevily na stránkách kulturní rubriky. Dále bylo uvedeno 47 autorských zkratk. Více jak pětina všech článků (konkrétně 217) zůstalo bez uvedení autora.

Žebříček desíti nejaktivnějších redaktorů kulturní rubriky *Rudého práva* v roce 1990:

- Peter Kováč – 82
- Věra Mišková – 59
- František Cinger – 58
- Josef Holý – 40
- Dita Fuchsová – 34
- Roman Schuster – 30
- Roman Kozel – 21
- Hana Šlesingerová – 16
- Vladimír Píša – 16
- Václav Richter – 15

Dále hranice desíti článků dosáhl Alexej Mikulášek a Vladimír Plesník.

Nejaktivnějším autorem článků byl redaktor Peter Kováč, píšící převážně referáty (31) a medailony (18) o výtvarném umění. S tím souviselo celkem 71 jeho příspěvků, zbylé byly zařazeny k filmu, divadlu a do kategorie ostatních. Na jednom článku,

konkrétně na reportáži „Jak se debatovalo v Šumperku“ z data 15. listopadu 1990 spolupracoval s Věrou Míškovou.

Již zmíněná Věra Míšková byla redaktorkou zabývající se tematikou filmu. Té přispěla celkem 43 příspěvky, ve většině referáty a recenze. Dalších pět záznamů bylo přiřazeno k oblasti výtvarného umění, několik také k divadlu, televizi, vážné hudbě a ostatním.

Další z redaktorů, František Cinger, se specializoval na literaturu, o níž publikoval 33 článků. Dalších 11 příslušelo ke kategorii ostatní, pět k filmu, po třech článcích k divadlu a vážné hudbě, jeden záznam spadal k výtvarnictví, televizi a rozhlasu. Nalezneme u něj mnoho různých žánrů článků, např. referáty, recenze, ankety, rozhovory, glosy, sloupky, medailony, nekrolog, a jiné.

Redaktor Josef Holý, jak již bylo u samotné kategorie uvedeno, se nejpočetněji vyskytoval v televizní kategorii, a to celkem ve 20 případech. Jedenáct jeho článků bylo zařazeno do kategorie ostatní, šest k divadlu, dva do filmové oblasti a jeden do výtvarného umění. Nejčastěji psal recenze, eseje a referáty.

Dita Fuchsová přispívala do kulturní rubriky převážně recenzemi a rozhovory z oblasti divadla či kultury obecně (pozn. kategorie ostatní). Na dvou článcích spolupracovala s Romanem Schusterem, konkrétně na rozhovoru „SCSP chce najít novou tvář“ ze dne 20. dubna 1990 a reportáži „Co není, může být“ datované k 18. září 1990.

Jméno výše zmíněného Romana Schustera se objevilo v kulturní rubrice pod 30 články. V třinácti případech se jednalo o oblast divadla, v pěti pak o literaturu. Zbylé články spadaly do kategorie ostatních, populární hudby, výtvarného umění, televize a filmu. Z žánrů uplatňoval recenze, referáty či rozhovory.

Romana Kozla nelze považovat zcela korektně za autora článků, jelikož do rubriky přispěl pouze aforismy, básněmi a komentáři. Aforismů publikoval během celého roku 1990 šestnáct, básně pouhé tři, komentáře dva. Jednalo se o básně „Spravedlnost“ (10. 5. 1990), „Ředitelská“ (11. 6. 1990) a „Přednost“ (30. 7. 1990).

Hana Šlesingerová přispívala články o vážné hudbě a divadlu. V šesti případech byly určeny jako referát, ve čtyřech jako recenze a ve stejné kvantitě také jako rozhovor. Zbývající dva záznamy připadly k sloupku a medailonu.

Vladimír Píša je literárním kritikem, proto není divu, že 15 jeho publikovaných článků v kulturní rubrice *Rudého práva* bylo recenzemi literárních děl, zbývající záznam medailonem českého básníka Emila Juliše (18. 7. 1990).

Patnácti záznamy v malé rubrice „Mikrokomentáře“ se uvedl básník a redaktor Českého rozhlasu 7 – Radia Praha Václav Richter.⁶⁰

Z osobností do kulturní rubriky *RP* v roce 1990 přispěl například:

- spisovatel Karel Ulík
- literární historik Jaroslav Sekera
- spisovatel a novinář Otomar Dvořák
- malíř a grafik Oldřich Kulháněk
- historik a teoretik umění UP v Olomouci Rostislav Švácha

Z celkem 47 autorských zkratk se nejpočetněji vyskytují:

- er – 35
- za – 28
- ČTK – 18
- ab – 14
- ros – 11
- zr – 8
- hš – 6
- da – 5
- dg – 5
- pli; J&S; vr – 4

Pod třemi články se vyskytovaly zkratky *áč, fá, jl, rs, vrt*. Ostatní zkratky byly uvedeny pod jedním či dvěma příspěvky. Kompletní seznam všech výše neuvedených autorů – viz [Příloha č. 25].

⁶⁰ <http://www.idu.cz/cs/scenicke-cteni-francouzskych-a-ceskych-soudobych-h> – ze dne 3. 4. 2014.

5. 6. 4 Závěr analýzy

Rudé právo bylo v roce 1990 stále levicovým deníkem a tiskovým orgánem KSČ, což považuji za důsledek nízkých hodnot u pokrokovějších kategorií umění – hlavně u populární hudby, ale i televize či filmu.

5. 7 Rudé právo v roce 1991

Kulturní rubrika v roce 1991 zabírala plochu maximálně jedné strany *Rudého práva*. Na stejné straně se v mnohých vydáních vyskytoval televizní a rozhlasový program, předpověď počasí, program divadel a kin, a podobné. Poskytnutý prostor způsobil nejnižší počet publikovaných příspěvků ze všech tří analyzovaných deníků obou let, jen 723 záznamů.

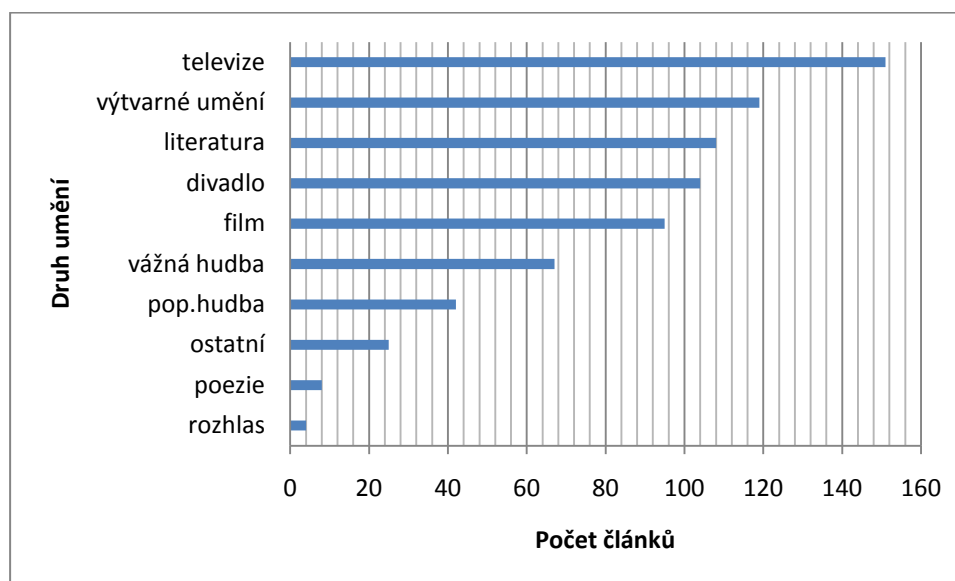
Vedle tradičních rubrik „Kulturní mozaika“, „Na okraj obrazovky“, „Premiéry“ se v novinách vyskytly i rubriky nové. Jednalo se o „Literární recenze“, „Jak se kupují desky“ a „Nejprodávanejší knihy“. Poslední dvě jmenované udávaly žebříčky úspěšnosti, jež začaly vycházet od října ve společném sloupci. Nad nimi se ještě nacházel žebříček „Na co se chodí do kina“, který však byl publikován pouze třikrát.

5. 7. 1 Druhy umění

Tabulka č. 6: *Rudé právo* v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Televize	151	Vážná hudba	67
Výtvarné umění	119	Populární hudba	42
Literatura	108	Ostatní	25
Divadlo	104	Poezie	8
Film	95	Rozhlas	4

Graf č. 6: *Rudé právo* v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění

Také zde tabulka i graf naznačují počty příspěvků v daných kategoriích a rozestupy mezi nimi. Velkým překvapením je pomyslné vítězství televize, jelikož v předchozím roce o tomto médiu referovalo podstatně méně článků, konkrétně o 101 méně. Umístění výtvarného umění, literatury i divadla bylo očekáváno, poněvadž i v roce 1990 se objevily na vrcholu žebříčku. Překvapivý vzhledem k uplynulému roku je nárůst článků o populární hudbě.

Televize:

Televizní oblast tvořila více jak 20 procent z celkového sumáře kulturní rubriky *Rudého práva* v roce 1991. Zasloužila se o to převážně redaktorka Dita Fuchsová publikováním celkem 93 záznamů do této kategorie. Dalšími 15 články přispěl Roman Schuster.

Nejpočetněji se objevuje žánr zprávy, referátu a komentované zprávy. Dále se čtenář setkal také s devíti fejetony. Příkladem lze uvést záznam „Ten nadává na televizi a ten zas...“ Dity Fuchsové, publikovaný 28. srpna 1991. Kromě fejetonů zahrnovala televizní oblast také dvě ankety, sdílející společný název „Čeho máte v televizi plné zuby?“. První byla publikována 17. června 1991, druhá následující den. Na tuto otázku odpovídali čtenáři *Rudého práva*. Ukázka viz [Příloha č. 18]

Témata televizní kategorie čtenáře nepřekvapila. Jednalo se převážně o rozборы televizních programů a pořadů, reklam, dabingu, dokumentů, televizních festivalů, apod.

Nejvíce záznamů s televizní tematikou bylo zjištěno v měsících červenci (22), březnu (21) a únoru (18). Pouze sedm příspěvků začlenily měsíce leden a listopad.

Výtvarné umění:

Výtvarný redaktor Peter Kováč publikoval do této kategorie celkem 70 článků, přičemž to byly převážně medailony umělců a referáty. Dále se zde vyskytovaly nejhojněji referáty, krátké zprávy, medailony a komentované zprávy.

Medailony seznamovaly s osobnostmi malířů Erika Bulatova (15. 3. 1991), Tibora Sceruse (29. 3. 1991), výtvarníka Jeffa Koonse (14. 6. 1991) nebo sochaře Waltera Pichlera (16. 8. 1991).

Pozornost si zaslouží článek „Balanc mezi tržním hospodářstvím a uměním“ vydaný 14. listopadu, jež byl výběrem myšlenek z článku německého deníku „Süddeutsche Zeitung“. Ten publikoval 16. října 1991 obsáhlý referát „Změny myšlení po sametové revoluci“, který prezentoval výtvarné dění v Praze. *Ukázka viz [Příloha č. 19]*

V tomto ročníku *Rudého práva* jsem kategorii výtvarného umění dále nerozváděla, pouze u čtyř záznamů mám uvedenu poznámku „architektura“, u pěti „fotografie“ a jednoho „sochařství“.

Kvantita záznamů v jednotlivých měsících byla v průběhu roku 1991 velmi kolísavá, nejbohatší byl březen s 21 články, následovaný lednem se 14 příspěvky. Koncem roku se počty snížily, říjen vykazoval pouhé tři záznamy, listopad šest a prosinec pět. Hranici desíti příspěvků ještě dosáhly měsíce květen, červenec a září.

Literatura:

S literární tematikou souviselo celkem 108 záznamů, což bylo v ohledu na předchozí rok poměrně málo. Nejvíce článků bylo přiřazeno k referátu (29), zprávě (24), recenzi (16), komentované zprávě (11) a žebříčku (také 11). Poprvé se žebříček „Nejprodávanější knihy“ objevil 3. října 1991 a od té doby vycházel téměř pravidelně v každém čtvrtletním vydání.

Redaktoři *Rudého práva* nezapomínali ani na významná jubilea. Dne 21. června 1991 zveřejnili článek „Vladislav Vančura – 100“, připomínající stoleté výročí umělcova narození. Stejně tak, článkem „František Halas – 90“, publikovaným 2. října, připomínali 90 let od narození básníka.

Během celého roku byly v listě uvedeny pouze čtyři nekrology, tři z nich přitom spadaly pod hromadný příspěvek „Odešly jedinečné osobnosti“, vydaný 27. února 1991. Jeden z nich se týkal osobnosti z oblasti literatury, konkrétně oznamoval úmrtí slovenského básníka Miroslava Válka.

Avšak v této oblasti byl zaznamenán také jeden dopis a polemika. Dopis s titulkem „Hypotéza je smyšlenkou“ (publikován 23. 8. 1991), podepsaný Vladimírem Šaurem, reagoval na knihu Antonína Horáka „O Slovanech úplně jinak“, o které *Rudé právo* informovalo pod stejnojmenným článkem 14. srpna. Polemika spadala do rubriky „Názor čtenáře“ a reagovala na výše zmíněný dopis.

Lednová a březnová vydání obsahovala po 14 záznamech o literatuře, únorové, říjnové a listopadové po 11. Nejnižší počet byl zjištěn v září, a to pouhé čtyři příspěvky.

Divadlo:

V oblasti divadla se nejčastěji vyskytly recenze a referáty, v menší kvantitě pak zprávy či rozhovory. Bylo zjištěno mnoho přispěvatelů, například Hana Šlesingerová, Josefem Holým, František Cinger, Karel Ulík, Jiří Hájek, Eva Šmeralová, Věra Míšková a další.

Rudé právo zprostředkovalo také sedm reportáží, což není u divadelní tematiky příliš obvyklé. Konkrétně přinášely postřehy ze zájezdu baletu Národního divadla na západ Evropy („Ovace na balet ND“ – 5. 2. 1991), vystoupení skupiny Bread and Puppet („Kolumbus v Kinského sadech“ – 5. 6. 1991), přehlídky amatérského divadla („Jiráskův Hronov – Rozpačitost příslibem“ – 16. 8. 1991), přehlídky divadla jednoho herce („Setkání osamělých běžců“ – 12. 9. 1991), přehlídky loutkového divadla („Loutkáři se houfovali“ – 9. 10. 1991), oslavy prvního výročí Studia Gag („Gag má za sebou ROK“ – 19. 12. 1991) a premiéry hry Nepijte vodu („Woody Allen v Ústí“ – 19. 12. 1991).

Z osobností divadelní scény poskytl *RP* rozhovor herec Ota Šimánek („Když se řekne Pan Tau...“ – 1. 2. 1991), režisér Oldřich Daněk („Kultivující televize“ – 20. 3.

1991), ředitel Národního divadla Jindřich Černý („Budu jim do toho strašně mluvit“ – 25. 4. 1991) nebo ředitel Státního divadla F. X. Šaldy v Liberci Petr Žantovský („Bez divadla to bude vesnice“ – 17. 10. 1991).

Celkem 16 záznamů obsahovala vydání v únoru, 14 v dubnu. Dalších 11 jich zahrnovala listopadová vydání, deset bylo publikováno v lednu. V srpnu a září, ještě v období tzv. divadelních prázdnin, vyšly pouhé tři příspěvky.

Film:

Pod polovinou záznamů filmové kategorie nalezneme jméno autorky Věry Míškové, jež tvořila převážně recenze a referáty. Celkově se v největším množství zprostředkovávaly zprávy, referáty, recenze a rozhovory.

Čtyři příspěvky filmové oblasti byly zahrnuty v rubrice „premiéry“, konkrétně záznamy „Z filmových premiér února“ – 31. 1. 1991, „Z filmových premiér dubna“ – 4. 4. 1991, „Z filmových premiér“ – 5. 5. 1991 a „Z filmových premiér prosince“ – 10. 12. 1991.

Téma filmových festivalů vyplňovaly články „Filmy na Berlinale“ (14. 2. 1991), „Festival snad ne poslední“ (28. 5. 1991) a „Studentský filmový festival“ (12. 7. 1991). Dalšími tématy byly samozřejmě samotné filmy, filmové premiéry, herecké osobnosti či filmové asociace.

Celkem 13 záznamů bylo zjištěno v měsíci srpnu, deset pak červnu. Nejméně článků přinesly měsíce březen a září, každý s pěti příspěvky do filmové kategorie.

Vážná hudba:

Do kategorie vážné hudby přispěla osmnácti články Hana Šlesingerová, třinácti redaktor zabývající se převážně vážnou hudbou a tancem, Jiří Tluchoř. Této oblasti nebyl příliš poskytován prostor na kulturní straně, takže se nejvíce psaly krátké zprávy, sloupky, drobné referáty a sporadicky obsažnější recenze. Krátkou zprávu nalezneme celkem 22krát, rozšířenou desetkrát, referát osmkrát. Sedm příspěvků bylo koncipováno jako rozhovor, stejný počet také jako recenze. Také se setkáme s fejetonem, glosou, sloupky, reportážemi, nekrologem či esejí.

Jako ukázkou reportáže lze uvést článek „Kam kráčíš, Pražské jaro?“ Hany Šlesingerové, otištěný 4. června 1991. Detailně čtenáře seznámil s průběhem

45. ročníku této hudební přehlídky. Další tři reportáže z oblasti vážné hudby stvořil Jiří Tluchoř, konkrétně záznam „Mahlerovci a Vídenští“, datovaný k 18. září 1991, „Campanellův sladký klavír“ z 28. září 1991 a „Evropa–Mozart–Praha je již minulostí“ publikovaný 2. října 1991. Tyto tři příspěvky se týkaly mezinárodního festivalu nazvaného „Evropa–Mozart–Praha“, jenž se konal u příležitosti výročí 200 let od skladatelova úmrtí. Plánům na tento festival se věnoval článek „Problém Mozartovo jubileum“ z 3. května 1991, jehož autorem byl Peter Kováč. Lze dodat, že nebyl jediným článkem této tematiky, výročí vzbuzovalo zájem všech analyzovaných deníků. Ukázka viz [Příloha č. 20]

Nejvíce publikovaných článků s tématem vážné hudby vyšlo během května (celkem 12), nejméně během srpna a prosince, a to pouhé dva příspěvky. Květnový počet článků lze objasnit množstvím aktualit z probíhajícího Pražského jara.

Populární hudba:

V úvodu lze uvést, že v první polovině roku 1991 se v kulturní rubrice *Rudého práva* tematika populární hudby téměř nevyskytovala, což dosvědčují následující počty článků:

- Leden, březen, duben – jeden záznam
- Únor, květen, červen, červenec, září – dva záznamy
- Srpen – tři záznamy

Jak již bylo v úvodu celé kapitoly naznačeno, od října tohoto roku započalo zveřejňování žebříčku „Jak se kupují desky“ nebo také „Jak se kupují kompaktní desky“. Tyto záznamy způsobily vyšší počet příspěvků než v předchozím období. Tento žebříček nalezneme během konce roku celkem 11krát. Zbylé příspěvky byly posouzeny jako krátká zpráva, reportáž, recenze či komentovaná zpráva.

U krátkých zpráv se neuváděl autor, u ostatních typů článků se nejpočetněji vyskytovalo jméno Petra Pýchy. Co se týče témat, redaktoři *RP* věnovali svou pozornost převážně jazzové a rockové hudbě.

Ostatní:

Počet záznamů této kategorie rapidně klesl oproti předchozímu roku (ze 170 na 25 přiřazených). Pod titulem „O zážitcích poslední doby“ (publikován 30. dubna 1991) se

objevila anketa na téma: *Které umělecké dílo nebo kulturní aktivita vás v poslední době zaujala?* Odpověděl na ni prozaik František Nepil, básník Jan Buzásky, šéfredaktor brněnské kulturní revue ROK Jiří P. Kříž a cestovatel Miroslav Zikmund.

Dále sem byl přiřazen záznam „Tržní problémy Národního muzea“ publikovaný 9. srpna 1991, podepsaný pracovníkem Národního muzea, P. A. Ročkem. Článek se týkal stanovení nájmu v Historickém muzeu v Lobkovickém paláci na Hradě a budově archivu.

V kulturní rubrice *Rudého práva* se však čtenář setkal i s článkem, jehož obsah se kultury ve své podstatě netýkal. Dne 14. května 1991 otiskli krátký rozhovor s názvem „Warhol, Vorel a judo“, v němž na otázky Petra Pýchy odpovídala československá reprezentantka v judu Karin Hefková.

Nejpočetněji se s kategorií ostatních setkáváme v březnu (konkrétně šest záznamů), po jednom článku nalézáme v dubnu, červnu, červenci, říjnu a listopadu.

Poezie:

V roce 1990 obnášela kulturní rubrika *Rudého práva* tři druhy poetických článků, v roce 1991 pouze osm básní. Publikovány byly dvě básně Egona Bondyho (24. ledna a 24. dubna 1991), báseň „Civilizace“ Jiřího Voskovce a Jana Wericha (28. února 1991), „Řád poezie“ Josefa Šimona (14. května 1991), „Proč revoluce“ Jaroslava Vanči (11. června 1991), „Zem, z níž jsme vyšli“ Josefa Hory (8. července 1991), „Co zbejvá“ Mikiho Ryvola (16. července 1991) a „Pohled na domovinu“ Františka Halase (2. října 1991).

Básně byly ve většině případů součástí článku o jejím autorovi, s výjimkou básně Egona Bondyho a Josefa Hory. Zveřejnění Horovy básně upomínalo na sté výročí od básníkovy narození.

Rozhlas:

Rozhlasové tematiky se týkaly pouhé čtyři články, z čehož byly dva klasifikovány jako zpráva a dva rozhovory. Krátké zprávy informovaly o Týdnu izraelské kultury Československého rozhlasu (článek „Týden Izraele“ – 15. února 1991) a jmenování nového ředitele Československého rozhlasu Richarda Seemanna do funkce („V čele rozhlasu Richard Seemann“ – 3. dubna 1991).

Rozhovor *Rudému právu* poskytl spolumajitel nezávislé rozhlasové stanice Vladimír Vintř („Jsme chudí, ale hrdí“ – 10. dubna 1991) a šéfredaktor Čs. rozhlasu a předseda Svazu rozhlasových tvůrců Josef Henke („Obava z náročnosti je nesmyslná“ – 13. září 1991). V obou případech se jednalo o poměrně obsáhlé rozhovory s velkým množstvím otázek, jež zabíraly velkou část rubriky.

Shrnutí:

O pomyslném triumfu televizní kategorie i propadu kategorie ostatní jsem se již výše zmínila. Nyní lze dodat, že během března bylo otištěno celkem 81 příspěvků, což jej činilo nejpočetnějším měsícem tohoto roku. Následoval jej únor se 70 záznamy a leden a červenec s 64. Nejnižší počet byl zjištěn v prosinci, pouze 45 příspěvků, což lze odůvodnit nižším počtem vydání *Rudého práva* a sníženým zájmem o kulturu během zimních měsíců.

5. 7. 2 Žánry článků

Analýza záznamů vykazovala celkově 18 typů článků:

- Zpráva – 182
- Referát – 148
- Komentovaná zpráva – 94
- Recenze – 86
- Rozhovor – 41
- Medailon – 30
- Sloupek – 29
- Žebříček – 25
- Reportáž – 24
- Fejeton – 21
- Glosa – 14
- Báseň – 8
- Komentář – 6
- Esej – 5
- Nekrolog – 4
- Anketa – 4

- Polemika – 1
- Dopis – 1

Třem anketám jsem se již blíže věnovala u jednotlivých kategorií, zbývající anketa byla vydána pod názvem „Co jinde končí, v Bohnicích začíná“ 16. října 1991. Ve svém úvodu informovala o založení nového divadla přímo v pražské psychiatrické léčebně. Na otázku pocitů z tohoto místa a budoucího působení v něm odpověděli herci Vladimír Ráž, Jaroslava Obermaierová, Květa Fialová, Gabriela Vránová, textařka Jiřina Fikejzová a psychiatr MUDr. Jan Cimický.

Faktem je, že rozsah kulturní rubriky neposkytoval příliš prostoru, což způsobilo nízký počet publikovaných článků. Je třeba dodat, že některá vydání obsahovala pouze jeden záznam (například vydání ze dne 4. března 1991 – článek „Reklama – dítě tržní ekonomiky“), maximálně se však setkáme s 11 záznamy (12. prosince 1991 – tři žebříčky, pět zpráv, jeden sloupek, krátký medailon, reportáž). V obvyklých vydáních se čtenáři setkali se třemi až čtyřmi příspěvky.

5. 7. 3 Autoři článků

Pod záznamy kulturní rubriky *Rudého práva* v roce 1991 bylo zjištěno pouhých 34 jmen autorů a 33 autorských zkratk. Celkem 86 příspěvků nemělo uvedeno autora.

Deset nejčastěji uvedených jmen v kulturní rubrice *Rudého práva* v roce 1991:

- Dita Fuchsová – 120
- Věra Míšková – 84
- Peter Kováč – 78
- František Cinger – 60
- Josef Holý – 41
- Hana Šlesingerová – 29
- Roman Schuster – 27
- Jiří Tluchoř – 21
- Petr Pýcha – 17
- Miloslav Martínek – 10

Hranici pěti záznamů ještě dosáhl Vladimír Píša (osm), Eva Šmeralová (šest) a Karel Ulík (pět).

Dita Fuchsová přispěla kulturní rubrice celkem 93 záznamy do kategorie televize, zbylé záznamy byly přiděleny k divadlu (čtyři), filmu (16), literatuře (dva), ostatním (jeden), populární hudbě (jeden), vážná hudbě (jeden) a výtvarnému umění (dva). Ze žánrů bylo určeno 48 krátkých zpráv, 22 referátů, 20 komentovaných zpráv, deset rozhovorů, sedm recenzí, sedm fejetonů, tři glosy, dva sloupky a anketu.

Filmová redaktorka Věra Míšková se stejně jako v předchozím roce věnovala nejen filmové problematice, ale také výtvarnému umění, divadlu, televizi, vážné hudbě či ostatním. Co se týče jejích článků do kategorie výtvarného umění, pět z celkového počtu 12 bylo přiřazeno k tématu fotografie. Filmu se věnovalo celkem 48 záznamů, divadlu 13. Nejčastěji psala referáty, recenze či zprávy.

Redaktor Peter Kováč, zabývající se výtvarným uměním, patřil předchozí rok k neaktivnějším. V roce 1991 publikoval na stránkách *Rudého práva* celkem 78 příspěvků, z čehož 70 z nich informovalo o událostech v umění výtvarném. Zveřejnil 25 medailonů umělců a 25 referátů, v nižším množství pak zprávy, rozhovory či reportáže.

Literární kritik František Cinger v roce 1991 uveřejnil v kulturní rubrice *RP* 60 příspěvků. Nepsal ale pouze o literatuře, jeho příspěvky byly přiřazeny do všech zmíněných kategorií, vyjímaje poezii – literatura (29), divadlo (14), ostatní (5), vážná hudba (4), film (3), populární hudba (2), výtvarné umění (1), rozhlas (1), televize (1).

Redaktor Josef Holý se v předchozím roce nejpočetněji vyskytoval u článků televizních, v tomto roce pouze v pěti případech. Celkem 18 záznamů patřilo do oblasti divadelní, 12 do literární. Z žánrů se jednalo o recenze, sloupky, referáty či zprávy.

Hana Šlesingerová byla přispěvatelkou v oblasti vážné hudby a divadla. Kategorii vážné hudby rozšířila o 18 záznamů, divadelní oblast o devět. Byly to převážně recenze, referáty a zprávy.

Jméno Romana Schustera bylo zaznamenáno téměř u stejného množství článků jako v předchozím roce. V roce 1991 se ale 15 záznamů věnovalo televizi, sedm filmu, dva divadlu a literatuře a zbývající jeden populární hudbě. Žánrově převažovaly zprávy a referáty.

Redaktor Jiří Tluchoř, zabývající se vážnou hudbou, se objevil na stránkách *Rudého Práva* právě v roce 1991. Byl podepsán pod 13 záznamy z kategorie vážné hudby, třemi z populární hudby, třemi z divadelní oblasti, jedním z televizní a jedním z filmové.

Šestnácti příspěvky do kategorie populární hudby se prezentoval Petr Pýcha. Již zmíněný rozhovor s judistkou Hefkovou byl zbývajícím, sedmnáctým záznamem tohoto publicisty. Ze žánrů využíval typ referátu, reportáže, sloupku, zprávy či medailonu.

S Miloslavem Martínkem jsme se setkali již v dvou člancích v roce 1990. Následující rok přispěl kulturní rubrice *RP* celkem desíti záznamy, z čehož čtyři spadaly do oblasti literatury, čtyři k výtvarnému umění, a po jednom k televizi a vážné hudbě. Byly posouzeny jako zprávy či referáty.

Z osobností do kulturní rubriky *Rudého práva* v roce 1991 přispěl například:

- režisér a herec Jan Kratochvíl
- spisovatel a básník Michal Černík
- jazykovědec Vladimír Šaur
- výtvarník Aleš Svoboda
- cestovatel Václav Marek

Z celkového počtu 33 autorských zkratk se nejpočetněji vyskytovaly zkratky:

- zr – 24
- er – 19
- mma – 9
- ros – 8
- hý – 6
- ČTK – 5
- vm – 4

Dvakrát se objevily následující zkratky: *em*, *eš*, *hj*, *kul*, *za*. Zbylé autorské zkratky nalezneme pouze pod jedním záznamem. Kompletní seznam všech výše nezveřejněných autorů a autorských zkratk – viz [Příloha č. 26].

5. 7. 4 Závěr analýzy

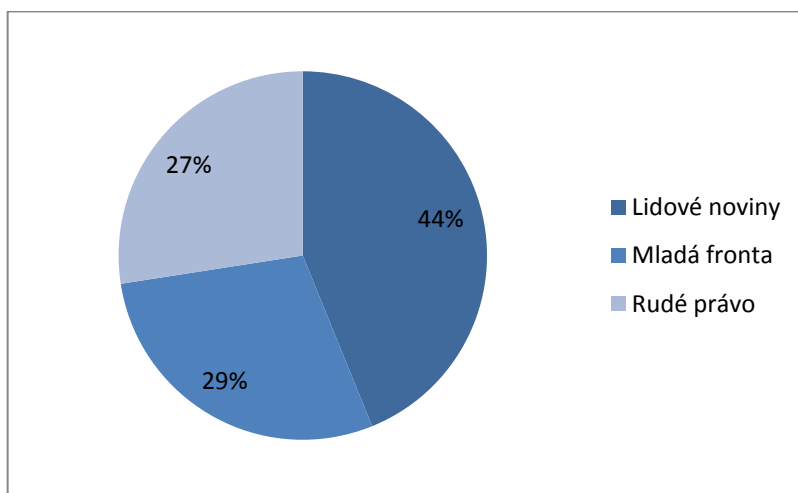
Jak již bylo výše zmíněno, prostor kulturní rubriky *Rudého práva* byl v roce 1991 příliš omezen. Rubrika se nacházela na společné straně s takzvanou černou kronikou, televizním programem a podobnými informačními kanály. Zvláště kvůli malé ploše tak redaktoři nejvíce využívali kratší publicistický útvar, zprávu.

Lze spatřit mnoho změn oproti předchozímu roku - snížil se počet příspěvků, množství přispěvatelů i typů článků.

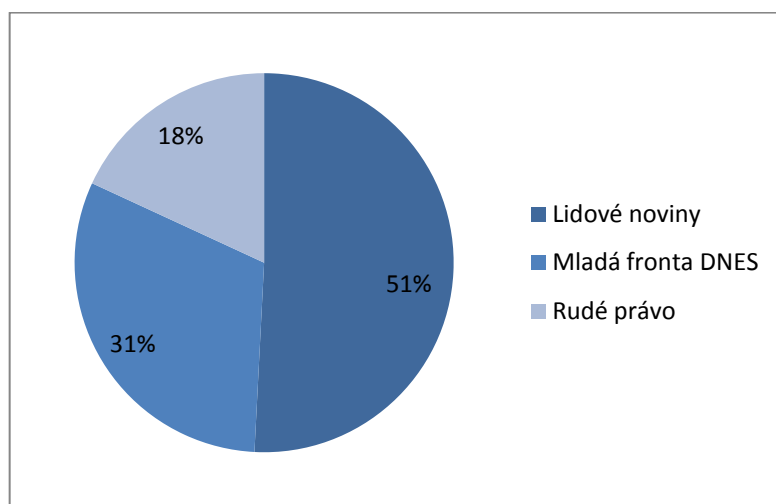
5. 8 Porovnání jednotlivých periodik

V roce 1990 bylo ve všech třech kulturních rubrikách zkoumaných deníků publikováno celkem 3728 příspěvků. O rok později, tedy v roce 1991, tento počet vzrostl na 3991. Následující grafy naznačují zastoupení článků o kultuře v jednotlivých tiskovinách.

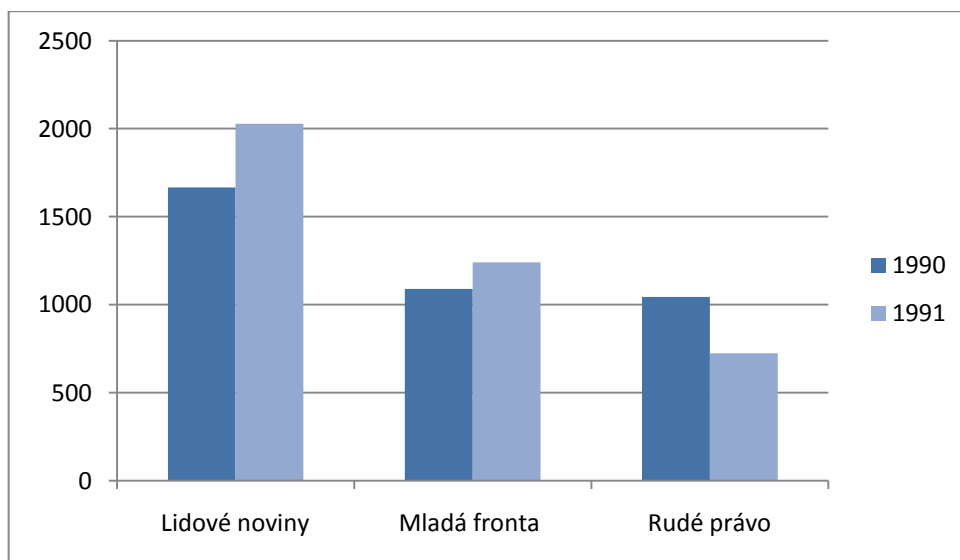
Graf č. 7: Množství článků o kultuře v jednotlivých denících roku 1990

Graf č. 8: Množství článků o kultuře v jednotlivých denících roku 1991

Graf č. 9: Počty článků publikovaných v denících v letech 1990 a 1991

Grafy č. 7 a 8 zobrazují percentuálně vyjádřené množství článků v denících vzhledem k jejich celkovému počtu. Z posledního grafu lze vyčíst, jak velký byl rozdíl mezi kvantitou článků v *Lidových novinách* a *Rudém právu* v roce 1991, ale také fakt, že u *Rudého práva* počet článků oproti předchozímu roku klesl.

Jednotlivé analyzované deníky se od sebe tematickým zaměřením velmi lišily. V obou ročnících *Lidových novin* se na první pozici v počtu článků objevila literatura, u *Mladé fronty* se jednalo o populární hudbu. *Rudé právo* během těchto dvou let změnilo zaměření, v roce 1990 obsadilo první pozici výtvarné umění, následující rok

televize. V případě *Lidových novin* a *Mladé fronty* se jednalo o čtenářsky zajímavá témata, zjevné uvolnění jejich vyhraněnosti a s tím spjatá svoboda tisku.

Literatura zastupovala ve všech denících významnou roli, celkem bylo vydáno 1609 příspěvků, z čehož 829 publikovaly listy v roce 1990. Největší zásluhu na tom nesly *Lidové noviny* s 438 záznamy v roce 1990 a 407 v roce 1991. *Rudé právo* v roce 1990 otisklo 197 záznamů, *Mladá fronta* pouze o tři méně. Následující rok ale *MF Dnes* vykazala celkem 265 příspěvků k literatuře, *RP* pouhých 109.

V případě divadelního zaměření prokázala analýza v roce 1990 495 článků, v roce 1991 více a to 566. V *Lidových novinách* se divadlo v obou letech umístilo na druhé pozici za literaturou, což dokazuje orientaci autorů na vzdělance. Seznamovaly čtenáře v celkem 510 člancích s novinkami na divadelních „prknech“. Nejméně se pak divadlu věnovalo *Rudé právo*, které v roce 1990 publikovalo 137 a v roce 1991 104 příspěvků s touto tematikou.

S populární hudbou se nejčastěji čtenář setkal v *Mladé frontě*, nejméně pak v *Rudém právu*. *MF* se orientovala na mladší čtenářskou generaci a přizpůsobila tomu také témata článků. Světu populární hudby se věnovala v 233 záznamech roku 1990, 268 v roce 1991. V *Lidových novinách* se populární hudba umístila na sedmé (rok 1990) a čtvrté (rok 1991) pozici. Celkově bylo zjištěno 931 záznamů tohoto zaměření.

Kategorie výtvarného umění se nejvýše umístila v *Rudém právu* roku 1990 s 236 záznamy, následující rok se 119 příspěvky na pozici druhé. Celkem se ve všech analyzovaných listech vyskytovalo 1198 záznamů, z čehož 567 patřilo k roku 1990. V *Lidových novinách* se v prvním roce objevilo až za literaturou, divadlem, filmem a kategorií ostatních, následující rok za literaturou a divadlem. Konkrétně to činí 205 (rok 1990) a 289 (rok 1991) článků.

V kategorii filmu bylo zjištěno celkem 862 záznamů, z čehož 419 spadá k roku 1990. V obou ročnících *Mladé fronty* i *Rudého práva* figuroval na páté pozici, pouze v případě *Lidových novin* obsadil třetí a rok na to až šesté místo pomyslného žebříčku. Přesto se počty filmových záznamů u *LN* téměř nezměnily – v roce 1990 publikovaly celkem 216 záznamů, rok nato 213 článků. *Rudé právo* v tomto ohledu figurovalo s 93 a 95 záznamy, *Mladá fronta* se 110 a 135 příspěvky.

Prekvapivým zjištěním se stalo postavení vážné hudby, která se nejvíce projednávala v *Lidových novinách* v roce 1990, když obsadila pátou pozici se 132

záznamy. Následující rok vykazala vyšší počet článků, 196, avšak klesla na šestou pozici za literaturu, divadlo, výtvarné umění, populární hudbu, ostatní a film. Celkově bylo publikováno rovných 600 záznamů, 42% z toho v prvním zkoumaném roce. V *Rudém právu* vyšlo 67 (rok 1990) a 69 (rok 1991) záznamů, v *Mladé frontě* 52 (rok 1990) a 84 (rok 1991).

Kvantita televizních záznamů byla překvapením u *Rudého práva* roku 1991, když se tato mediální oblast umístila na první pozici se 151 články. V předchozím roce ji ostatní kategorie odsunuly až na osmé místo, s 50 záznamy. S ohledem na celkové množství článků jich *Lidové noviny* o televizi publikovaly poměrně málo, v roce 1990 celkem 73, o rok později 107. *Mladá fronta* se k televizní oblasti vyjadřovala nejméně, v roce 1990 pouze 36, následující rok 51 příspěvky.

V podstatně menším zastoupení figurovala kategorie poezie. Nejvíce příspěvků obsahovalo *Rudé právo* v roce 1990 a to 60. Následující rok počet klesl na pouhých osm záznamů. V případě literaturu upřednostňujících *Lidových novin* se dalo očekávat vyšší počet poetických vsuvek, které by doprovázely článek, avšak čtenář se setkal pouze s 39 (rok 1990) a 20 (rok 1991) básněmi. V *Mladé frontě* jsou tyto počty ještě nižší, a to 30 (rok 1990) a 13 (rok 1991) záznamů.

Nejnižších hodnot dosáhla kategorie rozhlasu. Obsadila poslední pozici ve většině analyzovaných deníků, vyjímaje *Lidových novin* roku 1991, kdy se umístila předposlední se 42 příspěvky. Celkem 25 záznamů se objevilo během obou let v *Mladé frontě*, pouhých pět v *Rudém právu*.

Celkem 734 článků bylo zařazeno do kategorie ostatní, jež obsahovala články bez určitého zaměření. Největší podíl na tom měly *Lidové noviny*, u nichž to platilo u 215 (rok 1990) a 220 (rok 1991) záznamů. Nejnižší počet těchto příspěvků se vyskytoval v *Rudém právu* roku 1991, a to pouhých 25. Předchozí ročník *RP* vykazoval 170 nezařaditelných článků. Celkového počtu 104 záznamů v kategorii ostatních dosáhla *Mladá fronta*.

Z výše uvedeného vyplývá, že nejpočetněji (celkově v obou ročnících) byly zastoupeny kategorie literatura, výtvarné umění a divadlo. Není to však směrodatným výsledkem v ohledu na rozdílné množství článků v jednotlivých denících.

Analýza žánrů prokázala nejvyšší kvantitativní hodnoty u recenze (celkově 1506), zprávy (celkem 1271) a referátu (1204). Toto pořadí platilo pouze v případě *Lidových novin* roku 1991. S malými obměnami se setkáváme u *LN* a *Rudého práva* roku 1990. *Mladá fronta* kladla důraz spíše na rozhovory, kterých publikovala během obou let celkem 373.

S více jak 60% z celkového počtu všech zveřejněných zpráv se setkáváme v *Lidových novinách* v roce 1991. Příčinou bylo množství krátkých záznamů patřících do rubriky „Co-kdy-kde“. Jako protiklad působila *Mladá fronta* v roce 1990, která otiskla pouhých 51 zpráv.

Stejně lze pohlížet na rozdílnost množství žánru polemiky. Z celkového počtu 72 jich bylo 37 zveřejněno v *Lidových novinách* roku 1990. Dalších 18 pak v následujícím roce, což lze přičítat svobodě projevu a s tím spjatým různorodým názorům, jež byly v *LN* podporovány. Oproti tomu v *Rudém právu* v roce 1991 se objevila pouze jedna.

Výskyt jednotlivých žánrů se lišil v ohledu na deník i rok. V malém zastoupení se v *Lidových novinách* objevil žánr dupliky, prohlášení či ankety, v *Mladé frontě* dopisu, polemiky či eseje. V *Rudém právu* se poměrně málo vyskytoval nekrolog, prohlášení či dopis aj.

Analýza autorů prokázala nejpočetnější zastoupení v *Lidových novinách*, kdy se v roce 1990 setkáváme s celkem 216 jmény a 73 zkratkami, následující rok se 354 jmény a 55 autorskými zkratkami. Podstatně nižšího počtu dosáhla *Mladá fronta*, ve které bylo v roce 1990 uvedeno 98 jmen a 52 autorských zkratk, v roce 1991 pak 81 jmen a 30 zkratk. Ještě menší autorské zastoupení se vyskytlo v *Rudém právu*, v roce 1990 v počtu 90 jmen a 47 zkratk, v následujícím roce pouhých 34 jmen a 33 autorských zkratk.

Pod největším počtem článků nalezneme jméno Alexe Švamberka, který působil v redakci *Mladé fronty* jako hudební kritik. V roce 1990 byl podepsán pod 145 záznamy, následující rok pod 235. Následovala jej redaktorka *Lidových novin* Mirka Spáčilová s 299 příspěvky. Do *Mladé fronty* přispívalo celkově poměrně málo autorů, což způsobilo, že Petr Volf a Martin Nezval publikovali v kulturní rubrice během dvou let více jak 270 záznamů – v případě Volfa se jednalo o 274 příspěvků, Nezval napsal 271 článků.

Co se týče autorských zkratk, v největším zastoupení nalezneme zkratky "zat" a "pal" v *Lidových novinách* roku 1990 (shodně 46 záznamů). Během obou let publikovala nejčastěji "pal" – 89 příspěvků. V *Mladé frontě* se nejpočetněji vyskytovaly zkratky "jan" (rok 1990 – celkem 21 záznamů) a "trn" (rok 1991 – celkem 19 článků). *Rudé právo* disponovalo celkem 80 zkratkami, z nichž nejpočetněji se vyskytovala "er" (v roce 1990 pod 35 záznamy, 1991 pod 19). Také se setkáme se zkratkou "ČTK", značící Českou tiskovou kancelář. V *Rudém právu* se objevila celkem 23x.

5. 9 Porovnání deníků v letech 1990 a 2000

Desetiletí znamená pro vývoj žurnalistiky velmi dlouhou dobu, za kterou lze periodikum kompletně pozměnit. Důkazem toho je rozdílnost mezi analyzovanými deníky v letech 1990 a 2000. Odkazuji tímto na bakalářskou práci Veroniky Vaškové „*Obraz kultury v celostátních novinách na přelomu milénia*“ z roku 2013.

Na úvod je třeba uvést, že rozsah kulturní rubriky i samotných novin byl v roce 2000 podstatně větší, což způsobilo vyšší kvantitu získaných záznamů. Zatímco v roce 1990 publikovaly *Lidové noviny* 1666 záznamů, *Mladá fronta* 1019 a *Rudé právo* 1043 příspěvků, o desetiletí později byly tyto údaje následující: *Lidové noviny* obsahovaly 3315 článků, *Mladá fronta DNES* 3038 a *Právo* 1899 záznamů.

Jednotlivé deníky vykazují také změnu tematickou. *Lidové noviny* se v roce 2000 nejvíce zaměřily na hudbu, kterou obsahovalo 590 záznamů. Má analýza vykazala celkem 250 příspěvků, což ji řadilo na druhou pozici za literaturu. Tento fakt lze jistě vysvětlit jednak tím, že *LN* byly vždy tradičně vázány na vzdělané publikum a svět literatury, jednak také skutečností, že v prvních porevolučních letech to byla právě oblast literatury, která se konečně – po dlouhých letech cenzury – mohla dostat na veřejnost. V obou analýzách převažovala hudba vážná nad populární, což dosvědčuje orientaci spíše na vzdělané, intelektuální publikum. Zajímavá je změna, kterou list provedl v souvislosti se zaměřením na film. Zatímco v roce 1990 redakce věnovala stejnou pozornost filmu i divadlu, o deset let později jednoznačně preferovala informace o filmu. To svědčí o větší společenské oblíbenosti a navštěvovanosti filmu. V obou analyzovaných obdobích se projevil stejný zájem o výtvarné umění, které se umístilo na páté pozici žebříčku – v roce 1990 s 205, v roce 2000 s 367 záznamy.

Mladá fronta se, stejně v obou porovnávaných letech, věnovala nejčastěji hudbě, a to převážně té populární. Konkrétně se jedná o 285 záznamů v roce 1990 a 793 příspěvků v roce 2000. To jednoznačně odráží zaměření novin na věkově mladší vrstvu čtenářů. Posun k modernějším formám zábavy dokazuje také oblíbenost filmu, který se v průběhu desetiletí dostal z páté pozice na druhou. Kategorie literatury a divadla se těšily téměř stejné oblibě v obou zkoumaných obdobích.

Přechod *Rudého práva* na *Právo* neznamenal jen změnu názvu a politické orientace, ale také posun v některých aspektech tematického zaměření článků. Zatímco v *Právu* se nejpočetněji vyskytovala hudba (celkem 463 příspěvků), *Rudé právo* o ní informovalo minimálně a upřednostňovalo tradičnější formy umění – výtvarné umění, literaturu či divadlo. O mnohém také vypovídá skutečnost, že se filmové oblasti překvapivě věnovalo poměrně málo prostoru v obou ročnících, kdy obsadila pátou pozici – v *Rudém právu* s 93 záznamy, v *Právu* s 241 příspěvky. Tyto výsledky jsou přisuzovány k zacílení na starší věkovou skupinu čtenářů.

Z žánrového hlediska nedošlo k žádným závratným změnám. Jediným rozdílem je celkově vyšší počet krátkých zpráv v roce 1990 a převaha žánru interpretované zprávy v roce 2000. Zdůvodnit to lze sníženým poměrem poskytnutého prostoru pro kulturní zpravodajství. Zatímco počátkem 90. let dominovaly zprávy, recenze a referáty, v roce 2000 byly uvedeny nejpočetněji recenze, referáty a interpretované zprávy. K velké změně došlo v případě rozhovorů otištěných v *Mladé frontě*. Jestliže v roce 1990 tvořily čtvrtinu prostoru celé rubriky, o deset let později byly zastoupeny pouhými čtyřmi procenty.

Množství autorů přispívajících do kulturní rubriky se v případě *Lidových novin* snížil, u *Mladé fronty DNES* a *Práva* naopak zvýšil. V *LN* v roce 1990 tedy figurovalo celkem 216 jmen, o deset let později 173. V případě *Mladé fronty* vzrostl počet autorů z 98 na 148, v *RP* z 90 na 101. Z nárůstu počtu přispívajících redaktorů lze vyčíst snahu jednotlivých redakcí o větší odbornost prezentovaných článků. Kvantita autorských zkratk je v obou porovnávaných letech víceméně vyrovnaná.

6. ZÁVĚR

Předložená bakalářská práce představuje kulturní rubriky celostátních tiskovin z porevolučních let 1990 a 1991 a obraz společenského dění té doby v nich. Z deníků byly pro tento účel zvoleny *Lidové noviny*, *Mladá fronta* (od září roku 1990 již *Mladá fronta Dnes*) a *Rudé právo*.

Jednotlivá periodika pohlížela na svět kultury velmi odlišně, což bylo znát ze všech zkoumaných hledisek. Nejvíce prostoru poskytovaly kulturnímu zpravodajství *Lidové noviny*, které mu vyčlenily celou stranu či dvojstranu, nejméně pak *Rudé právo*, zahrnující necelou stranu. Důsledkem toho jsou kvantitativní odlišnosti, které jednotlivá média vykazují. Z celkového počtu 7719 záznamů jich téměř polovina (konkrétněji 47,9 %) náležela *Lidovým novinám*. Dalších 29 % vyprodukovala redakce *Mladé fronty* a zbylých 23 % příspěvků bylo zjištěno na stránkách *Rudého práva*.

K předpokladu, že v počátečních letech uvolnění cenzury, svobodného tisku a opětovného rozvoje kulturního života společnosti budou preferovány tomu odpovídající formy umění, v mnoha případech došlo. *Lidové noviny*, deník zaměřený na vzdělané a inteligentní čtenářské osazenstvo, se v obou letech nejvíce zaměřil na literaturu. Tuto skutečnost lze objasnit zmíněným uvolněním cenzury, jež způsobila znovu publikování zakázaných autorů. *Mladá fronta*, jakožto „deník mládeže“, upřednostňovala během obou ročníků populární hudbu a literaturu. Odůvodňujícím faktem může být záměr oslovit co nejrozšířenější spektrum čtenářů. Nejvíce překvapivým bylo zaměření *Rudého práva*, jež v prvním analyzovaném roce vykazovalo nejvíce příspěvků k výtvarnému umění, v následujícím pak v televizní kategorii. *Rudé právo* z pozice listu Komunistické strany Československa odmítalo reagovat na revoluční změny a věnovalo se tradičnějším formám umění, s výjimkou televizní kategorie. Její obsažnost je způsobena celkovou orientací listu v roce 1991, který kulturní tematiku upozadil na úkor jiných rubrik (např. Černé kroniky, Předpovědi počasí aj.) a zbylý prostor poskytl informacím o televizních programech.

Redaktoři *Lidových novin* uplatňovali nejčastěji žánr recenze, zprávy a referátu, v *Mladé frontě* se uplatňoval početně také rozhovor. Omezený prostor *Rudého práva* byl zaplněn převážně referáty, zprávami, recenzemi či komentovanými zprávami. Z celkového hlediska všech zkoumaných tiskovin se nejvíce publikovaly recenze, krátké zprávy a referáty. Pro účely stručného informování, seznamování čtenářů

s novinkami v kulturní oblasti či pohledu autora na daný umělecký objekt byly tyto žánry nejvhodnější.

V *Lidových novinách* bylo uvedeno také nejvíce autorů. Během roku 1990 jsme se setkali s 216 jmény a 73 zkratkami, následující rok se 354 autory a 55 zkratkami. Během obou let se nejvíce projevila redaktorka Mirka Spáčilová, která uvedla celkem 299 článků. Podstatně nižší rejstřík autorů byl zaznamenán u *Mladé fronty*, zahrnující v roce 1990 celkem 98 jmen a 52 autorských zkratk, rok poté 81 jmen a 30 zkratk. Nízký počet přispěvatelů umožnil více se projevit „domácím“ redaktorům, čehož využili hlavně Alex Švamberk, publikující 380 příspěvků, Petr Volf se 274 záznamy, a Martin Nezval s 271 články. Množství přispěvatelů do Rudého práva během let výrazně klesl. V roce 1990 jej činilo 90 jmen a 47 zkratk, následující ročník vykázal pouhých 34 jmen a 33 autorských zkratk.

V závěru práce dokládá, v ohledu na veškeré zmíněné aspekty, srovnání jednotlivých tiskovin v obou letech a porovnání let 1990 a 2000.

Z uvedených analýz vyplývá, že se na začátku devadesátých let vyskytovala periodika s odlišnou politickou a čtenářskou orientací, jiným rozsahem poskytnutých informací či různorodým tematickým obsahem, z nichž si čtenář mohl vybrat.

Resumé

Tato bakalářská práce se věnuje rozsahu a obsahu kulturních rubrik celostátních periodik v porevolučních letech 1990 a 1991. Z deníků byly vybrány *Lidové noviny*, *Mladá fronta* (od září roku 1990 již *Mladá fronta Dnes*) a *Rudé právo*. Vlastní výzkum spočíval v analýze kulturních rubrik. Autorka sledovala, jakými druhy umění se noviny zabíraly, kdo a prostřednictvím jakých žurnalistických žánrů o kultuře psal.

V úvodní části je zmíněna historie a podoba zkoumaných listů, na kterou navazuje kapitola věnující se charakteristice žurnalistických žánrů. Hlavní částí práce je analýza a komentář získaných dat. Analýza sledovala rozdílné tematické zaměření jednotlivých periodik, odlišnou kvantitu záznamů či poskytnutý prostor pro kulturní rubriku. V neposlední řadě také závislost novinářské tvorby na personálních změnách v redakcích i v samotné společnosti. Získaná data z rozborů jednotlivých deníků byla poté porovnána mezi sebou, při čemž jsou zohledněny oba zkoumané ročníky. Součástí práce se stalo také srovnání výsledků výzkumu s údaji pořízenými v roce 2000, aby mohla být prokázána orientace daných tiskovin.

Summary

This bachelor thesis is focused on the scope and content of cultural columns of national periodicals in post-revolutionary years of 1990 and 1991. As reference newspapers for this work were selected Lidové noviny, Mladá fronta (in September 1990 it was renamed to Mladá fronta Dnes) and Rudé právo. The actual research consisted in the analysis of cultural columns. The author followed, what kind of art the periodicals dealt with, who and through what journalistic genres they wrote.

In the introductory section is mentioned the history and appearance of the periodicals, which is connected to the chapter focusing on the characteristics of journalistic genres. The main part of the work is the analysis and commentary of the obtained data. The analysis followed different thematic focus of the periodicals, different quality of records or providing space for the cultural section. Last but not least, also the dependency of the journalistic work on personnel changes in newsrooms and in society itself. The obtained data from the analyses of the periodicals were then compared with each other, taking into account both examined years. As a part of this work was also the comparison of research results with data acquired in 2000, so that it can be proved the orientation of the periodicals.

Das Resümee

Diese Bachelorarbeit befasst sich mit dem Umfang und Inhalt der kulturellen Rubriken der nationalen Periodika in nachrevolutionären Jahren 1990 und 1991. Aus den Blätter ausgewählt wurden Lidové noviny, Mladá fronta (seit September 1990 Mladá fronta Dnes) und Rudé právo. Die eigene Forschung bestand in der Analyse von kulturellen Rubriken. Der Autor verfolgte, mit welche Arten des Kunst die Zeitungen befassten sich, wer und durch journalistischen Genres über die Kultur schrieb er.

Es ist erwähnt in der Einleitung die Geschichte und die Darstellung der Blätter, mit dem ist es verbunden das Kapitel konzentriert sich auf Merkmale journalistischen Genres. Der Hauptteil der Arbeit ist die Analyse und Kommentierung der gewonnenen Daten. Die Analyse folgte verschiedene thematische Ausrichtung der Zeitungen, unterschiedliche Menge von Datensätzen oder den Raum für die kulturell Rubrik. Nicht zuletzt auch die Abhängigkeit der journalistische Arbeiten über personelle Veränderungen in den Nachrichtenredaktionen und in dem Sozietät selbst. Die gewonnenen Daten aus den Analysen der einzelnen Blätter wurden dann miteinander verglichen, wobei beide der untersuchten Jahre werden berücksichtigt. Ein Teil dieser Arbeit wurde auch der Vergleich von Forschungsergebnissen mit im Jahr 2000 erfassten Daten zu werden, so dass durch die Ausrichtung dieser Blätter nachgewiesen werden kann.

Seznam literatury a pramenů

Literatura

- [1] BERÁNKOVÁ, Milena – KŘIVÁNKOVÁ, Alena – RUTTKAY, Fraňo. *Dějiny československé žurnalistiky. III. díl, Český a slovenský tisk v letech 1918 – 1944*. Praha: Novinář, 1988.
- [2] FRANĚK, Jiří: *Naše Rudé právo: čtyřicet let listu KSČ, který bojuje za pravdu, socialismus a mír*. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1960.
- [3] HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949-2006*. Praha: Libri, 2007.
- [4] HRABÁK, Josef. *Poetika*. Praha: Československý spisovatel, 1977.
- [5] Kolektiv autorů (OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan, aj.). *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002.
- [6] PERNES, Jiří: *Svět Lidových novin 1893-1993*. Praha: Lidové noviny, 1993.
- [7] Redakční rada (DOČKAL, Miroslav, JURÁK, Robert, KOLONIČNÝ, Josef aj.). *Novinářské žánry. Část 1*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1973.
- [8] Redakční rada (DOČKAL, Miroslav, JURÁK, Robert, KOLONIČNÝ, Josef aj.). *Novinářské žánry. Část 2*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1974.
- [9] ŠTORKÁN, Karel. *Publicistické žánry*. Brno: Novinář, 1980.
- [10] VAŠKOVÁ, Veronika. *Obraz kultury v celostátních novinách na přelomu milénia*. Olomouc, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Doc. PhDr. Eva Vičarová, Ph.D.
- [11] VIČAR, Jan. *Hudební kritika a popularizace hudby*. Praha: Koniasch Latin Press, 1997.

Prameny

- [12] *Lidové noviny*, rok 1990
- [13] *Lidové noviny*, rok 1991
- [14] *Mladá fronta*, rok 1990
- [15] *Mladá fronta Dnes*, rok 1990
- [16] *Mladá fronta Dnes*, rok 1991

- [17] *Rudé právo*, rok 1990
[18] *Rudé právo*, rok 1991

Internetové zdroje

- [19] <http://epaper.lidovky.cz/lidove-noviny/kdo-jsme/vice-z-historie>. – ze dne 27. 2. 2014.
[20] <http://www.mf.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti/> – ze dne 26. 2. 2014.
[21] <http://www.blisty.cz/art/23779.html> – ze dne 27. 2. 2014.
[22] <http://www.mf.cz/pro-media/168-vydavatelstvi-mlada-fronta-udelilo-svoje-vyrocní-ceny-za-rok-2011> – ze dne 26. 2. 2014.
[23] <https://mfdnes.cz/redakce> – ze dne 26. 2. 2014.
[24] <http://www.ksm.cz/historie/pred-90-lety-bylo-zalozeno-rude-pravo.html> – ze dne 12. 2. 2014.
[25] <http://www.cesky-jazyk.cz/slovnicek-pojmu/epigram/> – ze dne 13. 3. 2014.
[26] http://www.muzikologie.upol.cz/uploads/media/Novinarske_zanry.doc – ze dne 13. 3. 2014.
[27] <http://vice.idnes.cz/novinari.aspx?idnov=905> – ze dne 31. 3. 1991.
[28] <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/petr-volf-6991> – ze dne 3. 4. 2014.
[29] <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=469> – ze dne 3. 4. 2014.
[30] <http://www.idu.cz/cs/scenicke-cteni-francouzskych-a-ceskych-soudobych-h> – ze dne 3. 4. 2014.

Seznam grafů

Graf č. 1: <i>Lidové noviny</i> v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	30
Graf č. 2: <i>Lidové noviny</i> v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	40
Graf č. 3: <i>Mladá fronta</i> v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	50
Graf č. 4: <i>Mladá fronta Dnes</i> v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	61
Graf č. 5: <i>Rudé právo</i> v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění ...	73
Graf č. 6: <i>Rudé právo</i> v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění ...	85
Graf č. 7: Množství článků o kultuře v jednotlivých denících roku 1990	95
Graf č. 8: Množství článků o kultuře v jednotlivých denících roku 1991	96
Graf č. 9: Počty článků publikovaných v denících v letech 1990 a 1991	96

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: <i>Lidové noviny</i> v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	30
Tabulka č. 2: <i>Lidové noviny</i> v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	40
Tabulka č. 3: <i>Mladá fronta</i> v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	50
Tabulka č. 4: <i>Mladá fronta Dnes</i> v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	61
Tabulka č. 5: <i>Rudé právo</i> v roce 1990 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	73
Tabulka č. 6: <i>Rudé právo</i> v roce 1991 – přiřazení jednotlivých článků k druhům umění	84

Seznam příloh

Příloha č. 1: Ukázka pracovní tabulky, <i>Lidové noviny</i> , rok 1990	113
Příloha č. 2: Ukázka pracovní tabulky, <i>Mladá fronta</i> , rok 1990	114
Příloha č. 3: Ukázka pracovní tabulky, <i>Rudé právo</i> , rok 1991	115
Příloha č. 4: <i>Lidové noviny</i> , článek ze dne 2. 6. 1990.....	116
Příloha č. 5: <i>Lidové noviny</i> , článek ze dne 21. 12. 1990.....	117
Příloha č. 6: <i>Lidové noviny</i> , článek ze dne 22. 10. 1991.....	118
Příloha č. 7: <i>Lidové noviny</i> , článek ze dne 6. 6. 1991.....	119
Příloha č. 8: <i>Lidové noviny</i> , článek ze dne 2. 4. 1991.....	120
Příloha č. 9: <i>Mladá fronta</i> , článek ze dne 11. 7. 1990	121
Příloha č. 10: <i>Mladá fronta</i> , článek ze dne 27. 7. 1990	122
Příloha č. 11: <i>Mladá fronta</i> , článek ze dne 23. 1. 1990	123
Příloha č. 12: <i>Mladá fronta Dnes</i> , článek ze dne 25. 2. 1991	124
Příloha č. 13: <i>Mladá fronta Dnes</i> , článek ze dne 28. 5. 1991	125
Příloha č. 14: <i>Mladá fronta Dnes</i> , článek ze dne 26. 7. 1991	126
Příloha č. 15: <i>Rudé právo</i> , článek ze dne 6. 1. 1990.....	127
Příloha č. 16: <i>Rudé právo</i> , ukázky z rubriky „Mikrokomentáře“, 16. 2. 1990 a 2. 5. 1990	128
Příloha č. 17: <i>Rudé právo</i> , článek ze dne 9. 7. 1990.....	129
Příloha č. 18: <i>Rudé právo</i> , článek ze dne 28. 8. 1991	130
Příloha č. 19: <i>Rudé právo</i> , článek ze dne 14. 11. 1991	131
Příloha č. 20: <i>Rudé právo</i> , článek ze dne 3. 5. 1991	132
Příloha č. 21: Podrobný seznam autorů – <i>Lidové noviny</i> , rok 1990	133
Příloha č. 22: Podrobný seznam autorů – <i>Lidové noviny</i> , rok 1991	135
Příloha č. 23: Podrobný seznam autorů – <i>Mladá fronta</i> , rok 1990.....	137
Příloha č. 24: Podrobný seznam autorů – <i>Mladá fronta Dnes</i> , rok 1991	138

Příloha č. 25: Podrobný seznam autorů – <i>Rudé právo</i> , rok 1990	139
Příloha č. 26: Podrobný seznam autorů – <i>Rudé právo</i> , rok 1991	140

Anotace

Příjmení a jméno autora: Vojkůvková Kateřina

Fakulta: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra: Katedra muzikologie

Název práce: Obraz kultury v celostátních novinách v letech 1990 a 1991

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Eva Vičarová, Ph.D.

Počet stran: 140

Počet znaků (včetně mezer): 207 793

Počet příloh: 26

Počet titulů použité literatury: 11

Klíčová slova: noviny, kultura, umění, žánr, článek, Lidové noviny, Mladá fronta, Rudé právo, žurnalistika

Charakteristika práce: Bakalářská práce se věnuje rozsahu a obsahu kulturních rubrik celostátních periodik v porevolučních letech 1990 a 1991. V úvodu mapuje historii a podobu periodik, následně charakteristiku žurnalistických žánrů. Samotný výzkum spočíval v analýze jednotlivých kulturních rubrik a v jejich srovnání.

Přílohy:

Příloha č. 1: Ukázka pracovní tabulky, *Lidové noviny*, rok 1990

datum	název článku	zaměření	žánr	autor	poznámka
5.1.1990	Největší kvalitou člověka	literatura	rozhovor	Jaroslav Veis	rozhovor s Arnoštem Lustigem
	Karel Šiktanc	poezie	báseň	(Karel Šiktanc)	
	Rozdané tramské srdce	literatura	referát	Jiří Černý	
	Divadlo samo sobě	divadlo	glosa	rE	
	Anketa LN	ostatní	anketa	><><	
	Čeho se vlastně odřící?	ostatní	referát	Milan Jungmann	kultura
	Čo sa stalo v Bratislavě	ostatní	referát	Ivan Hoffman	
	Lidové noviny Karla	literatura	referát	Ivan Klíma	vzpomínka na LN Karla Čapka
	Zima je tady!	ostatní	fejton	Pavel Kohout	
	Dvoji zeptání	ostatní	rozhovor	Lenka	výt. skupina Tvrdošíň a divadlo Sklep
9.1.1990	Ante quem-post quem	film	referát	Jan Lukeš	
	Vina S.Becketta	literatura	recenze	Jan P. Kučera	
	Věštná trutnovská	film	sloupek	Jan Lukeš	
	pozdání	divadlo	zpráva	Lenka	
	Hledání ztraceného času	ostatní	fejton	Daniela	
	Nechceme Dobříš!	literatura	zpráva	ln	Obec spisovatelů
	Malá Strana 1989	ostatní	referát	Moimír Horvna	
	Svobodný, ale s rozpaky	televize	recenze	Vladimír Just	silvestrovský televizní program
	Ve jménu Karla Čapka	literatura	rozhovor	Vladimír	
	Gordická hlava	literatura	komentovaná	Vladimír	
13.1.1990	Trůnní řeč pronesená do	literatura	referát	Jiří Rul'f	
	Strukturv Hanv	výtvarné	sloupek	Jiří Šmíd	
	Mv a autocenzura?	ostatní	glosa	Jan Foll	cenzura v umění
	Šafrán vzácný tehdy i	populární	recenze	Jan Rejžek	
	Život jako umělecké dílo	ostatní	fejton	Milan Kundera	umění
	Zdvořilý dotaz	ostatní	esej	Jaroslav Čejka	pokání za vandalství spáchané na české lit.
	Vvzдорovaná práce	divadlo	rozhovor	Jindřich Černý	
	Sloupek nejen televizní	televize	sloupek	Vladimír Just	
	Skřítek pana Menzela	film	referát	Vladimír	
17.1.1990	Umělče, tvoř a nemluv!	literatura	sloupek	Jan Lukeš	
	Odpověď na zdvořilý	ostatní	polemika	Milan Jungmann	odpověď na dopis

Příloha č. 2: Ukázka pracovní tabulky, *Mladá fronta*, rok 1990

28.8.1990	200	Být dobrým galeristou je	výtvarné umění	rozhovor	Petr Volf	
		Valdický rock podruhé	populární hudba	recenze	Pavel Kracík	
		Doucha a kolísko 1967	divadlo	referát	Michal Huvar	
		Lež jako mravní princip	film	recenze	Martin Nezval	
		Divadelní představení??	divadlo	komentovaná	Petr Volf	
29.8.1990	201	Co koupí, to zaplatí	literatura	rozhovor	Martin Nezval	knihkupci
		Turné dlouhé čtvři roky	populární hudba	rozhovor	Alex Švamberk	
		Kladivo na rockery	literatura	recenze	Filip Křivský	
		Zámek (pod obrázkem)	výtvarné umění	zpráva	Petr Volf	
		Pohádka pro celou rodinu	film	recenze	Jana Hanušková	
30.8.1990	202	Nesnesitelná obtížnost	vážná hudba	rozhovor	Martin Nezval	
		Slepá skvrna civilizace	literatura	recenze	Alex Švamberk	o Černobylu
		DO auta Garáž	populární hudba	recenze	Alex Švamberk	
		Petr Petříček: Noční koncert	poezie	báseň	(Petr Petříček)	
		Žararaka I.	výtvarné umění	referát	Petr Volf	
31.8.1990	203	Mraky nad podnikáním v	ostatní	rozhovor	Martin Nezval	kultura
		Šok	film	fejeton	Jana Hanušková	
		Stalo se...	literatura	glosa	Jaromír Slomek	
		Východočeský Woodstock	populární hudba	rozhovor	Jiří Munzar	
		Žararaka II.	výtvarné umění	referát	Petr Volf	
4.9.1990	3	První soukromá divadelní	divadlo	reportáž	Martin Nezval	
		Výdobytky socialistické	divadlo	recenze	Jana Hanušková	
		Pepa Nos se zlobí	populární hudba	recenze	Markéta Šádková	
		Zahraničních kapel	populární hudba	komentovaná	Alex Švamberk	
5.9.1990	4	Všechno ukáže čas	divadlo	rozhovor	Martin Nezval	
		Předěi Monitor očekávání?	ostatní	referát	Ivan Šiler	
		Potlačené knihy z magnetu	literatura	referát	ker	
		Konec americké Pavky	film	recenze	Martin Nezval	
6.9.1990	5	Dochází na lámání chleba	divadlo	rozhovor	Martin Nezval	
		Do nejisté sezóny	divadlo	esej	Jiří Tvrzník	
		Málo temná půlnoc	populární hudba	recenze	Alex Švamberk	

Příloha č. 3: Ukázka pracovní tabulky, *Rudé právo*, rok 1991

3.6.1991	128	Šance pro vtipálky	televize	fejeton	Dita Fuchsová	
4.6.1991	129	Kam kráčíš, Pražské jaro?	vážná hudba	reportáž	Hana Šlesingerová	
		Nesourodý slepenec	výtvarné	referát	Peter Kováč	
		Něžně chlapské drama	televize	komentovaná zpráva	Dita Fuchsová	
5.6.1991	130	Kolumbus v Kinského sadech	divadlo	reportáž	František Cinger	
		I Nemo by se divil	televize	zpráva	ros	
		Své hvězdy mají všude	divadlo	recenze	Eva Šmeralová	
		Československo přitahuje stále	divadlo	zpráva	<><><>	
6.6.1991	131	Kříže na hrob desáté múzy?	film	reportáž	Věra Míšková	
		"Předpokládám, že přežijeme"	literatura	referát	František Cinger	
		Dnes začíná Zlatá Praha	televize	komentovaná zpráva	Dita Fuchsová	
7.6.1991	132	Ten, který tančí s vlky	film	recenze	Věra Míšková	
		Čekání na Tápiese	výtvarné	reportáž	Peter Kováč	
		Lízátková premiéra	film	zpráva	Věra Míšková	
		Evropa na východ od západu	film	referát	Dita Fuchsová	
		Renesančně rozverná	televize	zpráva	Dita Fuchsová	
10.6.1991	134	Až přijde kocour	film	fejeton	Věra Míšková	
		Televtipálkové!	televize	zpráva	Dita Fuchsová	
11.6.1991	135	Podnikatelé nám pomáhají	ostatní	rozhovor	František Cinger	
		Proč revoluce	poezie	báseň	><><>	Jaroslav
		Pozapomenutý malíř	výtvarné	zpráva	ST	
		Pražský červen zahajuje	vážná hudba	zpráva	František Cinger	
		Ztracený ráj	divadlo	zpráva	><><><>	
		Ukýchaná komedie	televize	komentovaná zpráva	Dita Fuchsová	
12.6.1991	136	Absurdní, leč pravdivé	divadlo	recenze	Josef Holý	
		Tanec Praha 91	vážná hudba	komentovaná zpráva	Věra Míšková	
		Hymnus o přírodě	výtvarné	referát	Peter Kováč	
		Něco ze Zlaté Prahy	televize	zpráva	Dita Fuchsová	
13.6.1991	137	Zbývá ještě naděje?	výtvarné	referát	Věra Míšková	
		Turné K.G. '91	populární	zpráva	šek	
		Opíjení rohlíkem a to další	literatura	referát	Vladimír Piša	
		Dnes končí MTF Zlatá Praha	televize	referát	Dita Fuchsová	
14.6.1991	138	Světová scénografie v Praze	divadlo	referát	Peter Kováč	
		Jeff Koons	výtvarné	medailon	Peter Kováč	

KULTURA

Cannes, hlavní město filmu

Jedná se o reklamní festival, tak byl na Cannes. Plati to ovšem jen do určité míry a v roce, protože po čtyřech letech v tomto letovisku se opět o existenci. Těch čtyř let ale stojí za to, protože se tu, pokud to vydržíte, může být filmový festival. To ale stojí za to, protože se tu, pokud to vydržíte, může být filmový festival. To ale stojí za to, protože se tu, pokud to vydržíte, může být filmový festival.

Když přiznat, že Cannes působí hlavním dojmem než Eiffelka, která je komerčně stejně jako v Cannes. Je tu obrovská síť hotelů, která se tu, pokud to vydržíte, může být filmový festival. To ale stojí za to, protože se tu, pokud to vydržíte, může být filmový festival.

Není pro mě možná psát o filmovém festivalu v Cannes, protože jsem se nikdy nešel do Cannes. Je tu obrovská síť hotelů, která se tu, pokud to vydržíte, může být filmový festival. To ale stojí za to, protože se tu, pokud to vydržíte, může být filmový festival.

ale také bytostně. Stejnou platnost momentálně trávím, ale také klubové zlaté a lásko k filmu. Zdálo se mi, že tohle je to, co se zaměříte.

Festivalový palác se přitom nalil od nabele. Falešná kultury, plácnutí měl být pokryt jasnou, ale i takový velký panice. Hlavni edl disponuje dvěma stádky stýti stý mly, sedlejší jedním tiskem a kromě toho je tu spousta projekcí, které nelze naří. Kvalita promítání a doba trvání je tak dokonalá, že se za pól stý pochopíte, že jste viděli spoustu filmů. S počtem filmů zhlédnete v podstatě cokoli. Soutěží tu deset filmů, které se před tím neměly objevit na jiném festivalu — většinou jsou to premiéry. Ale velikosti jako Wajda, Kurosawa nebo Fellini se nacházejí. Právě v tomto sále Grand Auditorium třeba i mimo soutěž. Většinou nepřijedou; u Felliniho je to skoro záškolní věc. A není se jim co divit.

Jestliže totiž pokud jde o šik a bohatství, používáte minidrák. Kloudek z nulych poměrů, při canneských hláskách ho rychle ztratíte. Sotkání a nová představa je pro každého takovou překážku hlouposti, nekompetentnosti a vytrhování, že vám stydne krev v žilách. Úprava dohli novina. Ti tam prý nechodí. Velcí filmaři tam musí a Mastroianni stejně jako Godard nepomněli zůstat, že tak čini kvůli svým přátelům, kteří jim film umožnili natočit. Teprve tady mi došlo, jak vznikají legendy: to o středním Godardovi v černých brýlích, v vulgárním Depardieuovi, ale také o hloupých herečkách. Novinář v Cannes kloubu otázky, na něž nelze odpovědět jinak než mluvením nebo urážkou. Vjímkou v tomto případě tučil Gleb Panfilov, který uváděl v soutěži přepis Gorkého Matky. Je to kultivovaný a v zásadě dobře míněný přepis, který by před deseti lety možná skončil v trezoru, jenže dnes je přese všechno poplatný zemské ideologii, takže i cannesští novináři se ptali „proč?“. Z odpovědi režiséra, který patří k mým nejoblíbenějším, mi bylo trošně poučlivé, že Gorkij byl také svého druhu disident, že román napsal v Americe a že situace ruských dělníků se poátkem století nelisla od situace dnešní. Panfilov př-

šel posléze stáhl se, že nachápe me Gorkého jako klasika a humanistu a já jsem naneště divně říkávali mu Filu, že Martin Bormann skrývá v amazonských ledech byl také svého druhu disident. Ostatně porota mi v tom nadala za pravdu a udělila Matce cenu za nejlepší umělecký výkon.

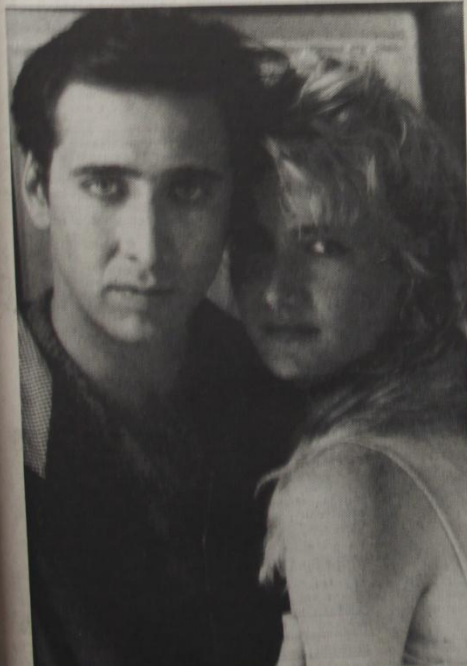
Oproti tomu Jean-Luc Godard, jehož filmy vzbuzují už deset let rozpaky a odpor u našich kritiků a do distribuce se vůbec nedostaly, protože by údajně nikoho nezajímaly, se mi jevil jako jenom a veskrze rozumný člověk, autor paměťově návy, že kritik je voják, který střílí do vlastního pluku. „Jáns chce každý vypadat jinak a být jedinečný a výsledek je, že jsou všichni úplně stejní a jednotvární“, řekl. Ostatně jako současný film s roztomile maloucí náznakem Nové vlny a falonem a Domizianou Giordanovou v hlavní roli je zkrát a do důsledků dovedené umělecké dílo. Mistr Godard si na festivalu mohl jen potvrdit, že odbojníci si nedokážou na špičku nosu, neboť na rozdíl od Matky nebyl jeho film sledován nižším přínosy.

Když poslední večer poroty, které předsedal Bernardo Bertolucci, vyšla uvidět, rozlehl se dvouapátistiscovým sálem piskot přehlubující potlesk. Zlatou palmu získal Američan David Lynch za Wild at Heart (Divokost v srdci). Je to mistrovsky vyvážený, natočený v zákerný trik, založený na poetice comics, kde se první půlhodina díky rojnovaně hře neorientujete, zda jde o krávnou lázeň či o legraci, a postupně nadávka nabývá groteskních rozměrů, aby v závěru ustoupila do polohy našeho lidmanádrového Joa. Jenže mezitím uvidíte tolik brutality, tvrdě nasnímaného sexu, zvrátků, krve a vyřezávaných mozků, že se ptáte po hodnotících kritériích festivalu, který si v první řadě bere za úkol podporovat filmové umění. V Cannes je to normální, protože tu základní hodnoty stráceli svůj původní smysl; Cannes je dána na formu, a to je u Davida Lynche skutečně krystalicky dokonalá. Ostatně při bedlivém pohledu na rozložení cen se neubráníte dojmu, že jde spíše o politické rozhodnutí, než o filmy samotné, a to je vždycky důkazem nejednotnosti poroty, neboť konsensus se většinou chytí. Člověk často čini moudřejší rozhodnutí než deset chytrých lidí. A tak se o Velkou cenu podělili dva „nezápadní filmy“ — ostatně opravdu krásné, — Tlil režiséra Idrissa Oudraga z Burkiny Faso a Osten smrti Japone Kohele Ogurho. V kulodrech panoval nápor, že by si ji spíše zastavil debut Rusa Paula Lungina Taxi blues. (Ten si odnesl cenu za režii). Ceny za herecké výkony si odvezli Gérard Depardieu za Cyrana z Bergeraku a Krystyna Jandová za roli ve filmu Václav režiséra Bugajského. Cenu poroty získala údajně vynikající hidden agenda britského režiséra Kena Loache.

Evropské filmy, hlavně ty západní, dnes strácejí národnost, protože peníze se na ně shánějí, kde se dá, a to obvykle nebývá v režisérské vlasti. Na západoevropské kinematografii se to projevuje negativně a filmy (i pl ztrácejí identitu. Možná, že porota neměla smysl pro morálku, ale nedalo se přehlédnout, že západoevropské křtkenci jsou mrtvě narození: na filmech Lynu Královna děvka Rukubana Axela Cortiho jsou plitk patrně proti lehké flaky a nepaměti tomu ani hušdně obsazení.

A to je také jediná deuta, kterou na rozdíl od západního světa máme my: jsme si. Dvacet let staré Ucho na první pohled nezaujalo, ale s odstupem nabírá na zvláštnosti. A Cat sluhů Ireny Paníkové se sekal s ohlase, který po negativních domácích recenzích překvapil. Byly to dva filmy vzniklé v určitém prostředí a s náležitou potřebou, a to, jak se ukazuje, znamenají hodně. Stažna se, pokud možno, nešťatit i takle poslední.

□ TERESA BRDEČKOVÁ

ZLATOU PALMU, nejvyšší ocenění 43. ročníku filmového festivalu v Cannes, si odnesl snímek amerického režiséra Davida Lynche DIVOKOST V SRDCI.
Foto: Archiv

RECENZE

NAD VÝSTAVOU JOSEFA ŠPAČKA V NOVÉ SÍNĚ

Příjemné sochařské počtení

Špačkova současná obsáhlá výstava (potrvá do 30. 12.) je jednak dokladem záviděníhodné sochařovy všestrannosti (umožňující neopustit ani zřetel účelovosti, ani svobodné projevy volné imagi-
nace), jednak výrazné schopnosti fixovat myšlenku v sochařské hmotě za pomoci dobře čitelné metafory či symbolu, zcela v tradicích české sochařské „literatúry“ — symbolistním Františkem Bílkem počínaje a třeba Alešem Veselým konče...

Odhlédneme nyní od toho, jak Špaček zcela nedogmaticky pokouší svou kreativitu ve vícero sochařských oborech (kromě oně „metaforické“ linie volné tvorby se na výstavě představuje svými realistickými portréty, medaillemi a reliéfy), stejně jako od toho, jak rovněž nedogmaticky střídá sochařské materiály (kámen, kov, dřevo či jejich kombinace), a zaměříme se právě jen na poselství oněch metaforických soch s „čitelným“ obsahem, které jsou ostatně pro celkové vyznění výstavy určující.

Třeba takové Starosti, měděnými kramlemi pospojované bloky vápence, evokují výstižně jejich sčítavou tíž. Tento formální postup se uplatňuje i v o rok mladším díle Poslední válečník, v tomto případě však pouze v prvním plánu jednoduchého symbolu, bez metaforické ob-
sažnosti.

Kamenné bloky, coby lodní plachty v Myšlenkách jsou formálně rovněž pozoruhodnou konstrukcí, ale i metaforou a symbolem zároveň.

Přes sochařsky zdařilou, vynalézavou formu Události (spojující v sobě pozoruhodným způsobem dynamické se statickým a organické s abstraktním), či originální sochařské pojetí Spánku, jež je jeho zároveň psychologickou i symbolickou interpretací, se dostáváme až k vrchol-

nému momentu výstavy. Tisni z mohutného špalku topolového dřeva. Materiál této robustní sochy je plně ve službách jejího vyznění, což nelze říci o některých ostatních, v nichž jakoby dřevo zůstávalo ve svých vlastnostech nevyužité a dané téma by stejně tak dobře mohlo být provedeno v kovu. Organickým prvkem této metafory se zdá být i mravenec vylezlý ze skulinky dřevěné sochy a hledající cestou dopředu cestu zpátky právě při slavnostní ver-
nisáži...

O něčem jiném vypovídá neobvyklé pojetí dřevěné drúzy s názvem Lužní les. Krása čisté výtvarnosti a formální vynalézavosti (opět onen protipól statického a dynamického) zde slouží její zpodobující funkci a naopak... Dřevo zde zpodobňuje strom, čímž se celá socha ocitá na samém pomezí realismu a abstrakce, stejně jako sama příroda, jež v sobě rovněž zahrnuje obě.

Zamysleme se nakonec nad tím, co je největším přínosem této třetí samostatné pražské výstavy dnes sedmašedesátiletého umělce, která představuje většinou díla z posledního tvůrčího období, tj. z 80-tých let. Citlivě zvládaná a užívaná básnická metaforika jistě charakterizuje i dílo jiných současných sochařů, v tradici novodobého

českého umění je pak čímsi zcela přirozeným. Ve Špačkově případě jde o různorodá, myšlenkově závažná poselství, přímo se nabízející k literární interpretaci.

Za originální a přínosný považuji však především tvůrčív akcent na tvarovou skladebnost, takřkajíc na vzrůstající architekturu jeho soch. Poznáme je mezi ostatními ihned pro jejich zdůrazněnou vertikální, v některých případech podpořenou i jakýmsi mezičlánkem mezi základnou a korpusem díla. Zviditelněná tenze, až organické pnutí materiálu (autor katalogu dr. Václav Procházka oprávněně odkazuje k podobě stalagmitů a organické granulační tkáně) se tak stává nedílnou součástí metaforického vyznění Špačkových myšlenkově vstřícných a kupodivu i pohledných soch.

■ JAROSLAV VANČA

Hanba trvá

„Jedno jsem pochopil: existuji situace, kdy je slávy přespříliš...“

prohlásil v rozhovoru pro Newsweek z 12. 2. 1990 SALMAN RUSHDIE. Není asi třeba popí-
sovat, co ho k takovému prohlášení vedlo. Rushdie se u nás stal jedním z nejznámějších světových spisovatelů — paradoxně ještě dříve, než bylo (kromě nevymluvných ukázek) něco z jeho literárního díla přeloženo do češtiny. Když dnes vychází díky Odeonu a překladateli Pavlu Dominikovi Rushdieho román HANBA, máme konečně možnost nahlédnout Rushdieho aféru, tento extrakt fanatismu a tragických rozporů lidstva na sklonku dvacátého století, nikoli jen prizmatem obecného humanismu...

Hanba, třetí román autora, který se narodil roku 1947

maniv...
která v podobě zdánlivě
ného úletu z přepracovaných za...
intelektuála okouzlovala od druhé po...
□ MILE...

„LA NOUVELLE TAPISSERIE“ A „NOVÁ TAPISÉRIE“

Samozřejmost textilu

„La nouvelle tapisserie“ je kniha André Kuenziho vydaná v Ženevě v roce 1973. „Nová tapisérie“ se jmenuje současná výstava v síni ULUV na Národní třídě v Praze. Kniha zachycuje a pojmenovává mohutnou vlnu uměleckého snažení, která se během šedesátých let vzedmula v oblasti dosud tak okrajové v kontextu moderního umění, jakou byla tapisérie. Živnou půdou jejího rozvoje se od roku 1961 stalo bienále v Lausanne. Během několika let tehdy vzniklo všechno podstatné, co vytvořilo novou tapisérii.

Analogie mezi názvem knihy a výstavy nutí srovnávat. Už v době vydání knihy byl pojem tapisérie problematický. Brzy se hledaly nové pojmy: textilní plastika, textilní objekt, umění vláknů. Pořadatelé připravovaného 15. lausannského bienále zvolili nejširší a v poslední době nejužívanější označení a nazvali poprvé přehlídku Mezinárodním bienále textilního umění.

Kde se vzalo textilní umění? Textil je všude. Působí na smysly, lidské doteky ho naplnily významy. Je pro nás až příliš samozřejmý. Pod palbou zvukových, vizuálních a psychických útoků přestáváme vnímat jemné vztahy, nenápadnou přitažlivost vlákně hmoty, rafinovanou skutečnost textilií. A přece je to médium, které zasahuje nejméně místa našeho vědomí a inspiruje nejen tradiční textilie, ale i díla umělců jako Christo, Beuys, Abakanowiczová, Hicksová, Oldenburg či Schnabel a široký proud uměleckých aktivit, kterých výrazovým prostředkem jsou vedle klasických textilních materiálů také dráty, ocelová lana, kabely, tráva, proutí, peří i vlákněná hmota papíru, kůže, fólie umělých hmot... Textilní myšlení vede k podstatám, ke smyslu struktur, k široké sféře hmotného světa. Textilní umění se prolínalo a vzájemně ovlivňovalo s ostatními uměleckými oblastmi.

Tkaná tapisérie na výstavě působí hlavně rozsahem. Málokdo z autorů dokázal v klasické struktuře promluvit aktuální řečí. Velmi účinná je aktualizace Růžových brýlí J. Strýčkové, zaujme také úvaha o různosti stejného v Proměně V. Vinařové.

Za pozornost stojí autoři demonstrující možnosti textilního objektu, jako V. Špačková (Schody), A. Štulcová (Pruty Svatoplukovy), J. Těšinská (Obaleč) a v plátěné Dvojici D. Piorecká. Vyniká B. Růžicková s živou drátěně textilní „sochou“ Zvíře. Dekorativní kvality textilií reflektují - každá po svém - R. Fečová a E. Jandíková. Barevně vibrující Fraktál J. Štenclové a sugestivní optické iluze Vzdušné sáně a Aerokrystal M. Danielové počítají s magickým účinkem vláken. Vtipná instalace (drátěné pletivo, papír a písek) M. Krausové Na souši - fata morgana a intimní kruh J. T. Strýčka Žijeme spolu rovněž dokazují, že pole textilního umění je široké a neohraničené. Nová tapisérie se stala pouze jeho částí.

Výstava dává promluvit individualitám, není přehlídkou, ale konfrontací, nemapuje početný zástup textilních tvůrců, není ukázkou jednoho směřování (právě naopak). Je určena široké veřejnosti k překlenutí obrovského informačního vakuu.

□ LADISLAV DANIEL

CO - KDY - KDE

▲ Mladí skladatelé Lukáš Hurník a Ondřej Kukal společně s výtvarníkem Martinem Stanovským pořádají v pražské Janáčkově síni (Umělecká beseda), Besední ulice, v pátek 7.června v 19,30 autorský večer.

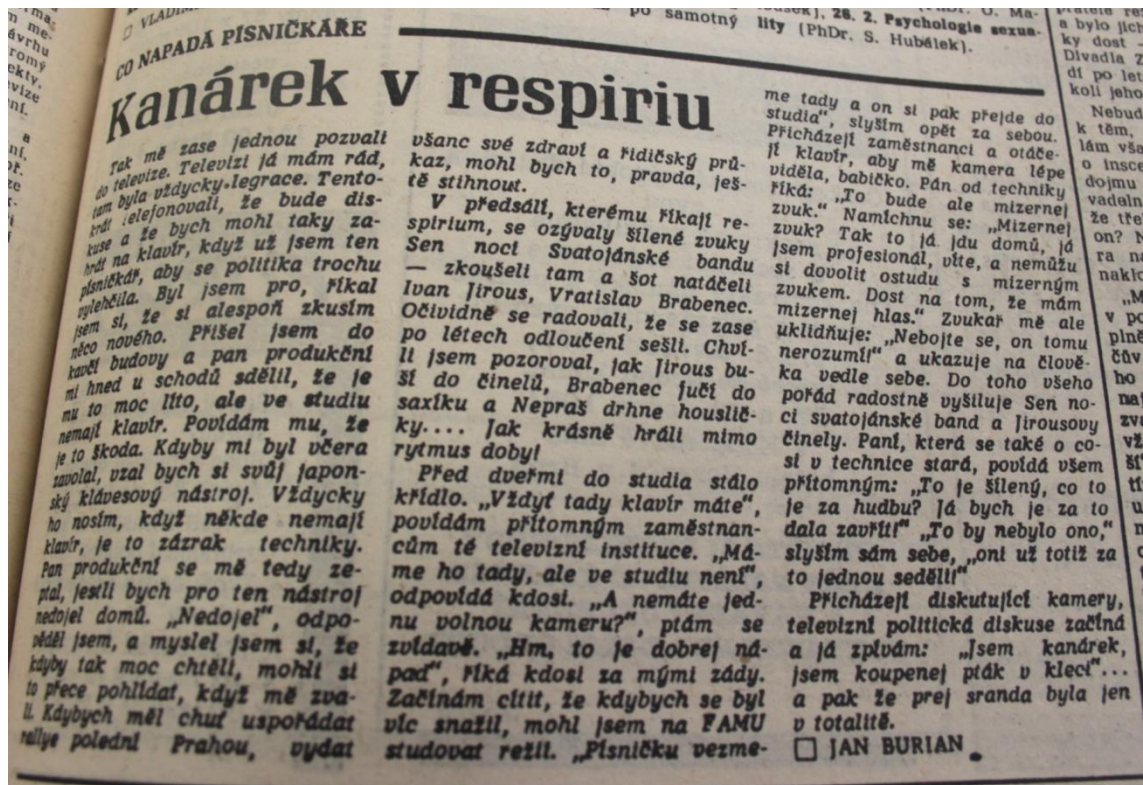
▲ Litevský folklórní soubor Sutaras a divadelní sdružení Brancaleonova armáda vystoupí v sobotu od 16.30 hod na vítacím pódiu pražského Výstaviště. Jejich společná produkce je součástí iniciativy za uznání nezávislosti Litvy.

▲ Ples FAMU - v pořadí již čtvrtý - se koná 7. června v areálu pražského Slovanského ostrova. Pořadatelé slibují večer „nejšílenější a nejkrásnější“ včetně slepého harmonikáře a půlnočního ohňostroje.

▲ Keramika na Těšínsku je název výstavy, na kterou zve až do 28. září Muzeum Těšínska do výstavní síně v Dělnické v Havířově (otevřeno úterý-pátek 9.00-18.00, sobota 9.00-12.00, neděle 13.00-18.00).

▲ Recitál pěvkyně Olgy Štěpánkové si můžete poslechnout dnes večer v 19.30 v koncertní síni Atrium na Žižkově. Na programu jsou ukázky z díla A. Dvořáka, J. Páleníčka a dalších.

▲ Galerie Malý Platýz otevírá dnes další ze série výstav našich osobností v oblasti fotografie, tentokrát z díla Bohdana Holomíčka.

(banjo) a Emila Formanka (kyta)

Morava a Slovensko na scéně

Program amfiteátru plzeňského výstaviště byl tentokrát rozdělen do přesně vymezených tematických bloků. Objevy Porty, Dětská Porta, Autorská soutěž, Moravská scéna, Slovenská scéna... Zvláště dva posledně jmenované pořady byly očekávány s nedočkavostí a zvědavostí.

Moravská scéna vyzněla jednoznačně: hlediště aplaudovalo, zpívalo, občas i zaslzelo..., pocho-pitelně. Poutníci, Streichl, Maskara, Vondrák, Redl, Folk team, Plíhal, Nohavica... Jeden za druhým přicházeli na pódium a dokazovali, že Morava hraje na Portě přesilovku. Ale jinak nic nového pod sluncem. Až na malé výjimky nezazněla žádná nová písnička. Ovšem to je jev takřka všeobecný; v poslední době nebylo asi příliš času ani chuti.

Slovenská scéna předznamenala už slova dramaturga Petra Gašpara, otisktné v Portýru: „Na rozdíl od Čech... se naše slovenské SZM stavělo ke každé iniciativě v tomto směru... negativně, trampská a country hudba vlastně neevistovaly a folk — to bylo jen

zdání popuštěné uzdy...“ Vlastně to byla slovenská premiéra. Až dosud vystupovali muzikanti ze Slovenska na Portě jednotlivě, roztroušeni po scénách výstaviště. Takhle koncipovaný pořad poskytl zajímavý obrázek. Potvrdil sice do jisté míry slova hlavního dramaturga, ale zároveň nebyl propadákem. V šedi převážně countryových a bluegrassových kapel se blýskla skupina Sklo, zaujal Dušan Dobiáš a excelovalo Lojzo.

Každopádně považují zařazení moravské a slovenské scény do programu Porty za dobrý dramaturgický tah. V této souvislosti se však nabízí otázka, jak by vypadala scéna česká. Obrázek by totiž měl být úplný, takřkajíc federativní. (iků)

Do psychiatrické léčebny v Arles se Vincent van Gogh dostal celkem náhodou. A maloval varianty nemocničního dvora. Léčebna je dnes turistickou atrakcí a za těch více než sto let se na jejím vzhledu mnoho změnilo. Reprodukujeme Goghův obraz a fotografii současného stavu.

FOTO: P. TRUBIA

Vzpomínáme stě výročí od smrti jednoho z nejgeniálnějších malířů

Malič Vincent van Gogh, od jehož smrti uplyne v neděli sto let, byl z řady průkopnických osobností, které ve své tvorbě předznamenaly budoucí vývoj a ovlivnily řadu nastupujících uměleckých generací. Jeho životní osudy zřejmě nemají ve srovnání s osudy jiných souputníků co do dramatickosti rovna. Nikdo neprošel tak krutým odštěpením na cestě k Poznání. Přesto kráčí neochvějně ke svému cíli, vědom si vlastních kvalit. Jediný, kdo opravdu věřil ve Vincentova génia, byl mladší bratr Theo, který se miloval tou nejkrásnější bratrskou láskou a nezištně podporoval — materiálně, ale hlavně psychicky (v jejich vztahu nejlépe vypovídá nezvykle bohatá korespondence, čítající více než sedm stovek dopisů; u nás vyšly knižně pod názvem Goghův přátelům v roce 1977).

Průkopník Vincent

Vincent van Gogh se narodil v roce 1853 v rodině protestantského faráře v nizozemském Zandertu. Zkoušel to jako obchodník s obilninami. Nedopadlo. Bylo mu třináct let, ale ještě nezačal pořádně malovat. Pak studoval biblí, teologii; absolvoval brusselskou misiářskou školu a odjel do bohem zapomenutého kraje Borinage, kde nezištně pomáhal strádajícím horníkům a jejich rodinám přenést se zvládnout ke svému stavu. K tvorbě se dostává na prahu třicátých. Zprvu maluje pomalu, jenom několik obrazů ročně, neplodnějším obdobím je „přelomka“ od roku 1885 (kdy dokončil mezníkovou řadu). V posledním roce života zvládl neuvěřitelných sto padesát obrazů, sám olojel.

Přitom trpěl duševní chorobou (dodnes se přesně neví, jakou; sužovaly ho časté deprese a hysterické záchvaty, které prý pramenily z narušených vztahů s okolím: chtěl si tak vynutit větší náklonnost ostatních, soucit) a maloval jen ve chvílích, kdy nemoc ustoupila. Při jednom ze záchvatů si uťal kus ucha — manifestace, kvůli roztržce s kamarádem Gauguinem. Duševní rozpoložení se koneckonců odráží i na Vincentových plátnech: kontrasty jasně žluté a temné, brody se vše neustále chvělo. Van Gogh se stal předním průkopníkem expresionismu, tedy tendence stavějící na psychických okamžicích obraz. Sto let po jeho smrti se za ně plácí neuvěřitelné částky na světových aukcích, jsou vůbec nejdražší. A pokud se to tak dá nazvat, stal se jakýmsi rekordmanem (několikanásobným): 15. května 1982, 32,5 miliónu dolarů do Japonska.

PETR VOLF

ČTYŘI VEČERY V ZAJETÍ OTTY ZELENKY

Tovar pro každou dobu

- Název: Přisáhám a slibuji
- Napsal: Otta Zelenka (podle stejnojmenného románu Oty Duba)
- Dramaturgie: Helena Slavíková
- Hrají: Josef Abrhám, František Němec, Zuzana Bydžovská aj.
- Kamera: Petr Polák
- Režie: František Filip

Máme za sebou první po revoluci dokončený televizní seriál. Dělají jsou značně rozpačitě. Jelikož patří, na rozdíl od mnoha kolegů, k těm, co věří, že televize může občas produkovat něco výjimečného, chci pojmenovat, ať spočítá zpočátku, pozitivně viděného.

K největším tvůrčím vkladům režiséra Františka Filipa patřilo obsazení. Josef Abrhám a Zuzana Bydžovská v hlavních rolích téměř demonstrativně odmítli zavedenou sterilnost hereckého televizního projevu. Výrazným mimořádným významem v kontrastu s tím, co říkali, nejen ozvlášťovali své postavy, ale i je, v rámci možností, psychologicky komplikovali, jakoby na televizní obrazovku konečně přenesli něco z toho, co

už léta využívají v našich dvou nejosobitějších divadelních souborech (Činoherní klub a Divadlo Na zábradlí), kde oba působí.

Režisér František Filip, který byl v minulosti tvůrcem především toho kvalitnějšího, co televize vysílala, zůstal věrný svému standardu „slušného fomesla“. Vše fungovalo, ale strhnout diváka nedokázalo.

Největší kámen úrazu čtyřdílného seriálu Přisáhám a slibuji je zcela evidentně ve scénáři, pod nímž je podepsán de facto symbol „vítězství televizní průměrnosti“ Otta Zelenka. Text byl psán ještě před listopadem, patří tedy k těm, co „prošly“ k natáčení. Troufám si říct, že právě kvůli své průměrnosti. Právě kvůli ní proti ničemu. Neurazí ani stalinovce ani antikomunisty. Základem dramatu vždy byl a je střet určitých protikladů. A ty větším způsobem se nám po čtyřech večerech sdělovalo, jak primář Albert v pohraničním městečku po ma bylo, jestli si vezme svou sborku či ne). Dílo bylo původně koncipováno pro komunistické vedení televize. Proto všichni správ-

ní chlapci jsou členové strany. Jistě, hlavní hrdina ne! Ale to byl právě ten rafinovaný dramaturgický záměr (drama v socialismu není totiž boj mezi dobrem a zlem, ale boj mezi dobrým a lepším): hrdina měl na konci pochopit, kde je ta „správná“ cesta, a stát se z „dobrého“ „lepším“. Holt doba se nyní otočila, takže už do strany MUDr. Albert vstupovat nemusel, ba co dím: nesměl. Působilo až úchvatně, jak únor 1948 projde ko'em všech postav, aniž by se jich jakkoliv dotkl (přece jenom se nedalo všechno předělovat). Ani jedna postava si nebyla nucena v této historické chvíli položit zásadní otázku, které se snad v té době nevyhnuť nikdo, kdo byl svědomitý. Ovšem ani s ním není bez skvrn, řekl by mi asi scénárista Otta Zelenka, kterému se nás opět podařilo pořádně balancovat. Chyba ostatně není na jeho straně — on dělal jenom to, co již léta umí. Jde tedy pouze na viub televize, že ten'o sterilní a všem „vyhovující“ tovar realizovala. Doufejme však, že příště se už dočkáme něčeho, v čem začne konečně fungovat skutečný čas a prostor ve své neodiskutovatelné dramatickosti.

MARTIN NEZVAL

DVOJALBUM Z JAZZOVÝCH DNÍ V BRATISLAVĚ

Festivalový jazz do drážek

Bratislavský Opus pravidelně vydává dvojalbum zachycující Bratislavské jazzové dny. Jejich kvalita je samozřejmě dána soubory, které se toho kterého ročníku účastní, na každém však lze najít pár špičkových kapel. Už kvůli nim stálo za to si tato alba koupit, neboť s alby předních jazzmanů jsme se u nás setkávali ještě vzácněji než s deskami zahraničních rockových kapel. Ale nejde jen o tu jednu skladbu Herbie Hancocka nebo James Blood Ulmera.

Hodnota těchto alb je především dokumentární. Bratislavské jazzové dny jsou reprezentativním festivalem, a tak i z alb lze poznat tvář zejména evropského jazzu, i když na nich nikdy nechybějí americké soubory. Navíc zachycují soubory při živém vystoupení, což je ještě cennější, protože podávají obraz koncertů.

Ani na zatím posledním double Bratislava Jazz Days 1989 nechybí hvězda - je jí americký kytarista James Blood Ulmer. Ve skladbě After Dark se představuje jako bluesman a potvrzuje nejen své instrumentální kvality, ale i fakt, jak dokáže čerpat z tradic, aniž by ho svazovaly. Tradičnější pojetí delta blues

můžeme slyšet v podání skupiny vedené kytaristou Luisiana Redem. Z blues čerpá i skupina varhaníka Jacka McDuffa.

Na albu však převažuje komornější a uměřenější jazz, což je patrné zejména na první a poslední straně, i když třeba devítičlenný finský soubor Yuhlahtye stejně jako polští Young Power má říz. Zklidněný projev však přináší i americký Leni Stern Band stejně jako černá zpěvačka Cassandra Wilson se svým triem, jež by se svým hlasem uspěla i v nočních klubech.

Další Američané 29th Street Saxophone Quartet představují dnes dost oblíbené čistě saxofonové

formace. Na rozdíl od divočejších Itchy Fingers dbá tento kvartet více na náladu. Přeslechnutelná není rozhodně scatující Rumunka Anca Parghel, kterou doprovází jen pianista Mircea Tiberian, i když některé pasáže působí samoúčelně.

Vedle zahraničních souborů se nikterak neztrácí ani naši. Emil Víklík potvrzuje své kvality, osobně však dávám přednost spontánnějšímu Svobodovu Kontrabandu. A Adriana Bartošová je velkou nadějí, i když u doprovodného Scatu bych trochu potlačil dominantní syntezátory.

I když má album cenu především pro jazzmany, snad od této tradice neustoupí Opus ani v příštích letech. Zvláště když jde o snímky převzaté z rozhlasu. A možná by nebylo marné takto dokumentovat i pražský Mezinárodní jazzový festival.

ALEX ŠVAMBERK

Jeviště z vinylu

Jeviště bývají různá, Jeviště slov je deskou "šansongů" s texty JIŘÍ-
NY FIKEJZOVÉ. Po dlouhé době
album vydal Supraphon v nákladu
pouhých pár tisíc výtisků. Zpívá
na něm třináct známých herců a
hereček, i proto má první otázka
na Jiřinu Fikejzovou mřížila k in-
terpretům.

■ Podle čeho jste si vybírala
herce k té které písni?

"Samozřejmě podle stylu a ob-
sahu písničky. Každému sluší něco
jiného."

■ Neměla jste obavu, aby "el-
píčko" nevypadalo jako "pro-
slulé" herecké album "Šel jsem
světem"?

"Už něco takového existuje? Ani
nevíte, jak jsem byla pyšná na
svůj nápad před pěti lety. Škoda,

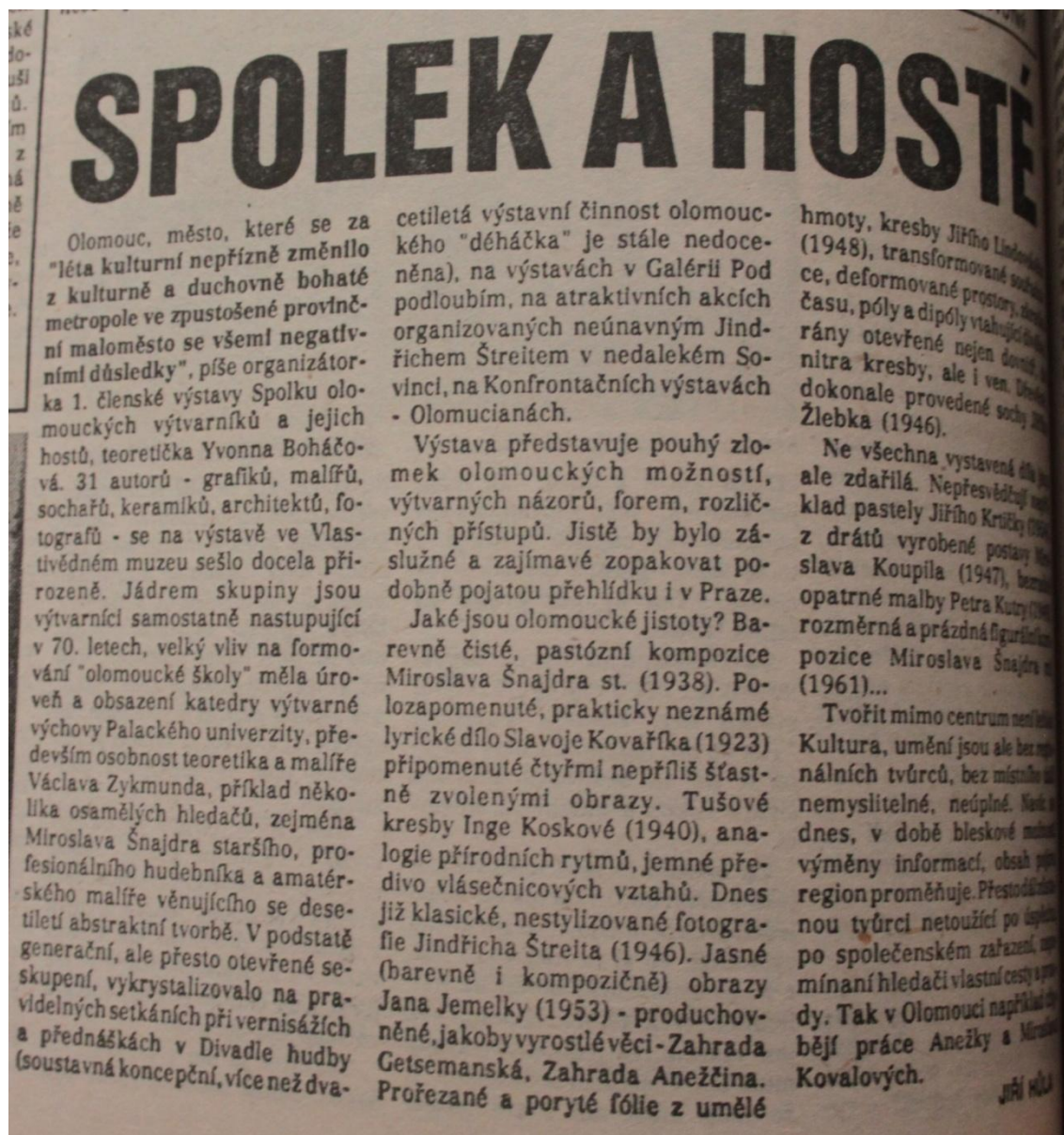
že kdosi byl pohotovější v reali-
zaci."

■ V prostředí Spektra v Bru-
selském pavilónu na Všeobecné
československé výstavě budete
mít každé úterý svůj pořad pod
názvem Jeviště slov a hudby
pro spřízněné duše. V čem najde
divák paralelu s deskou?

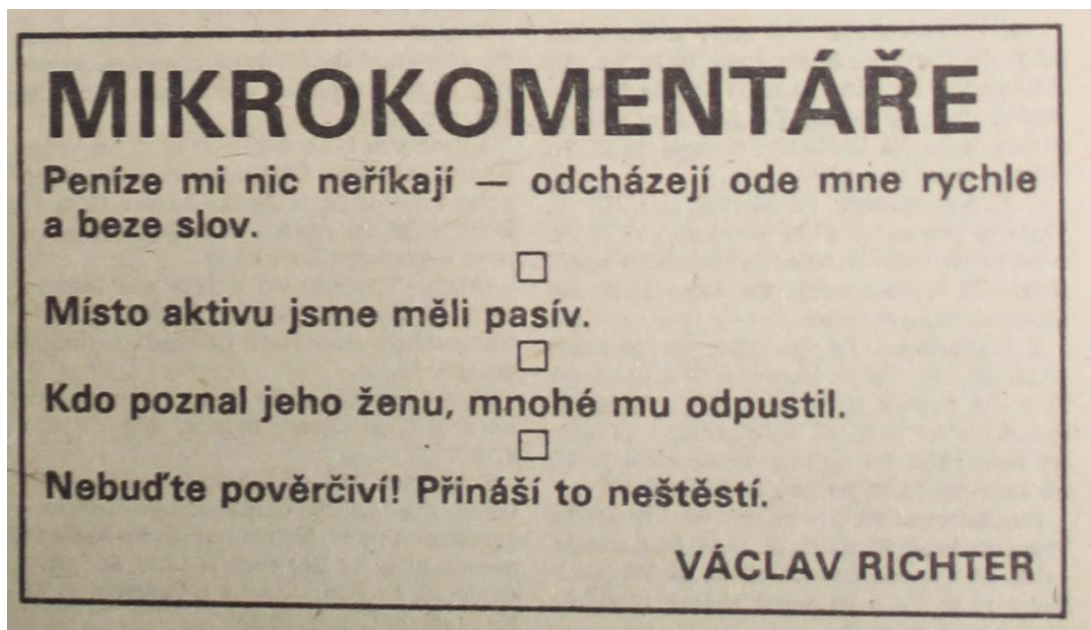
"Vystoupí zde živě někteří účín-
kující zmíněného alba, ale kromě
nich tam budu mít i další hosty,
jako například Václava Hudečka,
Ivana Mládka, Jiřího Grygara,
Marii Rottrovou, manžele Zátop-
kovy... Jak vidíte, prostě široké
spektrum spřízněných duší. Start
je v 16.00 11. června."

Děkuji za rozhovor.

PETR POKORNÝ

Filmové premiéry července

Téměř polovinu červencových premiér již mohli vidět diváci v místech, kde se pořádá letošní Filmový festival pracujících. Český film režiséra Jaroslava Soukupa **Divoká srdce** — dvě povídky o slavných soubojích, pohádku **Jestřábí moudrost** režiséra Vladimíra Drhy, polsko-švédský animovaný film **David a Sandy** o klukovi a orlím mláďeti, pásno kreslených filmů **Z devatera pohádek**, americký film **Pátnoční běh** s Robertem de Nirem v hlavní roli a rovněž americký **Dům na Carroll Street** z období mccarthyovského režimu. V zimní části FFF byl uveden slavný film španělského režiséra Z. Buñuela **Nenápadný půvab buržoazie**.

V obnovené premiéře přichází v červenci do kin **Žert**, který podle stejnojmenné knihy Milana Kundera natočil režisér Jaromír Jireš.

Hlavním hrdinou nové komedie režiséra Julia Matuly **Volná noha** je trumpetista Beno Vichnár, Slovák, žijící dlouho v Praze. Film se skládá z příhod, kte-

ré zažívá Beno a jeho kamarád saxofonista.

O problémech mladého manželství vypovídá film NDR **Šňatek z nerozumu**.

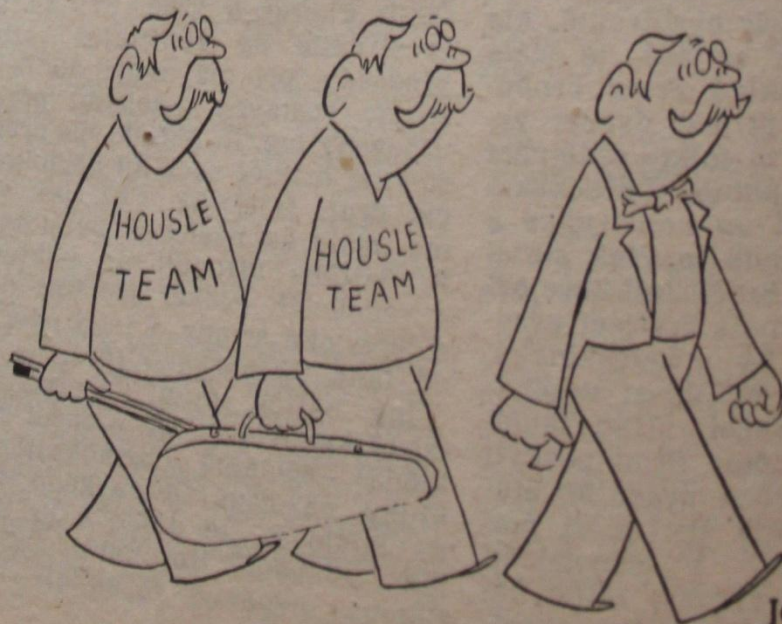
Slavný španělský režisér Carlos Saura natočil film **El Dorado**, dobrodružný příběh, který se odehrává v druhé polovině šestnáctého století.

Na XXVI. MFF v Karlových Varech dostal čestné uznání britský film **Rawney**, režijní debut populárního herce Boba Hoskinse (hraje hlavní roli) o tragickém příběhu lásky vojenského zběha a mladé kočovnice.

Populární italský herec Ugo Tognazzi spolu se svým synem Rickym vytvořili hlavní role v hořké komedii **Na shledanou a děkuji**.

Kariéra velkého malého komсомolce — tak zní distribuční slogan sovětského filmu **Mimorádná událost obvodního významu** o mládežnickém funkcionáři a praktikách sovětské mládežnické organizace.

Americký film **Neúplatní** je o nelítostném boji proti zločineckému gangu Al Capona. (mls)

Josef Marks

Ten nadává na televizi a ten zas...

(A) A opět se nám potvrdilo, že nic lidí nesbližuje tak jako společný nepřítel. Televize svým prázdninovým vysílacím režimem plným repríz, záplat a vycpávek vytočila spoustu vás, kteří nám píšete své rozhořčené až bojovné dopisy. Jste takřka jednotní. Za svých padesát peněz chcete spoustu muziky a zábavy. Stýská se vám (i mně) po těch "pěkných filmech", které dnes už nikdo netočí. Osobně si myslím, že kdyby se konečně vyřešily tahanice o padesátikorunový poplatek nás koncesionářů (stále není jasné, jaká část putuje do kapsy ČST), pracovalo by se televizi lépe a to by se panečku točily filmy!

Na druhé straně ale – na televizi se nadávalo, nadává a nadávat bude. Její nesporný klad, kdy obrovské množství národa v jednu chvíli informuje, baví, poučuje (i rozzuřuje), se

obrací proti ní – má obrovské množství kontrolorů, kteří do ní vidí. A ti z nich, kteří jsou rozhořčení, volají po odstoupení ředitele. A komu se programy ČST líbí, ti mlčí, to už tak bývá. Osobně si myslím, že ČST nerovná se Jiří Kantůrek a že i jeho případné odstoupení všechny problémy nevyřeší. Proto těm, kterým se ČST nelíbí, doporučuji: nedívejte se na ni a neplaťte za možnost jejího příjmu nic, je to vaše právo.

A ještě něco, kolegyně Věra Mšková hořekuje nad záplavou amerických filmů, divadelní kritici také nejsou nabídkou divadel nijak nadšeni. V této republice se více či méně oprávněně nadává na ledacos. Ten nadává na to a ten zas na tohle, všichni dohromady ale bohužel neděláme nic.

DITA FUCHSOVÁ

Balanc mezi tržním hospodářstvím a uměním

Názor deníku Süddeutsche Zeitung na pražské galérie

Mezi německými novinami má Süddeutsche Zeitung snad nejlépe vedenou výtvarnou rubriku. Dne 16. října otiskl zajímavé retrospektivní informace o výtvarném dění v Praze. Z obsáhlého článku nazvaného Změny myšlení po sametové revoluci (autor Milan Chlumský) vybíráme některé z myšlenek:

Pozvánka na výstavu In memoriam v pražské galerii Mánes je vytištěna na černém kartónu. Chmurné působí i prostory. Vystavují se zde díla téměř třiceti umělců, kteří zemřeli během dvaceti let Husákovy režimu; zda to bylo přirozenou smrtí, nebo ze zoufalství, o tom se člověk nedozví nic. Některé z prací svědčí o totální osamělosti a atmosféře bezvýchodnosti. První velká retrospektiva neveřejného umění – od informelu až k surrealismu a figurativnímu malířství – ukazuje, že v této zemi existovalo i jiné než oficiální umění. Mladší generace je však nezná.

Katalog nevyšel. Dá se objednat v něčem jako subskripce – když se sejde dost zájemců, vyjde – přitom by ale obsáhlý katalog byl naléhavě potřebný, protože jediná publikace o moderním českém malířství končí v roce 1950.

Umění v tržním hospodářství: když před rokem stouply náklady malířských ateliérů, aby se přizpůsobily zákonům trhu, zvedla se vlna protestů. Teď jedna po druhé zanikají galérie. O Novou síň se zajímá zahraniční firma. Galerie Foma na Jungmannově náměstí bude také muset

zavřít. Byla proslavená v celé zemi jako vývěsní štít mladé československé fotografie. Prostory patří církevnímu řádu, který je teď po rozhodnutí československého parlamentu o privatizaci získá zpět. V centru má vzniknout nová galérie, ale Karel Cudlín, spoluautor jedné z posledních výstav, pochybuje, že tam bude ještě možné vystavovat takové reportáže, které byly za minulého režimu tabu.

Jen málo galerií se může do budoucnosti dívat s nadějí. Snad Hollar, galerie sdružení československých grafiků, nyní znovu slavnostně otevřená. Retrospektiva nedávno zemřelého grafika a ilustrátora Kamila Lhotáka byla prvním velkým počinem. Ale i tato galérie se musí přizpůsobit novým podmínkám, protože ze vstupného a členských příspěvků existovat nemůže.

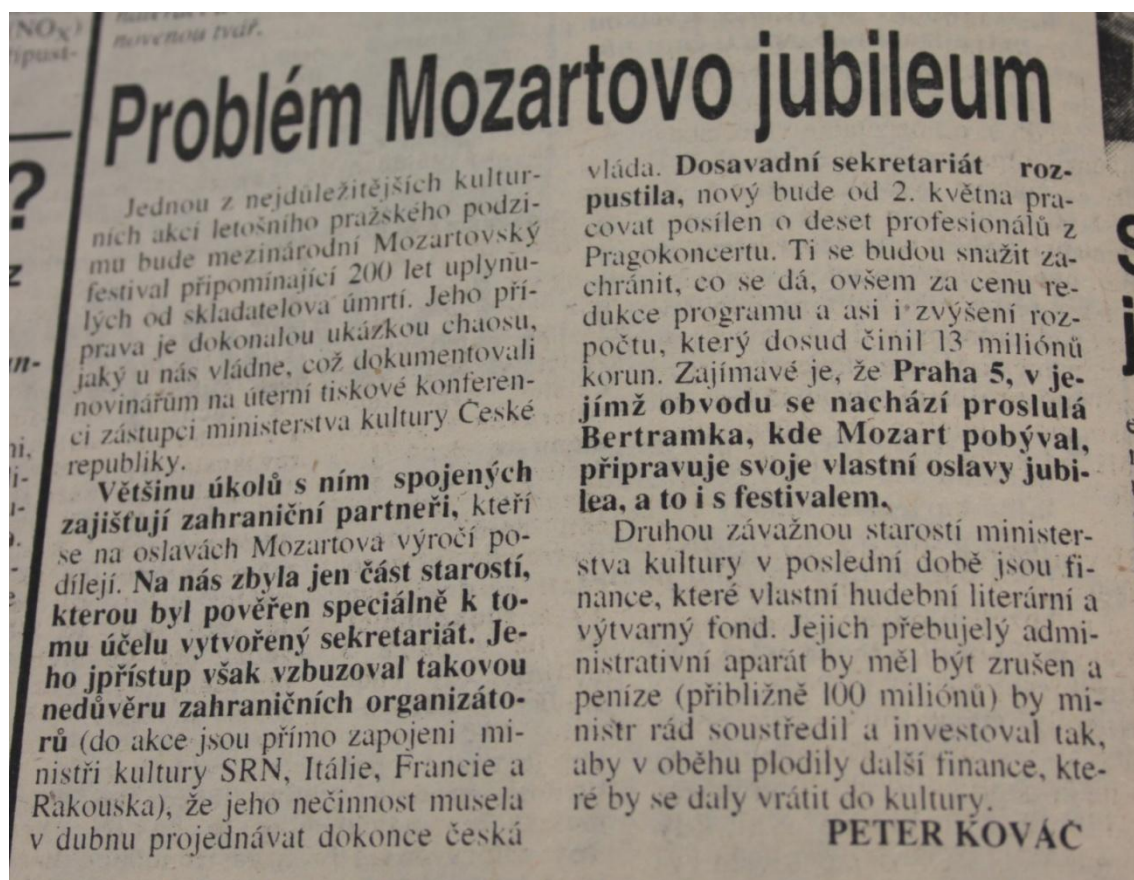
Galerii mladých ve Vodičkově ulici se to daří ještě tak nejlépe. Její profil v pražském kulturním životě určuje rozsáhlý výstavní program zahraničních i domácích umělců. Znovuoživení spojení českých umělců s evropským uměním a mezinárodní výměna jsou hlavním cílem umělců, kteří se kolem ní pohybují. Finančně

nemají větší problémy; naopak, doufají, že budou brzy moci rozšířit výstavní prostory.

Málokomu se ovšem podařilo již zbavit starých struktur a starého myšlení. Udělal to například rektor Akademie výtvarných umění Milan Knížák. Ale i jeho akademie má značné finanční potíže, jak zajistit učitele, prostory a nezbytný materiál.

Hlavní problém však nespočívá jen ve finančních potížích, se kterými se umělci a galérie musejí vypořádat. Musí vyvíjet i vlastní iniciativu. To až dosud nebylo nutné. Léta po komunistickém převratu v únoru 1948 bezpochyby úspěšně potlačila kreativní myšlení, kritické nazírání a spontaneitu výrazu. Je přesto udivující, že československé umění neztratilo až příliš mezinárodní renomé. „Sametová revoluce“ změnila polaritu mnoha hodnot. To však neznamená, že dříve zakazované dílo je dnes automaticky velkým dílem. Srovnání s mezinárodním děním rozhodně relativizuje to, co v Československu platilo za avantgardní nebo postmodernistické. Umělci, umělečtí kritici a zasvěcené obecenstvo to už vědí. (kč)

RP čtvrtek **5**
14. listopadu

Prispěvatelé s počtem článků v rozmezí 11 – 19:

Jana Ovsíková, Vladimír Pistorius, Jindřich Černý, Petr Bílek, Jiří Rulf, Ladislav Verecký, Josef Vlček, Yvona Nováková, Petr Zvoníček, Vladimír Just, Jana Klusáková, Pavel Melounek, Jan Foll, Pavel Klusák, Pavel Opšitoš, Vladimír Vlasák

Prispěvatelé s počtem článků v rozmezí dvou až desíti článků:

Jan Rejžek, Eva Hrozková, Petr Nový, Tomáš Vlček, Zdeněk Eis, Jaroslav Veis, Jitka Sloupová, Dana Tučková, František Dvořák, Helena Jarošová, Kateřina Pošová, Alena Morávková, Eva Střížovská, František Schildberger, Hana Rothová, Ivan Hartman, Jan Dehner, Jana Hádková, Jaromír Typlt, Jaroslav Kuchař, Jiří Cieslar, Josef Hanzal, Josef Chuchma, Květoslav Chvatík, Milan Jungmann, Miluše Viklická, Mirka Zemanová, Pavel Taussig, Petr Kratochvíl, Blanka Stárková, David Zelinger, Eva Langšádlová, František Všeticka, Galina Kopaněvová, Ivan Hoffman, Ivan Klíma, Jan Bernard, Jana Holeňová, Jaromír Zelenka, Jaroslav Vejvoda, Jiří Rak, Lubomír Dorůžka, Marie Langerová, Miloš Hoznauer, Pavel Kalina, Renata Jarošová, Tomáš Unzeitig, Vít Závodský, Vladimír Mikeš, Zuzana Sílová, Agáta Pilátová, Aleš Haman, Alexandr Kramer, Barbara Sierszula Pilousová, Dalibor Jedlička, Daniel Kumermann, Daniela Fischerová, Eda Kriseová, Eva Štědroňová, Hana Tomanová, Igor Zhoř, Ivan Jirous, Jan Rott, Jan Zahradníček, Jana Hadková, Jana Šmídová, Jana Štroblová, Jaroslav Vanča, Jiří Černý, Jiří Pištora, Jiří Slavíček, Jiří Sýkora, Jiří Valenta, Jiřina Hauková, Josef Hiršal, Karel Šebek, Karel Tomas, Ludvík Vaculík, Marie Benešová, Marie Bergmannová, Michaela Freemanová, Milan Krejčí, Milan Kundera, Milan Uhde, Milena Šindelářová, Miroslav Červenka, Oldřich Mikulášek, Ondřej Hrab, Pavel Grym, Pavel Kohout, Petr Dorůžka, Petr Sedloň, Sergej Machonin, Svatava Barančicová, Svatava Růžicková, Sylva Fischerová, Štěpán Steiger, Tereza Brdečková, Věra Jirousová, Vít Urban, Vladimír Křivánek, Zdeněk Kožmin, Zdeněk Sirový, Zdeňka Psůtková

Prispěvatelé s jedním článkem:

A. J. Liehm, Alena Müllerová, Aleš Andryszák, Aleš Ogoun, Aleš Pohorský, Alex Koenigsmark, Alexandr Stich, Alexandra Berková, Alexej Pernica, Alice Mžyková, Andrea Bohmannová, Antonín Berger, Antonín Jelínek, Bedřich Utitz, Czesław Miłosz, Daniel Kalina, Děvana Pavlíková, Dita Hajná, Dr. Fe, Dušan Kubálek, Eduard Goldstücker, Eliška Horelová, Erich Sojka, Ernest Bryll, Eva Červinková, Eva Herrmannová, Eva Křivá, Eva Rolečková, Evžen Zámečník, František Janouch, František Jelínek, František Krčma, František Novák, František Pavlíček, František Roček, František Šamalík, Georgij Kármán, Günter Grass, Helena Havlíková, Helena Honcoopová, Helena Salichová, Hildebert de Lavardin, Ilona Raimanová, Irena Šabovičová, Iva Kotrlá, Ivan Kadlečík, Ivana Lažanská, Ivo Fencel, Ivo Purs, Ivo Savara, Jan Grossman, Jan Hála, Jan Hloušek, Jan Lopatka, Jan Michal, Jan Pavel, Jan Řeřicha, Jan Skácel, Jan Šaloun, Jan Trefulka, Jan Trojan, Jan Vladislav, Jana A. Brabcová, Jana Štěrbová, Janet Savinová, Jaromír Hnilička, Jaromír Hořec, Jaromír Slomek, Jaroslav Čejka, Jaroslav Formánek, Jaroslav Kolár, Jaroslav Průša, Jaroslav Smolka, Jaroslav Šonka, Jaroslav Špulák, Jaroslav Vančát, Jindra Zlámalová, Jindřich Fairaizl, Jiří Brixl, Jiří Dědeček, Jiří F. Potužník, Jiří Hájek, Jiří Hanák, Jiří Hanke, Jiří Holý, Jiří Horký, Jiří Houden, Jiří Hubač, Jiří Kratochvíl, Jiří Machalický, Jiří Menzel, Jiří Musil, Jiří Pilka, Jiří Pilucha, Jiří Pospíšil, Jiří Sozanský, Jiří Šmíd, Jiří Tarnovský, Jiří Vančura,

Jiří Vopelka, Jiří Voráč, Jiří Vrba, Jiří Zemánek, Jiřina Veselá, Josef Forbelský, Josef Hlaváček, Josef Holeček, Josef Hromádka, Josef Jančár, Josef Mejzlar, Josef Němec, Josef Svoboda, Josef Tomeš, Josef Zábranský, Julius Effenberger, Kamil Chrobák, Karel Hvízd'ala, Karel Oujezdský, Karel Růžička, Karel Trinkewitz, Karel Vejřík, Kateřina Bečková, Kateřina Šmálková, Květa Kubátová, Ladislav Čepička, Ladislav Fikar, Ladislav Helge, Leo Jehne, Libor Pešek, Libuše Koubská, Ludvík Skružný, Magda Van Emde Boas, Magdalena Bičíková, Magdalena Juříková, Marek Najbrt, Marek Nekula, Marián Hatala, Marian Schiebl, Marie Valtrová, Marta Zenáhlíková, Martin Pachovský, Martin Věchet, Martin Velíšek, Michal Klíma, Michal Kohout, Michal Šrámek, Milan Lukeš, Milan Schulz, Milan Šimáček, Milena Dosoudilová, Milena Galušková, Milena Slavická, Miloslav Chlupáč, Miloslav Pátek, Miloš Pokora, Miloš Vodička, Miroslav Červinka, Miroslav Drozd, Miroslav Horníček, Miroslav Jade, Miroslav Wanek, Mojmír Horyna, Mojmír Trávníček, Nora Dolanská, Olga Lomová, Olga Špilarová, Olga Šumberová, Ondřej Kolář, Ondřej Konrád, Ondřej Vaculík, Otomar Krejča, Patrik Ouředník, Pavel Kysilka, Pavel Pittermann, Pavel Řezníček, Pavel Skramlík, Pavel Studnička, Pavel Štol, Petr Bärtl, Petr Burian, Petr Eben, Petr Kettner, Petr Mareš, Petr Mazanec, Petr Šefl, Petr Závozda, Přemysl Růt, Přemysl Tvaroh, Radka Kvačková, Rostislav Křivánek, Rudolf Růžička, Stanislav Horký, Stanislav Komárek, Táňa Slánská, Tomáš Janek, Tomáš Kybal, Tomáš Sousedík, Václav Hrabě, Václav Kadlec, Václav Merihaut, Václav Rambouský, Věra Jochcová, Věra Sýkorová, Vladimír Birgus, Vladimír Karfík, Vladimír Kouřil, Vladimír Morávek, Vladimír Nečas, Vladimír Votýpka, Vlastimil Ježek, Z. A. Štich, Zdeněk Košler, Zdeněk Lorenc, Zdeněk Lyčka, Zdeněk Podskalský, Zdeněk Pochop, Zdeněk Prokop, Zdeněk Urbánek, Zdeněk Veselovský, Zuzana Ledererová, Zuzana Skálová

Autorské zkratky, nacházející se pod jedním záznamem:

rE, ln, tom, rd, ds, frb, jvl, jp, jvs, em, mal, jat, zš, vp, jir, pal, f, FD, tt, rov, pb, red, hk, fsch, jk, jaf, jah, dk, P.S., jv, mel, fi, fo, mv, jrf, di, H.H., mň, jpk, r, jaš, eh, vln, tv, šo, ab, tl, tar, ph, pf

Prispěvatelé s deseti až 34 záznamy:

Vladimír Vlasák, Vladimír Novotný, Pavel Klusák, Jiří Hůla, Jiří P. Kříž, Karel Miler, Jindřich Černý, Jaroslav Vanča, Jitka Švarcová, Miloš Pokora, Vojtěch Lahoda

Prispěvatelé s pěti až devíti záznamy:

Antonín Přidal, Zuzana Sílová, Jan Jaroš, Petr Sládeček, David Zelinger, Jiří Houdek, Zdeněk Eis, Jana Hádková, Josef Vlček, Michal Růžicka, Josef Brož, Lubomír Dorůžka, Milena Dosoudilová, Vít Urban, Kamila Pojlová, Radek Horáček

Prispěvatelé s třemi či čtyřmi záznamy:

Petr Nosálek, Renata Jarošová, Tomáš Pech, Ivan Hartman, Leo Jehne, Jaroslav Kuchař, Vladimír Macura, Jan P. Kučera, Jiří Brix, Jaroslav Špulák, Jamila Hle shwe, Stanislav Michler, Galina Kopaněvová, Eva Zaoralová, Ondřej Konrád, Jaroslava Janáčková, Yvonna Boháčová, Milena Vonková, Pavel Kalina

Prispěvatelé s dvěma záznamy:

Vladimír Binar, Kristián Chalupa, Boris Jachnin, Jana Klusáková, Darja Ullrichová, Jiří Tarnovský, Aleš Haman, Petr Dorůžka, Irena Gerová, František Růžicka, Eva Langšádlová, Ladislava Petišková, Ladislav Daniel, Jiří Rak, Bronislava Gabrielová, Pavel Taussig, Jana Holeňová, Pavel Šrut, Jiří Voráč, Marek Wollner, Svatava Barančicová, Lída Engelová, Milan Krejčí, Josef Škvorecký, Jan Foll, Ladislav Šolc, Petr Zvoníček, Eva Pensdorfová, Petra Mičkalová, Jiří Poláček, Luba Lesná

Prispěvatelé s jedním záznamem:

František Všeticka, Olga Šulcová, Martin Steiner, Ladislav Verecký, Zdeněk Ubránek, Jiří Babický, František Kafka, Vlasta Gallerová, Marek Kopelent, Martin Novotný, Mirka Zemanová, Jaroslav Med, Milan Slavický, Tomislav Volek, Milan Knížák, Vlasta Čiháková, Vladimír Pistorius, Josef Chuchro, Bohuš Balajka, Ivo Purš, Petr Bílek, Eva Herrmannová, Hanuš Karlach, Petr Sedloň, Jiří Pokorný, Zdeněk Hojda, Zdeněk Vávra, Jitka Sloupová, Magdalena Pokorná, Milica Pechánková, Pavel Hrach, Vratislav Vaníček, Milan Jíra, Jiří Kratochvíl, Vlastislav Svoboda, Martin Simandl, Tomáš Vlček, Jiří Šebánek, Josef Chuchma, Vít Závodský, Vlastimil Ježek, Miroslav Truc, Marta Švagrová, Josef Kotek, Stanislav Bohadlo, Václav Königsmark, Petr Kovařík, Vladimír Šulc, Jiřina Šiklová, Aleš Kadlčák, Jana Šmídová, Věra Šťovíčková, František Dryje, Bořivoj Maran, Ivo Osolsobě, Igor Zhoř, Jan Gogola ml., Olga Krupauerová, Hana Rothová, Petra Tužilová, Gita Zbavitelová, Jiří Černý, Marek Stašek, Petr Sedlický, Marianna Klásková, Miloš Horanský, Zdena Kašová, Josef Jurčišin, Dagmar Strejčková, Petr Závozda, Jan Hovorka, Olga Kittnarová, Milada Nováková, Michael Zachař, Ladislav Daneš, Alena Morávková, Jan Kopecký, Emanuel Macek, Eva Šádová, Věra Brožová, Rudy Karnet, Milena Hrušková, Jaroslav Tůma, Alena Adlerová, Jan Chmelíček, Ilja Kučera, František Schildberger, Michal Hanák, Dana Tučková, Ivan Kříž, Jaroslav Kolár, Michaela Freemanová, Milan Jungmann, Ota Ulč, Tomáš Glanc, Vladimír Klíma, Vladimír Just, Jana Jankeová, Hana Vrbová, Alena Šnoblová, Rostislav Švácha, Terezie Pokorná, Štefan Vraštiak, Marek Prchal, Vít Roubíček, Václav Merhaut, Ondřej J. Sekora, Michal Bregant, Jiří Valoch, Eva Kudlová, Petr Kaňka, Petr Pelčák, Ivan Vágner, Josef Košťálek, Miloš Vaclík, Petr Hušek, Josef Moucha, Zdeněk Doležal, Petr Korál, Jiří Hanák, Roman Ludva, Štěpán

Steiger, Miroslav Štichauer, Jaroslav Riedel, Silvie Dokulilová, Miloš Fryš, Markéta Synková

Autorské zkratky:

- pod dvěma záznamy: jah, jaš, jh, jk, jl, lb, mv, rk, šv, vv
- pod jedním záznamem: ah, bh, čer, ČSTK, ds, dt, dz, gap, hop, hr, hro, iha, irl, jbz, jer, jf, jj, hh, jpj, jpk, jvl, kam, kap, kn, kov, lan, ld, lv, mb, md, mf, mk, mk, mou, mr, ob, pop, pz, rei, rka, sdk, sla, šs, tn, Tt, von, yst, zva

Příloha č. 23: Podrobný seznam autorů – *Mladá fronta*, rok 1990

Prispěvatelé s pěti až deseti záznamy:

Jiří Koula, Barbara Šulcová, Boris Dočekal, Jan Králík, Ladislav Šolc, Vladimír Novotný, Irena Příbylová, Ivan Šiler

Prispěvatelé s dvěma až čtyřmi záznamy:

Dagmar Oplatková, Yvona Nováková, Michal Huvar, Věra Pospíšilová, Markéta Šádková, Jan Plachetka, Hana Vebrová, Tomáš Marek, Jindřich Filo, Filip Křivský, Jan Dvořák, Nikolaj Slavický, Jiří Munzar, Jiří Zahradnický, Karel Hvižd'ala, Jiří Vršovický, Tomáš Ondrášek, Zuzana Churanová, Ivan Cafourek, Aleš Faix, Pavel Kámen, Ivo Dankovič, Pavel Melounek

Prispěvatelé s jedním záznamem:

Irena Dousková, Vladimír Tachecí, Zdeněk Janík, Oldřich Mikulášek, Jiří Letschina, Michal Jupp Konečný, Jan Jelínek, Petr Radosta, Ladislav Cvak, Karel Pacner, Bořek Hanuš, Miloš Ščepka, Joachim Dvořák, Vladimír Kovářik, Miroslav Hruška, Jaroslav Čejka, Roman Jireš, Vladimír Dudák, Jaroslav Žárovský, R. Pogoda, Martin Komár, A. Peheová, Martina Nejezchlebová, Ivan Fried, Jiří Sozanský, Lenka Auředníková, Ivana Štěpánková, Michal Bartůšek, Jana Slimáčková, Petr Ulrych, Marie Tomková, Marek Douša, Jiří Jansa, RUnka Žaludová, Jiří Blahota, Milan Jonšta, Libor Ševčík, Eva Střížovská, Petr Slabý, Jiří Brabec, Irena Jirků, Pavel Kracík, Hana Šlesingerová, Robert Vlček, Alena Kukelková, Richard Emrl, Jan Svačina, Miloš Štedroň, Jan Lacina, Zdeněk Pokorný, Josef Rauwolf, Ivo Slavík, Pavel Baroch, Jakub Modřanský, Petr Svojtka

Autorské zkratky s jedním záznamem:

aš, at, dan, dih, eda, em, ep, han, hv, id, ih, ip, ir, íra, jj, jmu, jr, jůz, jvk, kas, ker, khv, kra, kuč, lůp, maš, mh, mi, nov, pas, pech, pes, pH, pp, rau, rej, roz, stl, tav, tin, tlč, to, vib,vo, vl, vtb

Příloha č. 24: Podrobný seznam autorů – *Mladá fronta Dnes*, rok 1991

Prispěvatelé se čtyřmi až devíti příspěvky:

Ladislav Šolc, Tomáš Marek, Petr Vok, Petr Sax, Karel Hvižd'ala, Jiří Tluchoř, Jana Hanušková, Petr Slabý, Vladimír Birgus, Petr Pavel, Pavla Matějů, Dominika Rybová, Jan Lacina, Renata Jarošová, Martin Hrabák

Prispěvatelé s dvěma či třemi záznamy:

Ivana Štěpánková, Pavel Melounek, Pavel Baroch, Pavel Petřín, Petr Pokorný, Josef Prokop, Josef Osovský, Radka Rejholcová, Jan Plachetka, Ondřej Neff, Jaromír Slomek, Petr Svojtka, Martin Komárek, Jan Chalupecký, Jiří Berg, Zdeněk Lukeš

Prispěvatelé s jedním záznamem:

Vladimír Nový, Michal Růžička, Jan Ledeč, Vladimír Šibrala, Ivan Šiler, Petr Prouza, Pavel Pošusta, Fero Fenič, Jiří Berous, Pavol Juráček, Robert Vlček, Jan Králík, Zdeněk Poustka, Karel Kyncl, Radek Váňa, Zbyněk Fiala, Miloslav Sedláček, Michal Šrámek, Sylva Fischerová, Vladimír Pistorius, Jan Jaroš, Dagmar Oplatková, Miroslav Holub, Jiří Rýdl, Jiří Hanzlíček, Alena Pazderová, Pavel Kámen, Petr Dorůžka, Miloslav Lubas, Miroslav Masák, Jana Cimburová, Ivo Slavík, Miroslav David, Kateřina Šlápotová, Ota Filip, Hana Kuchyňová, Jan P. Kučera, Petr Slavík

Autorské zkratky pod jedním záznamem:

ap, aš, rv, bar, bg, erb, iků, hp, lh, pal, pdo, pok, rad, sax, sl, sp, šla, val, pen, vv

Příloha č. 25: Podrobný seznam autorů – *Rudé právo*, rok 1990

Příspěvatelé s třemi až sedmi záznamy:

Vladimír Procházka, Vladimír Hrouda, Jiří Hájek, Miloš Zelenka, Zdeňka Ortová, Jiří Sommer, František Mucha, Libuše Miarková, Eva Šmeralová, Jan Žáček, Svetozar Vitek, Jan Cmíral, Václav Bánovský, Rudolf Řežábek, Vladimír Kuba, Karel Ulík, Jaroslav Sekera, Mirko Imrich, Jiří Novák,

Příspěvatelé s dvěma záznamy:

Miroslav Zahradka, Blanka Stehlíková, Milan Pokorný, Zdeněk Zuntých, Milan Mádr, František Mareš, Viktorija Lavreckaja, Karel Mrázek, Ladislav Kapek, Otomar Dvořák, Oldřich Křepelák, Gustáv Čapko, Oldřich Kulháněk, Petr Pýcha, Eva Martínková, Miloslav Martínek

Příspěvatelé s jedním záznamem:

Rostislav Švácha, Zdeněk Gardavský, Jiřina Švorcová, Jiří Marek, Miroslav Česal, Václav Vaniš, Milan Kymlička, Miroslav Zeman, Kamila Jašková, Jiří Suchý, Pavel Novák, Helena Rytychová, Daniela Kolářová, Natalija Kurovová, Josef Brůček, Radomíra Sedláková, Miroslav Potyka, Vlastimil Bradáč, Bohuslav Borovička, Jiří Beránek, Václav Vaniš, Josef Mikulec, Marie Krausová, Vladimír Plachetka, Ivan Dobrovský, Zdeněk Janas, Eva Peterková, Milan Blahynka, Jaroslav Vojtěch, Josef Veselý, Karel Felt, Jiří Sozanský, Peter Gossányi, Lenka Hašková, Anna Dragounová, Miroslav Reiniš, Jan Dočkal, Jiří Rambousek, Hana Vrbová, Emil Juliš, Pavol Minárik, Zdeněk Porybný, Rudolf Stoh

Autorské zkratky:

- pod třemi záznamy: áč, fá, jl, rs, vrt
- pod dvěma záznamy: hý, md, ark, ba, eš, pam, red, vm
- pod jedním záznamem: amz, ar, ař, eg, jan, jis, ka, kd, ks, kul, li, mma, mV, oč, sch, sl, še, tom, vf, vp, vpl, vs

Příloha č. 26: Podrobný seznam autorů – *Rudé právo*, rok 1991

Příspěvatelé s dvěma až osmi záznamy:

Vladimír Píša, Eva Šmeralová, Karel Ulík, Jiří Hájek, Milan Pokorný, Vladimír Procházka, Jan Trojan, Vladimír Říha, Aleš Svoboda

Příspěvatelé s jedním záznamem:

Jan Cmíral, Václav Marek, P. A. Roček, Radmila Hrdinová, Miluše Zindelová, Michal Černík, Vladimír Šaur, Jan Kratochvíl, Miroslav Šiška, Vladimír Plesník, Dagmar Šerclová, Zdeněk Smíšek, Eva Martínková, Jiří Růžička, Vladimír Vácha

Autorské zkratky pod jedním záznamem:

ab, vl, zr, dg, ep, es, hu, is, jík, jk, jl, jt, ks, ma, md, mv, na, op, pí, st, šek